

TRIBUNA

21. 9. 1993, letnik 93/94

študentski časopis za civilno družbo / št. 1

cena: 130 SIT

LIUBLJANA BY NIGHT

POOR BUT LOYAL

... sem že slišal govoriti iz klenih delavskih ust neslanosti kot:
"Pa kaj, a ti ne bi ukradel podjetja, če bi bila prilika?"

4
STRAN

DRŽAVA VELIKO OBLJUBLJA

Čedalje bolj pogosta praksa postaja, da nekoga aretirajo sredi
ulice s po desetimi pištolami na glavi (nabitimi, napetimi?)

9
STRAN

SLOVENSKI PRIPORI

Gre za navadno poniževanje, z namenom, zlomiti
ljudem hrbtenico in jih spremeniti v živali

6
STRAN

BIL SEM DEBEL IN SREČEN

28, 29
STRAN

MOSTAR NA METELKOVI

Zadnje brcanje stare scene

Pazi, da ti ne pade cegl na glavo

Končno se je zgodila že tri leta načrtovana zasedba bивše vojašnice na Metelkovi. Zakaj bi morale prazne stavbe propadati, če pa se lahko koristno uporabijo? Očitno nekateri, ki sami niso sposobni kaj koristnega narediti, tega tudi drugim ne privoščijo. Tako je namreč reagiral neznani storilec (beri - ljubljanska mestna vlada), ki se je prišel kar tako malo izživljat z bagerjem. To se je menda dogajalo prejšnjo nedeljo, med osmo in pol deveto uro zjutraj. (Le kako se jim je dalo take reči počet v nedeljo in to še zjutraj?). V tako kratkem času jim je uspelo dva objekta totalno onespособiti, enega (nekdanje zapore) pa le delno.

Mreža za Metelkovo (MzM) ima zdaj dober izgovor, da je tam, tudi zato, da varuje preostale tri cele objekte pred rušenjem. Sicer pa je Mreža zelo dobro organizirana in hitro napreduje. V petek ponoči je okoli petdeset (ali sto ali celo sto petdeset po dveh uradnih verzijah) članov in nečlanov MzM preplezalo ograjo in zasedlo objekte. V soboto popoldne so že odstranili železna

vrata in nastal je vhod z Metelkove ulice. Člani MzM so si razdelili prostore in jih takoj začeli urejati. Nastali so nekakšni slikarski, kiparski, modni, foto ... ateljeji in v njih nekakšne razstave. Na Metelkovo se je vselil tudi kup inštitucij - NSK, Roza klub, Društvo za zaščito norosti, Yamovci... Eno od sob je RŠ vzel za svoj "Studio 3", in od tam neposredno poročajo o dogajanju. Potem so tukaj še pisarne MzM, M'zina, Gledališča Ane Monroe, Strip Cora, Moto klub Eisenkreutz s svojimi chopperji... Prva stavba levo od sedanjega glavnega vhoda - bivši zapor - je namenjena za youth hostel. Dve zunanji steni zgradbe so potolkli z bagerjem, notranjost je večinoma dobra, najbolj je razsuta "Janševa celica", kjer grafit vabi Janeza, naj se spet vseli. Dokler stavba ne bo urejena, lahko obiskovalci, ki pridejo žurat na Metelkovo, tam zastonj prespijo.

Ko se je Mreža vselila, so bile v s e s t a v b e

ke in brez vode. Do sedaj so 'squatterji' obnovili elektriko v dveh stavbah in tudi vodo se že dobi. Obratuje tudi že prvo stranišče. "Rod Črnega mrava" vsak večer skuha res dobro zelenjavno čorbico, ki je za zdaj še free, pa najbrž ne bo več dolgo. Niso

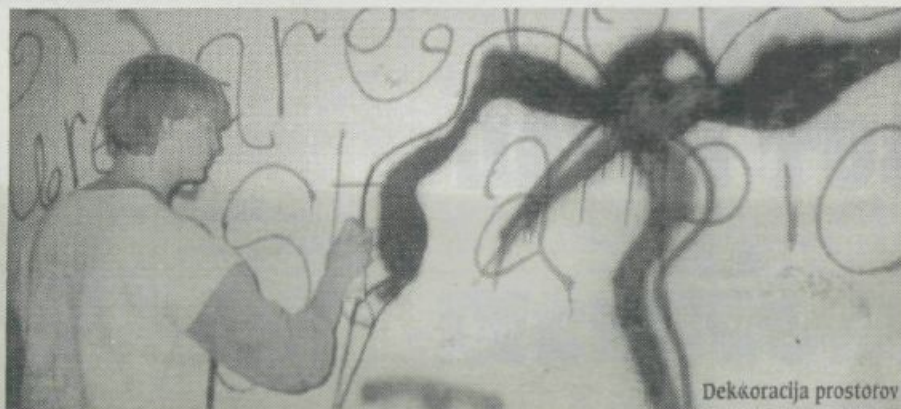
bili člani mreže, so pa prišli podpret dobro stvar z dobro kuho. Restavracija "Kod Metelka" obratuje kar na prostem, pod šotorskim krilom.

Nevarne objekte so naseljenci označili z opozorilnimi napisi in svetlečimi trakovi, da ne bi komu kaj težkega padlo na glavo. Živadinov je predlagal, da bi se Metelkova preimenovala v trg Hermana Potočnika Noordunga. Ubogi stari Metelko.

V bivši telovadnici se zvečer dogajajo koncerti, predstave, recitacije, po potrebi pa

Črni mravi na delu

Dekoracija prostorov

Te institucije, ki imajo največ denarja in svoje prostore, so se najbolj zagreble.

Ksenja Perko

ilegalter

In projekt BO uspel.

Lara Lah

ANNA

tudi stripiz. Škoda, da se mora program zaključiti že pred polnočjo (tako namreč določa hišni red). Nekdo izmed prebivajočih mora vedno stražiti vhod, na drugi strani pa objekte še vedno pazi varnostnik.

Člani MZM in tisti, ki sicer niso člani, vendar na Metelkovi spijo, dobijo nekakšno člansko izkaznico.

Marijanu Vidmarju bo Mrčža podarila sliko jureta Zadnikarja, kot odgovor na telegram, ki ga je poslal Delu, kjer

Mrčzarje obsoja, da so nasilneži. Juri Bezlaj pa je izklesal kip, ki ga bodo podarili politiku, ki si bo

najbolj prizadeval za vso stvar. Obiskovalci si prihalajo ogledovati porušene objekte,

razstave, kulturne programe in podpisujejo peticijo.

Zal pa je na Metelkovi še zdaleč premalo prostora,

da bi lahko tam ustvarjal tudi kdo, ki ni član MZM

(in to tudi ne moreš več poslati). Če bo projekt torej uspel, bo treba kmalu razmisljati še

o kakem drugem squattu.

ANNA

TEKST IN FOTO
TINA HAUSER

Metelkova bo pokazala, koliko je še ostalo v Ljubljani duha 60. in 80. ih, koliko je alter scena projektno sobna, in koliko je gnila. Če je oje scene iz blefa in megle, bomo sedaj videli. Morda je boljše, če stvar propade, morda pa boljše, če uspe. Morda je to celo prvo brcanje kake nove scene, začetek naših devetdesetih. Dober fight je za vse prisotne skoraj nujno živahen učitelj.

Samo Resnik

Tiskovno središče

K O L O F O N

TRIBUNA je študentski časopis, ki ga izdaja ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE v Ljubljani (ŠOU). Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, soba 206, telefon 061-319-496, telefax 061-319-448. Uradne ure med 10 in 14 uro.

Časopisni svet TRIBUNE: Tone Vidmar, Miran Božovič, Lev Kreft, Darko Štrajn, Antiša Korljan in Janez Drnovšek.

Urednikovali so: Samo Resnik (novice iz sveta, lektura), Manica Ferenc (univerza, študij, izobraževanje), Nataša Novak (kultura in oblikovanje), Lara Lah (reportaže in gospodarstvo), Tina Miličev, Ksenja Perko (obe študentski informator), Primož Trobevšek (zabavne strani, ulična prodaja) in Gorazd Drevenšek, ki je za vse odgovoren.

Prelom: SLOVENEČ, računalniška podpora: Zoran Obradovič

Tajnica: Mojca Prestor; uradne ure od 10-14 ure. Sprejema naročila na časopis, male oglase, skrbi za oglaševanje.

Oglasno trženje: Matej Krivic

Tisk: MIŠMAŠ

"Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

KAZIPOT / VODILO

4 REVNI IN ZVESTI

6 POD PLAŠČEM

SODSTVA,

drugič

9 IMAŠ PRAVICO,

DA NE UBIJAŠ

10 KAKO JE,

RAZBOJNIK

CEFIZELJ

25 ROMANJE V

ARLES

26 ROKAROLAROKA

28-29 UROŠ ZUPAN,

pesnik:

BIL SEM DEBEL

IN SREČEN

31 KITAJSKA GORA

ČANG

34 Vox Populi:

NACIONALNA

SRAMOTA

POOR BUT LOYAL

Konec poletja, ko lastovke odletijo na jug in je ljudem tesno pri srcu, se spodobi par vrstic posvetiti naši materialni bazi, iz katere raste nadgradnja Mitsubishijev, Sonyjev, vikendov, trgovin, podjetij, poslanskih sedežev, mest v vladi...

Delavci se na jesen socializma znajdejo v položaju, ko se morejo preleviti iz razreda po sebi v razred zase. Kot pravi razred slovenski proletarijat sploh nikoli ni obstajal. Obstajal je le kot razred po sebi, ko se je bilo treba prepirati o točkovanju delovnih mest; in morda bo nekoč obstajal kot razred zase, to pa se utegne zgoditi, ko bo zadnjemu delavcu zmanjkalo deviznih prihrankov ter se bo globoko zamislil nad nedoslednostjo marksistične terminologije. Takrat ne bo imel več kaj izgubiti in bo spet zaznamoval droben trenutek zgodovine s svojo absolutno svobodo ("Now you can smash all the windows that you want..."), rumene sindikate bodo nadomestili črni ("...all you really need is some friends and a rock..."), policija bo stavkala do vzpostavitev nove oblasti ("...smash broad glass, scream with a laugh, never felt so damn good...") in sla po uničenju bo mobilizirala najširše ljudske množice.

To je seveda najbolj črna varianta in skoraj nemogoča, razen, seveda, če nam čarovnica usoda podtakne do konca nesposobne avantgardiste, ki ne bodo zmožni doseči niti najosnovnejšega soglasja med delom in kapitalom. S tem mislim, da ne bodo znali Slovencev spreti vsaj do te mere, ko je vladanje še možno. Če oblastnik ni popolen kreten, bo znal podkupiti del ljudstva v škodo drugega dela in obratno. Temu pravijo tudi socialna politika. Za to ne rabiš preveč manifestov in prižnic, le

denar. Ta univerzalni in binarni (imeti ali ne) kod poskrbi za zavest o pripadnosti, ikonografijo in ostalo.

Pol stoletja noben govor ni mogel mimo delavskega razreda; ta razred je bil neuničljiv, bil je povsod, nikoli ga ni zmanjkalo (za razliko od kave, banan, čokolade, praška...), bil je pravi perpetuum mobile, kot ogromen tresoč se kotel vročega pudinga, ki se sicer venomer poliva, nikoli pa ga ne zmanjka. Pri vsem gobeždanju je bilo tudi vsem jasno, da Slovenija avtohtonega proletarca ni premogla. Imela je napol urbanizirane kmete, ki so pod prhami v blokkih sadili koruzo in po napornem delu šli počivat v službo, imela je drobne blagovne producente, ki so šli na delo po rezervne dele za svoje stružnice, imela je vse razen proletariata. Slovenskega delavca je vedno spremljala pregovorna podjetnost; če si živel samo od službe, nisi bil proletarec, ampak bosan'c v generičnem pomenu besede (verniki socialne države). Brez morja sive ekonomije bi pocrkali.

Ta delavski razred je zdaj mirno in dostojanstveno izgubil svojo avantgardo s samoupravljalnimi pravicami vred. Učeni ekonomisti so nam razložili, da lastnina mora imeti nosilca in da

je bil socializem preveč obseden z enakostjo. Skupščina je v strahu pred močjo menedžerske (menežderske) elite sprejela nek bebav zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju, ki je delavske svete preimenoval v svete delavcev in prenesel še nekaj samoupravljalskih antifunkcionalnosti v novi sistem. Tako je delavstvo prepuščeno na milost in predvsem na nemilost novopečenim podjetnikom, tistim, ki se "znajdejo". O slednjih sem že slišal govoriti iz klenih delavskih ust neslanosti kot: "Pa kaj, a ti ne bi ukradel podjetja, če bi bila prilika?" Na to lahko rečem samo:

"Naj vam gospod gladi pota, poštenjaki!" Morda pa se vsem le ne zdi pošteno, da nek mamin fukač v beli srjaci, ki še diši po maminem mleku, z nekaj podpisi polastnini par sto ton švica tistih, ki so še v krasnem novem socializmu udarniško delali ob sobotah in nedeljah počitniške domove, katerih si sedaj ne morejo privoščiti zaradi nizkih pokojnin. Za tiste proletarce po sebi in zase, ki vidijo problem samo v tem, da nimajo prilike krasti, je tudi Svobodni sindikat Slovenije predober, čeprav se, izgnan iz raja kislih kumaric in izletov, ne znajde najbolje. Ali pa se - zadnjič sem zavrtel pet številčk Svobodnega sindikata, da bi se pozanimal o članstvu, telefoni so zvonili, dvignil ni nihče, najbrž so bili ravno na kosilu.

Predstavnica Konfederacije evropskih sindikatov iz Bruslja je nedavno med obiskom ene od slovenskih stavk rekla, da imamo

močne sindikate, hitro je še dodala, da v primerjavi s Hrvaško. Po kratkem pogovoru sem dobil vtis, da globlje ko greš v Balkan, več je sindikatov in bolj so rumeni. Bolgari jih imajo menda par deset. Še najbolj elegantni so bili Madžari, ki so premoženje bivšega sindikata razdelili kar z referendumom.

Za konec bi mobiliziral delovne ljudi in občane, da se ustanovi sindikat za kelnarce, ki po cele dneve buljijo v zapite in pohotne face, pri tem pasivno pokadijo par štek cigaret na dan, vse to za največ tristopetdeset tolarjev na uro. Dogaja se jim tudi, da v dohodnino vpisujejo regrese, ki jim niso bili izplačani. Orwell pravi, da je sindikalna neorganiziranost kelnarc posledica prevelike identifikacije z gosti. Zato pravim: "Kelnarce vseh gostiln združite se in se ne identificirajte z menoj!"

M. C. ASHTRAY

Gambit Trade
Savska 3, Ljubljana
tel.: 061-111-318

razpisuje

delovno mesto za nedoločen čas:

VODJA TRGOVINE

Pogoji:

- 3-letne izkušnje pri vodenju trgovine z birotehničnim materialom in opremo
- najmanj srednja šola ekonomske ali druge smeri
- organizacijske sposobnosti

rok za prijavo: 5. 10. 93

O izboru vas obvestimo v roku 30 dni

GLADOVNA STAVKA V KOČNI

TURISTIČNA ATRAKCIJA KAMNIKA

Dstavki v Kamniku ste se gotovo že izdatno (dez-)informirali v drugih sredstvih javnega manipuliranja, katere zanima predvsem politični vidik in število mrtvih. Najbolj privlačne novice so tako vlom stavkokazov, grožnje s striženjem in posilstvom — namenjene predstavniku za tisk, anonimni klic o nekakšni podtaknjeni bombi in končno gladovna stavka.

Za kaj sploh gre, kaj hočejo stavkajoči, kaj direktor... to so za povprečnega novinarja že tretjerazredne novice. Cirkus je nastal zaradi preoblikovanja Kočne iz družbenega podjetja v delniško družbo, to naj bi ne potekalo v skladu z zakonom, delavski svet naj bi si samovoljno podaljšal mandat, statut podjetja naj bi bil poln bedarij, razmerje med predstavniki družbenega in privatnega kapitala je v šaljivem disproporciju, direktor naj bi vladal z ustrahovanjem in podkupovanjem... Nič novega pod soncem torej. Pa saj to je vendar normalen način poslovanja v današnji Sloveniji, zakaj takšen vik in krik?

Predsednik Neodvisnosti, gospod Tomšič, se je zameril gospodom menežerjem, ker je omenil menežersko mafijo. To pa je že preveč! Kakšna mafija! Ste znoreli? Mafije ni. Vprašajte naše sosede Italijane. Vsak normalen Italijan vam pove, da mafije ni, ker si noče pokvariti prebave s kakšno težko kovino (s šibrami, na primer).

Pa pustimo brezplodna natolcevanja in se posvetimo raje turizmu, temu novemu odrešeniku, ki bo iz Slovenije naredil podalpski raj, kot se je to nekdanj iz Jugoslavije namenil narediti izvoz. Tradicionalni kamniški dnevi narodnih noš so ob pomoči gladovne stavke delavcev iz Novotehne (Kočnine trgovine) in deževnega vremena popolnoma uspeli. Stradanje je poskrbelo za nekaj povsem enkratnega v turistični ponudbi, dež pa je vsaj malo ublažil smrad po scalini in čebuli. Na žalost je zatajila megla, ki

se ni dovolj zgostila, da bi preprečila morilsko donenje govejih godb ("Kamniški lepi kot, saj lepše ni nikjer drugod..."). Moje mnenje je, da se k turizmu in sploh napredku pristopa preveč mlačno. Turizem bi bilo treba razviti v trenutku in to do te mere, da bi postal slovenski onesnaževalec št. 1, s tem bi odprli ogromno delovnih mest v gostinstvu in smetarstvu. Potem bi kazalo zgraditi še kakšnih pet nukleark, uvesti enopartijski sistem, imenovati dosmrtnega diktatorja, ustanoviti ministrstvo za širjenje ozonske luknje, policiji razširiti pooblastila, nadaljevati s politiko antisocialne države... Na dobri poti smo.

DETERMINATOR

POSEBNA TURISTIČNA PONUDBA

GLADOVNA STAVKA
ZA PRAVICE DELAVCEV

GLADOVNA STAVKA!

ZZZS vs. LOGIKA

MAHINACIJE, drugič

Tisti podatki, ki pa so vnešeni v sporne računalnike, so tako slabo zavarovani, da jih lahko prebere vsak, vsaj malo računalniško pismen radovednež

V prejšnji številki Tribune ste prebrali prispevek z enakim naslovom. Za osvežitev spomina: brali ste o načrtu zavarovanja računalnikov, ki jih je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije kupil od firme IBM. Na koncu zastavljena vprašanja so najbrž bila povod, da je na uredništvu prišlo pismo iz oddelka za stike z javnostjo *Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije* (v nadaljevanju ZZZS). Njihov odgovor - brez podpisa odgovorne osebe, ker smo takšno pismo prebrali, lahko preberete v Poštni vrečki. Sklicujo se na Ustavo Republike Slovenije, njihove trditve pa v ustavi nismo zasledili. Ker pa se mi ta odgovor ni zdel dovolj jase, je moj klic k resnici poskušal pojasniti g. Franc Košir, v.d. direktorja ZZZS.

Kot relevanten dokument mi je predlagal Poročilo o nakupu osebnih računalnikov za zdravstvene zavode, naslovljeno na Ministrstvo za zdravstvo. V njem bi morali biti vsi odgovori na prej omenjena, v prejšnji številki Tribune zastavljena vprašanja. V uvodnem delu poročila je razloženo, da potrebujejo računalnike zato, kar sistem obračuna, kot se ga poznali doslej, t.i. Zelena knjiga, ne zadostuje, odkar so uvedli 'prostovoljno' zdravstveno zavarovanje, saj "zapletenost sistema potecira do neizvedljivosti". Projektna skupina pa se je skupaj z informatiki odločila, da je evidentiranje podatkov in obračune najboljše podpreti z računalniško tehnologijo. Projekt nabave se je lahko pričel šele s prvo sejo upravnega odbora (10. novembra 1992), ki je s sklepom pooblastila za zbiranje ponudb in določitev sredstev. Nenavadno je, da finančne neobremenitve sredstev. Strokovna služba Zavoda je tri dni kasneje na nekaj nad deset naslovov (komu, ni natančno navedeno) uveljavljenih prodajalcev poslala zahtevane pogoje za ponudbo. Zahtevali so predložitev podatkov o ponudniku s

predstavitvijo in dokazila za preverbo bonitet, fotokopijo sklepa o registraciji ponudnika, seznam večjih referenc in izjavo o številu prodanih sistemov (kar se ne zdi ravno potreben podatek), dinamiko realizacije pogodbe, zagotovitev testnega vzorca na zahtevo kupca, propagandni material ponudnika, tekstualne razlage in še kaj po lastni presoji ponudnika. Dalje so zahtevali tehnološko opredelitev opreme s splošnimi zahtevami, karakteristikami centralne enote, programske opreme in tiskalnika. Zahtevani so bili seveda vsi potrebni atesti, garancijski list, slovenska navodila, seznam servisov in natančna specifikacija opreme.

PREKO KAKŠNIH RAČUNALNIKOV SE BOSTE PROSTOVOLJNO ZAVAROVALI

Tudi hardware in software so natančno opredelili - zahtevali so motherboard (matično ploščo), ki izpolnjuje naslednje zahteve: IBM kompatibilnost, procesor 80386 SX, vgrajeno podnožje za koprocesor, najmanj 25 MHz delovni takt brez čakalnih stanj, 4 MB RAM pomnilnika, najmanj tri prosta mesta za širitev motherboarda in uro z akumuliranjem. Na tem mestu so natančno navedeni še pogoji za monitor, tipkovnico in tiskalnik. Zahtevali so operacijski sistem MS DOS 5.0 z licenčno dokumentacijo. Rok za dobavo dva tisoč kosov kompletov je bil 15. januar 1993, ponudbe pa je bilo treba poslati do 25. decembra 1993. V Poročilu so na tem mestu zapisali, da je bila "zahteva za ponudbo poslana firmam, od katerih je bilo utemeljeno pričakovati izpolnjevanje pogojev objave. Zavod se je javnemu razpisu zaradi časovne stiske odpovedal, le-temu ni

zavezan, saj se ne financira iz proračuna. Komisija za izbor, ki jo je imenoval g. Košir, se je dvakrat sestala. Prvič se pregledali ponudbe in evidentirali naslednje: EMG, IBM Slovenija, Hermes Plus, Birostroj Computers, Trend, Metalka MDS, SRC Computers, Gambit. Na naslednji seji so člani komisije razpravljali o ustreznosti ponudb. Zaradi nekonkurenčnih cen ali neodgovarjajočih konfiguracij računalnikov so iz konkurence izpadle vse firme razen Gambita in IBM. Cenovno sta bili skoraj enaki - 2.822 DEM je zahteval Gambit, IBM pa 2.900. Gambit je ponudil 33 MHz procesor in Ethernet komunikacijsko kartico, IBM pa 25 MHz procesor in Token ring kartico. Komisija je ugotovila, da je na trgu slednja dražja, niso pa upštevali 8 MHz več in tako so izbrali najugodnejšega ponudnika - IBM Slovenija. Naknadno si je ZZZV izbral še dodatni popust, tako da je bila povprečna cena komunikacijske postaje skupaj s kartico 2.640 DEM, namesto letne garancije so dobili dveletno in zaradi takojšnjega plačila so plačali še 2 odstotka manj. V to ceno je že šteta znižana carina, ki jo je uvoznik opravi, da podag dovoljenja, ki ga je tik pred uvozom opreme izdalo Ministrstvo za zdravstvo.

NIHČE NI PONUJAL PROVIZIJE!

Najzanimivejša točka Poročila pa je, ko podpisnika tega dokumenta, gospoda Škufca in Košir, navajata, da jima ni znano, da bi katerikoli izmed ponudnikov ponujal provizijo ali jo v kakršnikoli obliki dajal udeležencem v poslu. Prav tako so jima tuje cene nekaterih samozvanih 'poznalcev'. V dosedanem delu se podpisnika tega Poročila nista srečala z nikakršnim ponujanjem provizij, poudarita pa, da je to možno preveriti pri njihovih dosedanjih poslovnih partnerjih. Vzporedno so bile postavljene definicije za izdelavo aplikativne programske

opreme za podporo postopkom pri obračunu. Definicije je izdelala projektna skupina Zavoda, konzultacije in programiranje je bilo zaupano firmi INFONET v sodelovanju z ZOP CR. Prva faza programske opreme je bila dostavljena v roku, sredi januarja so pričeli z inštrukcijami na treh nivojih. Drugi del programske opreme naj bi bil po pogodbi izdelan do konca februarja 1993. V Poročilu je nadalje zapisano, da so bili osebni računalniki na podlagi pogodbe skoraj v celoti (kar je zelo relativno) dobavljeni do 10. januarja. Sestavljanje posameznih komponent, instalacija sistemskih soft-wareja in fizična distribucija na dvesto lokacij je bila zaupana firmi NOEMA iz Ljubljane, ki je svojo nalogo opravila. Poročilo je zaključeno z besedami: "Upravni odbor je na seji 11. februarja 1992 obravnaval poročilo o nakupu računalnikov, ugotovil ustreznost postopkov, zavrnil neupravičeno

treba odkriti. V Sloveniji pa je zanimanje javnosti še vedno premajhno, da bi se lahko izcimila afeta dovolj velikega kova, ki bi ogrozila trenutne veljake s tega področja. In ker se s prodajo računalnikov ne ukvarjajo diletanti, se razne afere in aferice spretno zabrišejo in ovijejo v slap strokovnih terminov. Še vedno pa je ostalo odprto vprašanje, v kakšni pod-letji Hermes Plus. V Poročilu so namreč navedeni kot eni izmed tistih, katerim je bila ponudba poslana, po besedah g. Koširja pa so se na razpis prijavili sami. Vprašanje se je namreč glasilo, zakaj so jim poslali ponudbo le 24 ur pred iztekom roka. Če natančno preberete podatke, boste zasledili, da je bil rok za oddajo ponudb 25. december - praznik. Kako delavni smo Slovenci v prazničnih dneh, pa tako ali tako ni skrivnost. In če zanemarimo celo to neskladje med uradnim Poročilom in izjavo v.d.

gonjo' proti Zavodu in sprejel sklep, da se s Poročilom seznani Ministrstvo za zdravstvo.

Tako se glasi uradna verzija ZZZS, posredovana Ministrstvu za zdravstvo, ki je nistkup računalnikov financiralo. Če pa celo zgodbo obrnemo in nas zanima, zakaj je sploh prišlo do afere, nam da misliti. Dobavitelj računalniške opreme se med seboj poznajo in sodelujejo. Malo verjetno je torej, da bi v teh tako spretno zavrženih govoricah ne bilo nič resnice. Novinarska etika zavezuje, da se je treba držati dejstev, seveda pa jih je

direktorja Koširja, še vedno poteka v veliko Zdravstvenih domov celotna administracija ročno. Tisti podatki, ki pa so vnešeni v te sporne računalnike, so tako slabo zavarovani, da jih lahko prebere vsak, vsaj malo računalniško pismen radovednež. Predstavljajte si, da smo se tisočletja zanašali na nezanesljivega človeka, ki pa je zaradi zdravniške etike znal držati jezik za zobmi, nemi računalnik pa ne zna obdržati skrivnosti. Če ste torej HIV pozitivni, narkoman, slepi ali kar si že bodi, kmalu bo to postalo javna skrivnost....

MAL CELERAH

P rejšnje desetletje so japonski proizvajalci poplavalili Ameriko in Evropo. V boju za prevladovanje tržišča so s kakovostjo izdelkov in ceno osvojili velike tržne deleže. Casio je s svojimi kvarčnimi urami dal močan, nekateri so celo mislili, da dokončni udarec švicarski industriji ur, ki je kasneje odgovorila z uveljavitvijo klasičnih dragocenih ur (Patek Philippe, Gerald Genta) in novega trenda (Swatch). Lexus, Mazda, Honda in drugi proizvajalci, ki so z nizko ceno nudili vse to, kar je potrošnik želel, so zadali hud udarec ameriški gigantu General Motors. V nekaterih državah celo poostrila nadzor nad uvozom japonskih avtomobilov. Vse je kazalo, da bodo rumeni izdelki poplavalili vse in prevladali na vseh tržiščih. Vodilni managerji zahodnih

industrij so se hitro poprijeli študija razlogov uspeha japonskih proizvajalcev in naredili so največjo napako: večina jih je verjela, da je uspeh japonske industrije v avtomatizaciji in robotizaciji montažnih linij. General Motors je vložil več milijard dolarjev za posodobitev in avtomatizacijo proizvodnih linij. Kasneje so spoznali, da je uspeh slonel predvsem na motivaciji celotnega kolektiva japonskih firm. General Motors je v General Motors je v Freemontu, ZDA, skupaj s Toyoto naredil proizvodni obrat, ki je bil tehnološko na istem nivoju kot drugi obrati general Motorsa. Razlika je bila bistvena. Produktivnost tega obrata je bila dvakrat večja od ostalih. Kar je najbolj neverjetno in potrjuje, da je največja napaka menežerja, če ne prizna lastne napake, in gradi teorije, ki bi dokazovale, kako ima vseeno

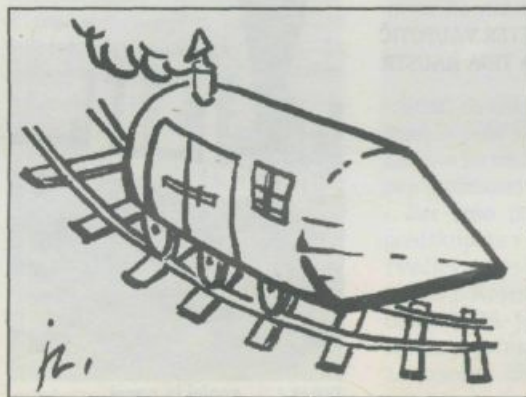
Z MOTIVACIJO DO USPEHA

prav, je, da je bil GM dolgo prepričan, da je ta podvojena produktivnost le slučaj. Motivacija kot ključ uspeha: ideja je enostavna. Kako jo torej izpeljati in omogočiti podjetju

uspeh in povečanje tržnega deleža? Glede motivacije je zelo pomembno, da spoznamo važnejše teorije o motivaciji in menežerjevem vplivu. Naloga menežerja je, da organizira delo v podjetju, podeli naloge in motivira osebe, da izpolnijo svoje naloge ter preveri, če so bile naloge opravljene. Motiviranje oseb je pri vsem tem ključno, saj da je dušo raznoraznim planom in organizaciji dela.

Motivacija pa je posledica poštenega odnosa in vsakega cilja, zato je potrebna, da vsaka oseba, s katero sodelujemo, točno ve, kaj od nje pričakujemo, katere so njene naloge, odgovornosti in pooblastila. Skupno delo za skupni cilj ima veliko vlogo, za kaj dela (manjše skupine ljudi je lažje motivirati) bo to tudi dosegla. Ta članek nima nobene ambicije, da bi prepričeval bralca o edini rešitvi in edini pravi poti. Prava pot je v tem, da vsakdo, ki si v življenju želi uspeha, pridobi čim več informacij in si z njimi v svojim premislekom zgradi lastno mišljenje. Teorij je veliko, glavne so štiri, ki si sicer nasprotujejo, vendar dopolnjujejo ena drugo.

(SE NADALJUJE)
A. PANGOS

POD PLAŠČEM SODSTVA

(DRUGI DEL)

Danes se ponavlja zgodba iz prejšnje države. V Sloveniji je ostala družbena ureditev, ki temelji na neznanski birokratski lahkotnosti in enostavnosti kršenja človekovih pravic. Kakor se bogokletno sliši, ni Slovenija po osamosvojitvi zmogla nekaterih najbolj osnovnih civilizacijskih prebojev. Osamosvojene oblastne strukture latentno ali po inerciji delajo to, za kar so bile izučene v prejšnjem enoumju.

Notorično kršijo človekove pravice, in spotikajo svobodno podjetništvo.

Večina zakonov, podzakonskih aktov, predpisov, in kar je še drugačnih uredb — je še vedno takih kot nekoč. Zgolj deklarativna sfera se je spremenila, na žalost. To je verbalna "asignacija" človekovih poravic. Praksa pa ostaja ista. Država že po definiciji spoštuje človekove pravice zgolj takrat, ko v konfliktu posameznika z njo obvelja nedotakljivost pravic slednjega. Šele takrat, ko kršenje procesnih pravil nosi za posledico anuliranje postopka, lahko pričakujemo, da se sprejeta pravila igre resnično spoštujejo.

Kako je naša država skregana z lastno ustavo, nam dokazujejo zgodbe, kako se pri nas odrejajo pripori. Večina jih je utemeljena s t.i. ponovitveno nevarnostjo. To je bojazen, da osumljenec ne bi kaznivega dejanja ponovil, pa čeprav je prvič v življenju v postopku in mu krivda sploh še ni bila dokazana. Ustava nemreč pravi — v 27. členu: "Kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo."

In človek je morda še res nedolžen. Ljudi pa se pri nas preventivno kaznuje po členu iteracijske nevarnosti, kar pa je že lastnost totalitarnega režima. Po tem členu je bilo v letih od osamosvojitve priprtih več tisoč ljudi, ki se jim je na takšen način prejudicirala krivda.

Naslednji primer je predkaznovanost. Vsem, ki so bili obsojeni zaradi nelojalnosti prejšnji državi in režimu (*verbalni delikt, spodkopavanje državne ureditve...*) se danes ta okoliščina upošteva enako oteževalno kot ostalim udeležencem v postopkih.

Nelojalnost prejšnji ureditvi se "ex iure" obravnava kot obremenilna okoliščina. V prejšnji številki smo objavili zgodbo o šestdesetletnem italijanskem državljanu Italo Margioco je v slovenskem priporu na Povšetovi ulici v Ljubljani že sedmi mesec. Osumljen je goljufije z izdajo nekritega čeka. V Italiji je lastnik svojega podjetja. Z njegovim primerom je bila slovenska javnost seznanjena pred desetimi dnevi iz časopisa Delo, na strani kronike, (*Kaj je mala Tribuna proti velikemu Delu?*) ko se je po šestmesečni preiskavi in sedemesečnem priporu na Temelnjem sodišču v Ljubljani začelo sojenje. Pod članek se je podpisala novinarka Dela Barbara Guček, poročevalka kronike in avtorica različnih rumenih "reportaž" s sodišč. Težko, da kdo ne ve, kako so videti takšna poročanja na kriminalni strani. Kako nastanejo, pa ni več tako splošno znano. Avtorica verjetno nekje dobi kopijo obtožnice (*tožilstvo?*) in jo v svojem članku povzame ter opremi z bombastičnimi naslovi, kot so: *velegoljufija pred sodiščem, večkratnemu povratniku se ponovno sodi, oproščeni morilec, ali celo oproščen zaradi pomankanja dokazov...* Vse zato, da bi jo brali in da bi dobila plačo. V primeru Itala je takole zapisala: *Velegoljufija pred ljubljanskim temeljnim sodiščem za dvajset milijonov lir, išče ga FBI, simulira sladkorno bolezen..., izogiba se sojenju tako, da se naje sladkorja...*

Kakor se dvajset milijonov lir veliko sliši, gre le za okoli dvajset tisoč mark. Obtoženci so v njenih prispevkih redno podpisani s polnim imenom in priimkom, a večkrat se v članku navede celo služba, kjer obtoženi delal, društvo, v katerem je član, ali pa kraj, kamor zahaja, pa čeprav dejanje ni v

nikaršni predmetni povezavi z službo, društvom ali gostilno. Takšno poročanje ima verjetno določen namen. Odpustitev iz službe, diskreditiranje v kraju bivališča in ekskomunikacija obtoženca iz družbe. Česar se z represivnimi instrumenti prava ne da doseči, lahko uspe nekorektnemu poročevalcu. Ne glede na izid sodbe mora obtoženi tako plačati še eno, včasih še hujšo kazen. Vam ni nič nerodno ob trpljenju, ki ga povzročate, gospa Guček?

Nadaljujmo z zapisi iz dnevnika pripornika, ki govori o življenju v ljubljanskih priporih.

PONEDELJEK — 22. marec
Še en klasični dan. Zjutraj te vržejo iz postelje, včasih prijazno in včasih ne, odvisno pač od tega, kdo je dežuren. Danes imamo kopanje. Spet Lovro, najbolj neprijazen od vseh paznikov. Spominja me na zakompleksanega oficirja JNA, ki komaj čaka, kdaj bo lahko koga zajebral. V tem očitno uživa in zajebrava v formalizmu detajlov in starih pravil hišnega reda. Večina paznikov ima navado, da ti - če te poznajo - paket po pregledu dajo v kartonsko škatlo, v kateri si ga prejel. Ta pa ne. Tako moraš vse stvari iz paketa zmetati v polivinilne vrečke. V bistvu si v čudni situaciji. Škatle ne smeš jemati, če ti je kakšen paznik ne odobri, imaš pa zato lahko vse stvari po vrečkah. Od spodnjega perila do knjig, kar te pri selitvi degradira v navadnega cigana s culami. To se dela pod pretvezo, da v preiskavo ne bi kdo dobil v paketu na skrivaj pisma, skritega v kartonu paketa. A če bi kdo hotel, ima tako ali tako veliko drugih načinov. Popolna izolacija je absolutno nemogoča. Poizkušajo pa. Pred desetimi leti nisi smel imeti v preiskavi niti kemičnega svinčnika. Razlog je bil, tako sem slišal, da z svinčnikom lahko koga zabodeš v oko.

Danes ti ne dovolijo, da bi imel računalnik.

Gre se za čisto navadno poniževanje, z namenom zlomiti ljudem hrbtenico in jih spremeniti v živali. (*Ali za bestialno neumnost brez kakšnega posebnega namena?*) Spomin na absurdnost pravil nekdanje JNA je v temi tega kraja skoraj pravi balzam za dušo. Teror popolnega absurda in iracionalnosti. Najbolj pa postane

jemanje kartonskih škatel noro, ko od tebe zahtevajo, da se preseliš v sosednjo sobo. Če nimaš škatle, te paznik čudno gleda, kot da si padel z lune, in lahko se zgodi, da zaradi naglice, s katero moraš izvesti selitev, precej stvari pozabiš v sobi. Če se ti to zgodi, prideš težko do njih, saj se moraš precej namučiti z prošnjami paznikom, naj jih gredo iskat. Druga možnost je, da si stvari stlačiš v culo, ki jo narediš iz posteljnine, v kateri spiš in se tako prebukiraš. Kakšna je videti rjuha po taki uporabi ob vsesplošni umazaniji te institucije, si je težko predstavljati.

Po kopanju, ki smo ga imeli danes relativno zgodaj, so nam menjali brisače. Spet so imele v sredini luknjo. Videlo se jim je, da z njimi brisali tla. Brisače se tako ali tako uporabljajo za vse namene. Ker ni cunj. Po pranju v palnici pri šestdesetih stopinjah (*upam*) ti brisačo dodelijo za osebno higieno. Danes L. (*redakcija*) ni v sobi. Ima namreč sodišče. Že zjutraj se je napravil v najbolj praznjo, kar ima, in odpeljali so ga v marici z lisicami na sodišče. L. verjame, da bo oproščen. Proti njemu govori ena sama priča, ki trdi, da ji je dal večjo količino "šita", ki naj bi jo prinesel iz Španije. Gre za dva kilograma. Toda to niti ni priča, temveč soobtoženi. Ne obstajajo nobeni

materialni dokazi. Niti pri hišni preiskavi, niti kakorkoli drugače, niso pri L.-ju ničesar našli. In tudi nihče drug ga ne obremenjuje, zgolj soobtoženi, ki trdi, da je dobil šit od njega. Zdi se nam skoraj nemogoče, da bi bil obsojen. Saj vendar ne moreš biti kriv po eni sami izjavi. Pozno popoldne je L. prišel nazaj. "Obsojen sem, dobil sem dve leti" je izdahnul. "Ja, kako neki zaboga," se mi je iztrgal vzklik. "Sodišče je reklo, da soobtoženemu verjame na besedo, ker dovolj detajlno opisuje zgodbo, in da nima razloga, da mu ne bi verjelo". Prijela me je groza, tudi sam sem v podobni situaciji. Z. (*redakcija*) moj samonamišljeni sosterilec, je svoja dejanja z neverjetno spretnostjo in sprebračanjem prevladal na druge. In okrilil za svoje dogodke pol sveta. Očitno je potrebno dokazovati svojo nevpletenost. Pa še to ne zaleže. Pri L.-ju očitno ni pomagalo niti to, da še nikoli ni bil kaznovan za kaj podobnega. Kako bi v Italiji ali ZDA hitro izkoreninili kriminal, če bi prevzeli slovenski sistem! Po njegovi vrnitvi s sodišča smo bili vse dan potlačeni. Kdaj neki bo konec tega? A.L., ki je prišel en dan-teden-mesec (*redakcija*) za mano, je vsaj že imel sojenje, pri meni pa niso še niti končali preiskave.

(SE NADALJUJE)
BOŠTJAN BAUCON

VREME JE ČAS

Gas je denar, zato beograjska "vremenska" revija stane stošestdeset tolarjev, kar je dve cele tri marke, to pa je 0,076 povprečne srbske plače. Vreme lahko kupite tudi za marke, a se ne splača, ker potem stane štiri cele pet marke. Še najbolj se ga splača kupiti za srbske dinarje, odšteli jih boste samo dvesto milijonov. Po teh izračunih je še Tribuna relativno poceni.

Čas sem prebral površno, "jer nima vremena". Na naslovnici nek huligan vliva iz kante za zalivanje konoplje neko substanco v tank avtobusa, na katerem piše Ikarus ("Poletete ko soko!"). Informiral

od mlade, civilne, strpne in napredne Slovenije ni ostalo nič. Čeprav smo z zakonom poskrbeli za civilno služenje vojske, se zdaj nihče ne odloči zanj, kar po besedah avtorice kaže, da je bila pobuda za civilno služenje predvsem protijugoslovanska pobuda ("divnog li otkrića"). Zvedel sem tudi, da je "šestorica slovenačkih političara u kesi od cipela vratila državna odlikovanja Milanu Kućanu". Prej sem bil prepričan, da so jih fantje zapakirali v konzerve od pera. Tudi to, da Avstralija razpada na dve državi je bila novost (menda že kopljejo Kolpo). V kratkih novicah upokojeni generaljamra, da so ruski

sem se tudi o Muslimanih, katere Hrvati vozijo iz lagerje, o ubogih živali v Ameriki, katere "tretiraju kao ljude", o zadnjem črncu, ki ni preživel "etničkog čišćenja u Teksasu"... Beograd premore tudi koncerte, na katerih publika vpije, da "nema mozga izpod šlema" in da je "bolje tucati nego pucati". Vmes se znajde tudi intervju z Vukom, katerega pa se mi res ni ljubilo brati (do grla sem sit mirovniške propagande). Še najbolj špase je članek, v katerem Svetlana Vasović - Mekina ("If you see her, don't hesitate!") pizdi nad Slovenijo, ker menda po anketi FDV-ja slovenski srednješolci ne prebavljajo Srbov, celo izmečki kakor Židje, črnci in invalidi so slovenski mladeži ljubši kot brajce Srbi. Avtorica ugotovi, da

in ameriški generali v formi, jugoslovanski pa so se od dolgega miru povsem polenili. Vreme spremlja tudi najnovejše dosežke na področju srbskega postmodernizma: "Iznenada s nebeskih visina Bog nam posla Arkana svog sina Srce srpsko a hlabrost do neba u ratu je gde najviše treba...". Revija spremlja tudi svetovno glasbeno sceno - "Prince im'o koncert u Beču, ostrvo na Dunavu". Na zadnji strani nas Vreme z reklamo za posodo pozove: "Neka vaše zadovoljstvo počne pre samog jela". Če ni kaj za pod zob, bo treba zadovoljstva res iskati pred in po jedi. Berite Vreme, da si skrajšate čas in zveste, kaj se doma in po svetu v resnici dogaja.

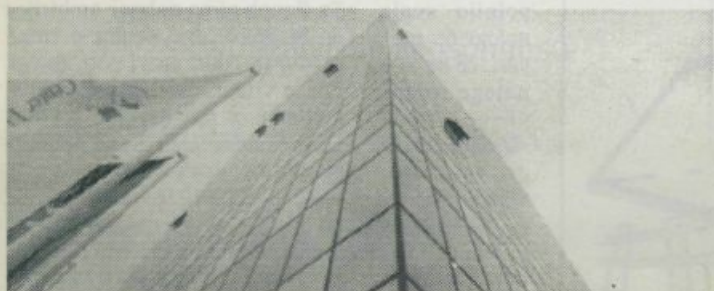
IM. C. ASHTRAY

V ZRCALCE POGLEJ IN POVEJ, KATERA NAJLEPŠA V DEŽELI JE TEJ

Prejšnji četrtek je Milan Kučan otvoril najvišjo, nekateri trdijo, da celo najlepšo sodobno stavbo v Sloveniji. Reče se ji World Trade Center in stoji ob SMELT-u. O WTC krožijo govorice, da ima v svojih stenah vgrajene najsodobnejše naprave - od telekomunikacij, nadzornih kamer, dragega optičnega kabla pa do ogromnih ekranov. O prisluškovalnih napravah sicer nihče ne govori, vendar bi bilo dobro, če bi lastniki prostorov natančno pregledali svoje sobane. Seveda smo se hoteli

prepričati na lastne oči in tako smo dva novinarja in fotoreporter poskušali vstopiti v Stolp. Napaka. Možakar na vratih, ki sodi med tiste, ki se jih načeloma bojimo, se je otresel odgovornosti tako, da nas je poslal do 'odgovornega'. "Novinarji nas ne zanimajo," je bil odgovorni kratek in jedrat. Veseli me, da na RTV-ju, Delu, Republiki in ostalih 'vplivnih' medijih ni novinarjev.

WTC pa si lahko ogledate od zunaj. PETER VAUPOTIČ
FOTO: TINA HAUSER

Zrcalce...

... poglej in povej ...

SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA NI

Dober dan. Moje ime je John Smith. Sem predstavnik podjetja CONSULT iz Londona. Ali vas lahko za trenutek zmotim?

- Dober dan. Izvolite!

- Hvala. Naše podjetje z mednarodnim ugledom v sodelavi in s pooblastilom vaše gospodarske zbornice ter vašega predsednika nudi slovenskim podjetjem hitro in učinkovito povezavo s svetovnimi gospodarskimi tokovi. Ali ste zainteresirani za pridobivanje novih poslovnih partnerjev?

- Da.

- Odlično. Nadaljujva. Ali ste zainteresirani za povečevanje profita?

- Da.

- Ali vas zanima razširitev proizvodnje na osnovi dodatnih vlaganj?

- Da.

- Kakšen je vaš način iskanja novih partnerjev? Ali objavljate oglase?

- Da.

- Ali so vaši oglasi običajno črno-beli ali barvni?

- Da. Hm. Oprostite! Barvni. Da. Ponavadi objavljamo barvne oglase.

- Enostranske ali dvostranske?

- Enostranske.

- Odlično. Vse je dogovorjeno. Čez dve uri imam sestanek na vašem gospodarskem predstavništvu v Londonu. Zelo bi bil vesel, če bi našo sodelavo lahko potrdil. Takoj vam bom poslal kopijo našega dogovora, katerega mi čimprej podpisane pošljite nazaj. Hvala! Nasvidenje!

- ??? Nasvidenje!

Čez nekaj trenutkov prispe fax, v katerem se obvezujem, da bo moje podjetje nakazalo 5.000 funtov firmi CONSULT London za oglas v eni izmed njihovih publikacij. Tako hitro se na ruleti ne izgubiš.

Angležem je svetovanje že v krvi. Sto in več let nazaj so krenili na pot v Afriko in druge celine. S seboj so nosili cenene zrcala in steklene bisere ter jih podarjali poglavarjem plemen in narodov. No, ne ravno podarjali. Le odtis svojega palca so morali pritisniti na nek beli papir. Mala stvar za velikega poglavarja. Obenem so jim svetovali, kako lahko izboljšajo svoje življenje.

Kot narod, zvest svoji tradiciji, s svojim početjem nadaljujejo še danes. Pridružili so se jim še Nemci, Američani, Francozi in kdo ve kdo še vse. Prepričujejo nas, da smo nerazviti ter da moramo posodobiti našo proizvodnjo. Naši poglavarji kimaajo in pozabljajo, da ima slovensko gospodarstvo kapacitete za dvajsetmilijonsko tržišče in da je edini problem prodaja teh izdelkov, ne pa, kako jih izdelati več. Prepričujejo nas, da ne poznamo učinkovitosti marketinga in pošiljajo svetovalce ter za nas organizirajo različne vrste izobraževanja pri njih. Po odlično ničene kupljive naloge zopet ogledni ne kupijo, temveč kvečjemu še kaj prodajo. Kot da bi bil njihov cilj pravzaprav vzgoja kupcev. Ko se mi je že zapisalo; res se spominjam, da je pri prodaji vzgoja kupcev pomemben de-

javnik. Govorijo o ekoloških standardih, katerih da ne izpolnjujemo in si izmišljajo nove in nove razloge, kaj nič ne kupijo pri nas. Takoj so pripravljeni pomagati s krediti. Pomagali bodo tudi sanirati naš bančni sistem. Bajе imajo izkušnje.

Res je, da zadnja vojna Slovenije ni opustošila. Toda socializem se je vseeno sesul in Slovenija je postala gradbišče. Gradimo demokracijo, kar je precej več kot samo avtoceste, radarski sistemi, sanacija bank, WTC in podobne stvari. Velik posel z velikimi dobički. Tujci so ga zavohali. Steklena bisere se delijo. Svoj sistem vrednotenja so uveljavili, zato naša podjetja niso konkurenčna niti v Sloveniji. Nezaposlenih je kljub obljubam o odpiranju novih delovnih mest čedalje več in naše gospodarstvo je iz dneva v dan vse manj konkurenčno. Vlada se je priklonila uspešnim modelom tujih gospodarstev in pozabila na lastno. Na želje po objavi gospodarskega načrta za Slovenijo nonšalantno odgovarja, da je uspešnost podjetij njihova interna zadeva.

Slovenci oblastem nismo nikoli preveč zaupali. A eno vladi tokrat lahko verjamemo. Tujci so uspešnejši. Uspešnejši tudi zato, ker imajo boljši gospodarski načrt. Načrt, katerega se drži tako gospodarstvo kot politika, načrt, v katerem so vse sile usmerjene v en sam cilj: povečati svoj vpliv v svetovnem merilu in od malega zelenega planeta vzeti več kot vsi ostali ter si tako zagotoviti bodočnost. Naša vlada načrta ne zna pripraviti in to tudi sama potrjuje s prelaganjem odgovornosti na gospodarstvo. Povezovalne funkcije na nivoju države, ki bi jo moralne igrati vlada, parlament in podjetja, vlada, parlament in te strukture očitno ne zmorejo. Razdrobljeno gospodarstvo je prepuščeno samemu sebi in konkurenčnemu boju v domačem kurniku. V takem stanju se nikakor ne more imenovati "slovensko" gospodarstvo, saj atribut slovenskosti ob pomanjkanju strateškega gospodarskega načrta ni definiran. Država brez lastnega gospodarstva pa ne potrebuje ne vlade ne parlamenta ne drugih državnih organov. Nekonkurenčnost slovenskih podjetij je zato treba iskati v prevelikih stroških za vzdrževanje državnega aparata, ki kljub velikim vsotam porabljenih sredstev ni sposoben več, kot gospodu Johnu Smithu podpisati priporočilno pismo in ugotavljati, da je v drugih državah vse drugače. O strateškem gospodarstvenem načrtu, ki bi izkoristil vse naravne, tehnološke, organizacijske in kadrovske potenciale Slovenije in omogočil Sloveniji oživetje ali preživetje do naslednjih volitev lahko le sanjamo.

Gospod John Smith vse to ve. Zato veseli prihaja k nam in hvali lepote in dobrote Slovenije. Saj nismo njegovi konkurenti in pravzaprav si pri nas lahko celo malo odpočije od krutega sveta konkurenčnosti.

ALJOŠA VODOPIVEC

POZDRAVLJENI.

Verjetno ste malo presenečeni, saj sem pred tedni odpovedal Ptujstock rock festival ter vse nadaljne napovedane koncerte. Preprosto, jih ni bilo mogoče izpeljati, ker so nastopile nepremostljive ovire na najvišji instanci (Ministrstvo za obrambo R Slovenije - Janša & C.O.). Nekateri celo pravijo, da sem se spravil na trdi oreh, za katerega pravim, če ga je lahko mladina sfurala, ga bo tudi skinila. Kljub pričakovanimu rezpletu dogodkov, smo se v društvu KID Ptuj odločili, da po tem njihovem koraku naredimo mi naslednjega. Preprosto — druge rešitve ne vidimo v prihodnje, kot da protestiramo na ulicah mesta Ptuj. Nekaj mora izučiti vse tiste (tudi "mecene" Ptuj), ki neumno razmišljajo, po drugi strani pa se izgovarjajo na mladino, ter se v vsej svoji veličini bohotijo nad razmislijo pomočjo vsem, ki drugače razmišljajo od njih. Temu bomo naredili konec. Saj smo vendar demokratična država, v kateri (vsaj upam) lahko demokratično tudi delimo, kar je skupno.

V ta namen organizira KID protestni shod rockerjev severovzhodne Slovenije, na katerem se bo podpisovala peticija za pridobitev prostora za rockerje Ptuj, izvedel se bo koncert (festival) vseh skupin, ki želijo sodelovati na shodu (do sedaj jih je enajst) ter prečital kakšen protestni referat. Prireditve se bo pričela ob dvanajst uri in bo trajala do konca. Razpleta ne poznamo. Na shod ste vabljeni v čim večjem številu, istočasno pa prosim za občasno obvestilo na MARŠ-u. Hvala vam že sedaj, ob boste potrebovali pomoč, se obrnite na nas. S skupnimi močmi ja mnogo lažje uspeti.

S spoštovanjem in lep pozdrav.

Komuna Interesnih Dejavnosti
KID

Gambit trade
Savska 3, Ljubljana

SPOŠTOVANI!

Veseli nas, da nam je z dobrim delom uspelo pridobiti lasten računalniški center, kjer bomo lahko poslovali še bolj uspešno. Ob tem času pa uspešni in srečni ne smemo pozabiti na tiste naše sodržavljane, ki niso srečni in živijo v težavah. Gambit je zato kot pobudnik in donator akcije za nakup opreme za Diagnostični laboratorij Centra za epilepsijo otrok in mladostnikov v Ljubljani svoj prispevek 50.000 SIT že nakazal na račun LB št. 50100-620-133-05-1014110-299936 (s prijemnika LIGA PROTI EPILEPSIJI SLOVENIJE, Ljubljana, Njegoševa 4. Vabimo vas, da se nam pridružite v tej humani akciji in da skupno pomagamo bolnim otrokom in mladostnikom.

GAMBIT

MB, danes zvečer

ČUITE POTENCIALNI SODELAVCI!

Meni je cajtnig tako všeč kot ves papir, ki ga jaz popišem in porišem itd. Samo preverjam telefonske in sem ugotovila "dezinformacijo". Let's explaine! V cajtnigu..... Eh, zamenjala sem fax s telefonsko.

Tribuna, you make me fever. Računajte na to, da imam doma enih par recenzijskih knjig od MKC; ČRKE in malo morje - žal neprebrane - slovenske leposlovne in tudi strokovne literature. Ko mi bo uspelo brat in pisat recenzije,.... En projekt je pa fiksen: Tatjana in Robi delata mega ultra makro rezidualno o zastopanosti družboslovnih predmetov v osnovni šoli. En sproščen intervju v najinem stilu lahko pričakujete najkasneje čez 365 dni! Lidija

Prosimo, da v skladu s slovensko ustavo objavite v ustrezni rubriki naš kratek odgovor na prispevek "ZZZS VS. LOGIKA MAHINACIJE" v vašem časopisu z dne 20.7.93.

Lep pozdrav!

Ljubljana, 2. 8. 93, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

ZZZS vs. LOGIKA MAHINACIJA

V Tribuni z dne 20.7.93 smo na 31. strani prebrali članek z zgornjim naslovom. V pojasnilo navajamo naslednje:

1. Kratek rok za dobavo opreme je bil vezan na roke izvajanja zakonskih določil Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Ur. l. RS 91/92 (obračun zdravstvenih storitev).
2. Firma Hermes je svojo ponudbo poslala na lastno željo in je bila obravnavana enakopravno, kot vsi ostali ponudniki.
3. V zahtevani konfiguraciji ni komponente, ki bi jo izdeloval samo IBM, dobavljene tiskalnike izdeluje firma LEXMARK (ne IBM). Epsonovi tiskalniki bi tehnično ustrezali. Po navedenih kriterijih "legalnega izpadanja" v članku (zaradi tiskalnikov) bi morali vsi ponudniki (vključno z IBM-om) "legalno izpasti".
4. Zaradi podobnih pisanj je bilo potrebno določene stvari razčistiti v teku dobave (tudi do nepotrebnih detajlov), to zahteva svoj čas in za ta čas so bile že utečene dobave na zahtevo ZZZS-ja začasno ustavljene. Izkazalo se je, da se ZZZS ponaša poslovno korektno v skladu s svojimi pooblastili in takole. Dobave so stekle naprej z vsemi posledicami, ki jih taka prekinitev terja, to pa so tudi očitane zamude.
5. Citirani predračun z dne 17.12.93 v znesku 7.682.833,00 DEM s strani IBM-a do Metalke Commerca kot uvoznika se nanaša delno na opremo PS-1, delno pa na opremo za dograditev informacijskega sistema ZZZS in zato kot osnova ni predmeten za nadaljne kalkulacije v prispevku.
6. Pri vsakem uvozu je potrebno imenovati uvoznika in špediterja, organizacija mora biti primerna obsegu posla in to v tem primeru je. Metalka Commerce je korektno opravila svoj del nalog.
7. Dejavnost IBM-a nam je z vidika informatike dokaj poznana, za vse ostalo naj se pisec obrne na njihov naslov. Navedeno pisanje lahko označimo kot še en poskus, kako z napačnimi izhodišči in podatki ter večjo manipulacijo ustanovo očitno in ji jemljemo voljo delovati v smislu napredka in razvoja te države.

Ljubljana, 30.7.1993 Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije Služba za stike z javnostjo

Pripomba uredništva: prebrali smo ustavo in nikjer kakšne besede o tem, zakar bi to pismo morali objaviti. Seveda pa ta kratek odgovor ZZZS z veseljem objavljamo. Čeprav je v nasprotju z zakonom... nepodpisan.

(Saj veste: Če mački na rep stopiš,....)

TELEFONIJA

Kaj narediš, ko se oglasi Tišina med pomembnim telefonskim pogovorom? Najprej znožiš. Nato pa poskušaš znižati vsebnost adrenalina v krvi in trezno razmisliti, kaj naj bi bil temu vzrok. Popravila na telefonskih napeljavah? Pokvarjen aparat? Ne! Izključili so linijo! Ponovno znožiš. Neplačan račun izpred treh mesecev. Čeprav so pred in za tem vsi računi plačani. Res je moja krivda. Toda - kje so opomini. Ta mali listek bi me moral obvarovati pozabljivosti in s tem nepopravljive škode. Poslovni partner ni mogel stopiti v stik z mano in s tem se je seveda podrla zaupanje v moje dosegljivost 24 ur na dan. In kaj je rekla na to uslužbenka na oddelku za pritožbe na Cigaletovi? Se zgodi. Žal. Res je. Žal mi je.

Simona Knez

GUNS'N'ROSES

Sveta Helena Z. Jelinčiča se imenuje "Priatelj", ki sicer ni tistoimenski lazaristični "list za prizadete". Tako se (stilsko) končuje politična pot drugega fenomena slovenske samobitnosti - dobri človek iz Negove je svojo (pot) že pred tletom končal enako. Kakšna bo nadaljna pot slovenske pop (politične) scene je težko trčeti - ker smo podalpski Veneti le predskupina v show-bizzu mnogo tvečjega ansambla "Guns'n'Roses" (beri N.A.T.O. in UNPROFOR-ja) - je treba (za scenarij) počakati slednje (kot sicer že dosedaj...)

Boris Ogrizek, Kranj, 27. 8. 93

DENAR IN DENARNA POLITIKA

Kaj je pravzaprav skupni imenoalec razvojne poti človeške civilizacije? Kaj pravite na to: jezik, torej komunikacija med ljudmi, denar, t.j. blagovno gospodarstvo in vse iz tega izhajajoče posledice in... tisto zvečer, torej - hm, no ja, tole je resen in vsaj strokovno obarvan sestavek, ki ga je treba brati ob klenem dnevu, in ker si pisec ne upa razglabljati o prvem, bomo začeli in ostali pri drugem, denarju namreč. Ob dnevni svetlobi morda tudi to ne bo tako nezanimivo.

Funkcije denarja in zgodovinski razvoj

Ekonometri zelo neredi definirajo denar in z njim v zvezi raje govorijo o njegovih funkcijah. Funkcija splošnega ekvivalenta in funkcija splošnega menjalnega posrednika sta najpomembnejši funkciji denarja. Danes sta ti dve funkciji v denarju združeni, z njim merimo vrednost in ga tudi uporabljamo kot menjalno sredstvo. Pa ni bilo vedno tako, saj sta bili v različnih zgodovinskih obdobjih ti dve funkciji ločeni. Najprej je bilo to v embrionalni fazi razvoja denarja, ko sta bili nosilki obeh funkcij različni vrsti blaga, denar je imel torej že blagovno obliko. Drug primer si lahko ogledamo v naši bližnji preteklosti, *ko je funkcija menjalnega posrednika opravljal jugoslovanski dinar, medtem ko je bila denar vrednosti nemška marka*. Denar opravlja tudi funkcijo hranilca vrednosti ali zaklada, ko ne posreduje samo menjave, ampak že sam po sebi ljudem predstavlja zadosten razlog za hrambo. Denar omogoča odlog plačil in s tem opravlja funkcijo plačilnega sredstva, denar nekaterih držav pa je tudi svetovni denar in se uporablja za plačevanje med državami.

Denar kot blago

O denarju na začetku njegovega razvoja govorimo kot o blagu, ki so ga ljudje na splošno sprejemali v plačilo. Vloga denarja so v veliki meri prevzemale kovine, ki pa so sčasoma dobile predpisano obliko in težo. Penzatorni način plačevanja se je umaknil numerarnemu plačevanju, vrednost, označeno na kovancih, pa je pričela jamčiti država. Kovance je seveda moral nekdo kovati, in le-ta si je s tem zagotovil zelo pomemben vir moči in izdaten vir zaslužka (seigniorage). Denar v današnjem uveljavljenem obliki kot papirni denar. V 17. in 18. stoletju so londonski meščani zaradi pogostih požarov pričeli svoje prihranke v obliki zlata in kovancev deponirati pri zlatarjih. Zaradi praktičnosti so lastniki zlata svoje dolgovne sčasoma začeli poravnati kar s potrdili, ki so jih izdajali zlatarji, in ne s samim zlatom. Tako je velik del zlata ves čas miroval, varno shranjen pri zlatarjih, ki so to opazili in želeli izkoristiti. Dotedanji hrambeni pogodbo so spremenili v kreditno, ki se ni več nanašala na točno določeno blago, torej zlato, temveč na količino zlata pogodbeno določene kakovosti. Na ta način so zlatarji pričeli odobravati posojila in s tem že postali bankirji.

Bančništvo

Naslednjo stopnjo razvoja predstavlja dajanje posojil v bankovcih, oziroma rojstvo poslovnega bančništva. Bankirji so morali ohranjati zamenljivost za zlato, zato jih je prekomerna grabežljivost pri izdajanju posojil zaradi omajane zaupanja (dvigovanja zlata) zlahka pripeljala v propad. Zaradi tega ne tako redkega dogodka je v dogajanju

posegla država in zaupala emitiranje papirnatega denarja le eni, izdajateljski, oziroma centralni banki in papirni denar je postal državni oziroma je njegovo izdajanje postalo primat v današnjih razvitih tržnih gospodarstvih od države neposredno neodvisne institucije - centralne banke. S tem je bila v vojnah, naravnih katastrofah, sploh pa zaradi vedno večjih potreb po denarju, odpravljena tudi zamenljivost denarja za zlato. Zlato valuto kot obliko vezane valute je nadomestila papirna valuta. Zgodovinska zgodba razvoja denarnih oblik pa s tem še ni končana. Po analogiji z zlatarji, ki posojil niso odajali le v zlatu, tudi poslovne banke ne izdajajo kreditov le v obliki gotovine, ampak večinoma kar z nakazilom na račun kreditjemalca, ki pa svoj račun le izjemoma izprazni z dvigom gotovine. Obveznosti namreč poravnava kar z nakazilom na račun upnika, posluje torej s knjižnim denarjem. Tako kot centralna banka izdaja papirni denar (in se ukvarja tudi z mnogimi drugimi dejavnostmi) in s tem zagotavlja državi določen dohodek, tudi poslovne banke izdajajo denar v knjižni obliki (primarni in derivatni), na ta način izpolnjujejo eno temeljnih načel bančnega poslovanja in kot vsak zdrav poslovni subjekt v gospodarstvu ustvarjajo profit.

Denarna politika

Denarna politika je sistem ukrepov banke bank ali centralne banke, ki je namenjen doseganju štirih končnih ciljev: -nizke stopnje inflacije, -nizke stopnje nezaposlenosti, -ravnovesja v trgovanju s tujino -in gospodarske rasti. Te končne cilje centralna banka dosegata z vplivom na vmesne cilje, kot so npr. količina denarja v obtoku (notranja likvidnost), zunanja mera ali devizni tečaj (zunanja vrednost denarja). Za razliko od denarne politike pri zlati valuti, kjer je centralna banka omejena z razpoložljivo količino zlata v narodnem gospodarstvu (sidro) in s tem podrejena določenemu avtomatizmu, lahko v sistemu papirne valute centralna banka v večji meri posega v ekonomijo. Poleg tega, da že po definiciji kontrolira količino izdanega papirnatega denarja, pa centralna banka lahko bolj ali manj vpliva tudi na ostale denarne agregate in s tem na celotno količino denarja v obtoku, od katere je odvisna ekonomska aktivnost gospodarskih celic. To počne s kvantitativnimi in kvalitativnimi instrumenti denarne politike.

Politika odprtega trga

V tržnih gospodarstvih z razvitimi finančnimi trgi centralne banke za uravnavanje denarnega obtoka najpogosteje uporabljajo politiko odprtega trga (open market policy). Centralna banka na finančnih trgih kupuje prvovrstne vrednostne papirje in s tem večja količina denarja v obtoku oziroma te vrednostne papirje prodaja in s tem količino

denarja v obtoku manjša. Prvovrstni vrednostni papirji so večinoma državne obveznice (bonds), državne zakladne menice (treasury bills) ali papirji uglednih in poslovno stabilnih podjetij. S tem pa se spreminja tudi obrestna mera kot cena papirjev. Če centralna banka papirje kupuje, obrestna mera zaradi višanja tečajev pada in obratno. Nasploh je politika odprtega trga zelo učinkovita, objektiven in tih instrument, ker centralna banka lahko prodaja in kupuje zelo različne vrste papirjev, ker so ti papirji državni in s tem ne fa-

vorizira posameznih subjektov, in ker lahko zelo hitro vpliva na likvidnost poslovnih in jih tako reši (z njihovimi deponenti vred!) iz morebitnih težav. Za učinkovito vodenje politike odprtega trga morajo seveda obstajati državni vrednostni papirji, s katerimi se trguje na dovolj razvitem sekundarnem trgu kapitala.

Eskontna obrestna mera

Drugi kvantitativni instrument denarne politike je eskontna (diskontna) politika. Eskontna obrestna mera je tista, po kateri centralna banka reeskontira vrednostne papirje iz portfeljev poslovnih bank. Poslovne banke se za prodajo papirjev odločijo zaradi likvidnostnih težav, saj je obrestna mera centralne banke ponavadi višja od tržne in zato zanje manj vabljiva. Centralna banka tako posredno vpliva na obrestne mere poslovnih bank, v še večji meri pa je prisoten demonstracijski učinek, kateremu ekonomski subjekti prilagodijo svoja pričakovanja in se temu ustrezno tudi obnašajo. Višje obrestne mere lahko močno vplivajo na mednarodni pretok kratkoročnega kapitala, kakor tudi na zmanjšanje ekonomske aktivnosti. Centralne banke s politikom pogosto kombinirajo s politikom odprtega trga, torej dvigujejo obrestne mere takrat, ko obenem prodajajo vrednostne papirje na sekundarnem trgu in obratno.

Delež obveznih rezerv

je naslednja spremenljivka, na katero centralna banka lahko vpliva. Pri zvišanju odstotka obveznih rezerv pride do zmanjšanja kreditov, ki jih izdajajo poslovne banke in s tem do zmanjšane količine denarja v obtoku, posredno do zvišanja obrestnih mer in zmanjšanja gospodarske aktivnosti. Najbrž je očitno, da ima tak ukrep izredno močan demonstracijski efekt, da močno vpliva na kreditni potencial

bank in da se zaradi tega ne more uporabljati zelo pogosto. Centralne banke včasih uporabljajo tudi t.i. kvalitativne instrumente, med katere sodijo moralno prepričevanje, neposredno omejevanje bančnih plasmajev in selektivno kreditiranje. Medtem ko prvi ukrep preko javnih nastopov centralnih bankirjev in ostalih oblik stikov z javnostjo nasploh tudi na zahodu s pridom uporabljajo, precej redkeje posegajo po drugem, *tretej pa sodi v manire "neodvisnih" centralnih bank nekaterih držav bivšega vzhodnega bloka in je bil del tudi naše bližnje preteklosti, ko denarna politika ni bila samo denarna, temveč tudi kreditna*.

Denarna politika slovenske centralne banke

Banka Slovenije kot slovenska centralna banka je 8. oktobra 1991. V pogojih preko 20 odstotne mesečne inflacije je prvi cilj denarne politike moral biti preprečevanje razvrednotenja denarja, kar je mogoče doseči le z omejevalno (restriktivno) denarno politiko. Kot kratkoročni cilj, ki velja še danes, si je Banka Slovenije zastavila količino denarja v obtoku. Zaradi izjemno visoke rasti cen na meji hiperinflacije in skromnih deviznih rezerv izbira drugega cilja denarja v obtoku, kar je skregano z borbo proti inflaciji in poznavanje prave višine obrestne mere, kar pa v dobri stari obrestni maniri ex ante ni mogoče. Da pa bi lahko bila monetarna politika res omejevalna, bi obrestne mere dosegle višave, in mlinski kamen okoli vratu slovenskega gospodarstva bi bil še težji. Raznorazni predlogi o zakonski določitvi odmevi se nikakor nočejo poleči, so milo rečeno brez vsake osnove, kajti to bi pomenilo razcvet črnega trga, Banka Slovenije pa bi bila ob taki usmeritvi prav tako nekoristna. Zapriseženi verniki administriranja naj se le spomnijo ljubljanske tržnice nekaj let nazaj ali pa morda bolj aktualnega blaga v menjalnicah prve dni septembra.

Devizni tečaj

Naslednja alternativa usmeritve denarne politike je bila skrb za devizni tečaj oziroma skrb za vrednost slovenske valute, še posebej v okviru takrat propagirane šok terapije. Za vzdrževanje tečaja na določeni ravni (fiksni tečaj) npr. v razmerju z nemško marko bi morali v obeh državah najprej vladati enako visoki stopnji inflacije, drugi pogoj za uspešno vodenje take politike (denarni suverenosti bi se torej takoj za začetku odpovedali) pa bi bila

pravilna določitev tečaja. Spet bi bilo iluzorno govoriti o možnostih izpolnitve teh dveh pogojev, saj inflacije nikakor ne bi mogli tako hitro umiriti (do nemške nam tudi zdaj še precej manjka), pravilna določitev cene tujih valut v tolarjih pa bi lahko bila predmet "resnih" astroloških razprav. Ker je bila slovenska inflacija višja od nemške, bi morali "fiksni" tečaj neprestano popravljati (do devalvacije, kar bi vodilo v že poznani neskončno dolgi ples tečaja in inflacije. Vsaka napačna določitev "pravega" tečaja pa bi prav tako vodila v inflacijo, tako zaradi že omenjene razlike v rasti cen kakor tudi zaradi oprtosti slovenskega gospodarstva oziroma izgubljenega že tako sramežljivega približevanja pariteti kupne moči (*le kdo bi preprečil Slovencem nakup uvoženih avtomobilov?*). Sicer pa, kako bi le izračunali višino takega tečaja ob znani izgubi trgov in obetih še dolgo trajajočega obdobja strukturnih sprememb v gospodarstvu? Banka Slovenije si je torej za kratkoročni cilj izbrala količino denarja v obtoku, preko katere je bilo tudi objektivno edino možno vplivati na inflacijo. Denarno politiko Banka Slovenije vodi preko kvantitativnih instrumentov, zlasti preko kreditov domačim sektorjem in tujini. Prvi zajemajo kredite poslovnim bankam, drugi pa posega na deviznem trgu. Na ta dva načina torej izdaja denar. Z denarno samostojnostjo se je selektivno kreditiranje prenehalo, ostali pa so klasični kvantitativni instrumenti z izjemo politike odprtega trga, ki je zaradi neobstoja kratkoročnih državnih vrednostnih papirjev oziroma posredno nerazvitosti finančnega trga ni mogoče izvajati.

Prekleta vlada, marka spet raste!

Banka Slovenije torej neposredno ne vpliva na tečaj tolarja in si za glavni cilj prav tako ne postavlja višine obrestnih mer. Še manj se s tem ukvarja vlada, ki Banke Slovenije ne nadzoruje (ali je vsaj ne bi smela). Tečaj tolarja je drseč, torej v sistemu, ki ne pozna devalvacij in revalvacij, ampak drsenje, ustrezno nacionalne ekonomije pa se odraža v njeni produktivnosti v svetovnem merilu, torej predvsem v trgovinski bilanci. Zaradi dokaj neugodnih gibanj v saldu trgovinske bilance v letošnjem letu je pričakovati povečano povpraševanje po tujih valutah, ki se zaenkrat še kompenzira z domačo ponudbo iz nogavic. Zaenkrat? Pogled na tečajne liste menjalnic pravi drugače. Če ste po uvodu strokovnjaško suhoparni tekst izpustili, nič ne de! Zdaj prihaja glavno! *Boj ali manj vztrajne bralke in potrpežljivi bralci, urno pot pod noge v smeri prve menjalnice in v lov na nemško marko!* Če je tale dobromerjen nasvet prepozen in ste to že opravili, vam seveda ni treba odložiti vedno prijetnih in zanimivih večernih opravil.

ROBERT POTOČNIK

DRŽAVA - LEGALNI MORILEC

It is your right not to kill (guilty 'till proved innocent)

Ustava republike Slovenije

Splošne določbe

1. člen
Slovenija je demokratična republika.

2. člen
Slovenija je pravna in socialna država.

3. člen
Slovenija je država vseh svojih državljanov in državljanov, ki temelji na trajni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe. V Sloveniji ima oblast ljudstvo. Državljanke in državljani jo izvršujejo neposredno z volitvami po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno.

V ustavi piše, da se oblast deli na zakonodajno, izvršilno in sodno. Torej tri samostojne veje oblasti. Problem se pojavi, ko si posamezna veja oblasti prične krojiti definicijo "samostojna" po svoje. Nekaj podobnega se dogaja s sodstvom v Sloveniji.

2. člen ustave govori, da je Slovenija tudi pravna država, za katero naj bi veljale osnovne značilnosti:

— deluje naj v skladu s pravom, ki to državo omejuje

— je organizirana po načelu delitve oblasti

— spoštuje temeljne človekove pravice in svoboščine

— ima institucije, ki zagotavljajo pravno varstvo teh pravic in svoboščin - sodstvo.

E. V., osumljen tatvine

"Hoteli so, da postanem ovaduh. V nasprotnem primeru bi me ubili ali zaprli. Odločili so se za aretacijo. Pred stanovanjem sem sedel v avto in dva policaja sta skočila k meni z naperjenim orožjem. Druga dva sta s policijskima avtomobiloma blokirala cesto. Štirje "junaki" so z orožjem, pripravljenim na strel, razbijali po vhodnih vratih stanovanja. Zaročenka je odprla vrata, zagledala puškine cevi, policaji pa so jo od samega strahu skoraj ubili. Odpeljali so me na policijo. Šele čez 10 ur sem izvedel, česa sem osumljen. Naredili so 5 preiskav stanovanj, v šestega pa so kar vdrli. Zadeva še ni končana, čeprav imam za seboj že 18 mesecev pripora."

Težko je verjeti, da so predstavniki sodne oblasti pozabili na osnovne značilnosti pravne države in kakšno je njihovo osnovno poslanstvo. Tožilstvo kot represivni organ ne deluje v sklopu izvršilne oblasti in samostojno. Je samo še nekakšna podaljšana roka sodstva, ki izgublja avtonomnost oziroma je sploh ne potrebuje, saj sodstvo samo deluje v njegovem imenu. Da o policiji sploh ne govorim.

Sicer pa je tudi "veliki abramboslovec", kot predstavnik segmenta izvršilne oblasti, na prvem programu nacionalne televizije v oddaji Omizje izjavil, da je v Sloveniji samo sodna oblast represivna oblast in ne policija ne vojska s svojimi "tajnimi" satelitskimi službami ne spadata med represivne organe.

Da vojska in policija ter njuni maligni priveski izvajajo vse

akcije izključno z odobritvijo pravosodnih organov, oziroma tudi ostalih nadzornih organov teh dveh institucij, lahko verjame ali reče le kakšen Janša. Poglobitev v kalne vode policije in pravosodja, pa tudi tožilstva, treh samostojnih, neodvisnih institucij, pokaže kljub motni sliki dovolj nazorno, da so med njimi spletene neverjetne mreže alg, ki sicer zaudarjajo po gnilobi, so pa hkrati neverjetno žilave.

Vse tri institucije imajo za omejevanje svojih pristojnosti spisan Zakon o kazenskem postopku (ZKP), Kazenski zakon (KZ) in Ustavo republike Slovenije. Slovenija pa je tudi podpisnica mednarodne Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Odvzem svobode - teorija in praksa

ZKP je spisan na kožo policiji do te mere, da vas lahko aretirajo zaradi česar koli, kadarkoli in seveda kakorkoli. Vzroki za odvzem svobode (v nadaljevanju aretacija) so navedeni v omenjenem zakonu v členih od 190 do 200 in jih zaradi nesmiselnosti ne bom naštevala. Ti členi imajo namreč toliko različnih vzrokov za aretacijo, kot ima otroški slinček sledov hrane po predolgi uporabi. Postati osumljen nečesa (česar koli) v policijskih očeh torej ni težko.

Za samo aretacijo policaji ne potrebujejo niti privolitve samozadostnega pravosodja. Možno je tudi, da zaradi zmedenosti, šoka in podobnih simptomov pri vas in policajih pride do kakšne nesreče. Konec koncev na aretacijo niste pripravljeni, pa tudi aretirajo vas ne vsak dan (zaenkrat). Čedalje bolj pogosta praksa postaja, da nekoga aretirajo sredi ulice s po desetimi pištolami na glavi (nabitimi, napetimi?). Zakaj? Pri tipu na tržnici, ki menda (?) prodaja drogo, je kupil kilogram para-diznika. Seveda je postal osumljen nedovoljene trgovine z mamili. Nasvet: če se vam pripeti prizor iz ameriških policijskih nadaljevanj, vsaj uj ohranite mirne živce in delujte kolikor je mogoče pomirjujoče in hladnokrvno. Vsi vemo, da je človek najbolj nepredvidljiv, kadar ga je strah. Policaje pa kljub orožju v rokah, zaščitnih jopičih, pasji pomoči in večkratni številčni premoči JE strah.

Na vprašanje aretiranca, kaj ves postopek pomeni in kaj sploh želijo od njega, so možni naslednji odgovori:

"Boš že zveđul, Ti bom zobe zbil!, Kva te pa briga!, To boš pa ti nam povedau!" Še nekaj sekund in že ste pripravljeni na transport z lisicami na rokah.

Ustava republike Slovenije, 19. člen

(varstvo osebne svobode)

Vsako ima pravico do osebne

svobode, Ni-sme vzeti razen v in po po-kih, ki lo-ča kon.

komur se ne prostost, primerih stop-gado-za-

Vsako, ki mu je odvzeta prostost, mora biti v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za odvzem prostosti. V čim krajšem času mora biti tudi pisno sporočeno, zakaj mu je bila odvzeta prostost. Takoj mora biti poučen o tem, da ni dolžan ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika...

Medtem ko vas transportirajo na policijo, izvedejo preiskave stanovanj, poslovnih prostorov, osebnih avtomobilov, grobnic, če jih imate, in tako dalje. Ustava in ZKP pravita: "Stanovanje je nedotakljivo. Nihče ne sme brez odločbe sodišča proti volji stanovanca vstopiti v tuje stanovanje ali v druge prostore, niti jih ne sme preiskovati..." V nadaljevanju pa ZKP in ustava še bolj podrobno navajata vzroke oziroma primere, ko je mogoče opraviti hišno in osebno preiskavo

V. P., osumljen nedovoljene proizvodnje, trgovine in posesti mamil ter načrtovanja atentata na uradno osebo

"Takrat je bil šef Bavčar. Tipa, ki je menda prodajal drogo, so prijeli. Z njim nisem imel ničesar. Prodajal sem mu samo avto, ki pa mi ga ni v celoti plačal. Verjetno je mislil, da se me bo najlažje rešil, če me bo ovadil policiji. Tako je tudi storil. Z ženo sva se peljala z avtomobilom in nenadoma nama je na stranski cesti zaprla pot marica. Za nama tudi, ampak avtomobil brez policijskih oznak. Obkolilo naju je kakšnih 8 policajev. Eden izmed njih me je skoraj ustrelil. Videl sem, kako ga je bilo strah. Preiskali so stanovanje, avtomobile in našli hčerkino plastično pištolo, skoraj kilogram enomona in že sem bil osumljen razpečevanja mamil in poskusa atentata na policaja. Žena in jaz sva dobila prva pojasnila več ur kasneje na policijski postaji. Oba sva bila priprta skoraj pol leta, zadeva pa še vedno ni zaključena."

tudi brez naloga sodišča. Primeri so podrobno navedeni v ZKP v členih od 206 do 210, obsegajo pa enek spekter možnosti delovanja policije kot pri aretacijah - SLINČEK.

Nekaj cvetk iz ZKP: Policija sme brez odredbe o preiskavi in brez navzočnosti prič opraviti osebno ali hišno preiskavo,

— če kdo kliče na pomoč

— če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja

— če je očitno, da se drugače ne bi mogli zavarovati dokazi

— če je podan sum, da ima nekdo orožje, ali sum, da bo odvrzel, skril ali uničil predmete, ki jih je treba vzeti...

PRIZNAJ!

Ustava republike Slovenije, 18. člen (prepo-v e d muč-nja)

Nihče ne sme biti podvržen mučenju, nečloveškemu ali ponižujočemu kaznovanju ali ravnanju... Ustava republike Slovenije, 21. člen

(varstvo človekove osebnosti in dostojanstva)

Zagotovljeno je spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva v kazenskem in vseh drugih pravnih postopkih in prav tako med odvzemom prostosti in izvrševanjem kazni. Prepovedano je vsakršno nasilje nad osebami, ki jim je prostost kakorkoli omejena ter vsakršno izsiljevanje priznanj in izjav.

Tako ustava, policijska praksa pa...

Zasliševanje osumljenca v policijskem postopku in kasneje obdolženca - pravosodni postopek, poteka mimo vseh norm in zakonov.

Tudi priče so na policijo "vabljeni" z argumentom, da je to pač najbolje zanje in za osumljenca, saj si v nasprotnem primeru lahko nakopljajo neverjetne težave.

Zakon o kazenskem postopku, 230. člen

Priče se vabijo s pismenim vabilom...

Zasliševanje, policaji jim pravijo informativni pogovor, v resnici ne izgleda drugače kot na risbi. Po ZKP, ki je še v veljavi, lahko policaji odredijo pripor do treh dni. Novi ZKP, ki je v fazi pripravljanja in parlamentarnega sprejemanja, pa dovoljuje policajem pridržanje dan manj, še vedno dovolj, da s pravilnim načinom zasliševanja (glej sliko) dobijo kakršnokoli priznanje...

"Pa kaj me to briga, to se dogaja v Južni Ameriki. Tu je vendar Slovenija! Te stvari je počejala UDBA." Takšen je miselni vzorec Slovencev. Pa ni tako! Vse stvari, ki jih nekako povezujemo z negativnim sinonimom Latino-amerike in banana republik, so živo prisotne tudi v Sloveniji.

Ljudje tega pač ne izvedo, dokler se sami ne srečajo s samostojno vejo oblasti - sodstvom, ki ima pod svojim okriljem moč policijskega aparata.

NE PUSTIMO SE JIM!

Ustava republike Slovenije, 35. člen

(varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic)

Zagotovljena je nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.

Da so osumljenci, celo priče, podvrženi izsiljevanju izjav in priznanj na različne psihične in fizične načine, je menda sedaj jasno tudi slepcu. Da so s tem kršeni ustava, ZKP, KZ in Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pa ne briga nikogar. Ni potrebno, da bi se pojavili grafiti v stilu: "NE KASTRIRAJTE POSILJEVALCEVI, VRNITE DENAR LOPOVOMI, VRNITE TROBCU PEČI!" Skrajni čas je, da se pričnemo zavedati svojih ustavnih, državljskih in vseh nižje rangiranih pravic, dolžnosti nam tako na vsakem koraku ponavljajo, skrajni čas, kajti kreplji pravosodja in policije, torej države, so neverjetno močni in dolgi!

Od policijske, individualne ovadbe tožilstvo svoje funkcije tako ali tako ne opravlja, in od privedbe k preiskovalnemu sodniku, pa do pravnomočne sodbe je za obdolženca neverjetno dolga pot, vendar vedno začrtana vnapij. Njihovo delo pa je tem lažje, čim manj klienti poznajo svoje pravice.

Konvencija o varstvu človekovih

M. J., osumljen poskusa umora

"Poznal sem človeka, ki ga je nadzoroval VIS, in postal sem sumljiv. Pridobili so odredbo za preiskavo stanovanja zaradi suma trgovine z orožjem. Neko jutro so obkolili hišo, najprej žal napačno, potem pravo, in vdrli v spalnico. Samo zaradi prisebnosti vseh članov družine, niso nikogar po nesreči ustrelili. Takoj so me odvedli na policijsko postajo in šele popoldne so mi povedali, da doma niso našli, kar so iskali. Postal sem osumljen poskusa umora. Kljub temu, da ni bilo ničesar obremenilnega zoper mene. Čeprav so nesmiselno večkrat podaljševali pripor, zadeva še vedno ni zaključena."

pravic in temeljnih svoboščin, 6. člen

2.) Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njegova krivda.

Ustava republike Slovenije, 27. člen; ZKP, 1. del: splošne določbe, 3. člen

(domneva nedolžnosti)

Kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravno močno sodbo.

Zasliševanje na policiji ni zasliševanje, temveč izsiljevanje priznanja. O pravicah policaji nikogar ne poučijo. Odobritev akcij pač morajo upravičiti.

PRIPIS UREDNIŠTVA: Tudi če vam policija grozi z orožjem, jim nikar ne dovolite, da vas tikaajo!

BOJANA Z.

Stražnice za dijake

Našel se je človek, po imenu Janko Hamler, ki je tudi diplomiran obramboslovec, in prepričal slovensko vlado, da je odstopila nekaj čudovitih vojaških objektov za dijaške namene.

Tribuna: Kako ste prišli do nekdanjih vojaških objektov, oziroma, zakaj jih je država dala vam, namesto da bi jih prodala in iz njih kupila kakšen MIG ali kaj podobnega?

Temu se običajno reče, "važno je biti zraven". Je pa ves ta projekt rezultat spleta okoliščin. Naš šolski sistem je bil izredno podhranjen, samo fizično guljenje šolskih klopi, nobene dinamike. Pokojni prof. dr. Lazarini je to imenoval KTG (Kreda, Tabla, Gobec). Že bežna primerjava z drugimi evropskimi državami nam pokaže, da povsod že presegajo priporočilo Sveta Evrope o izvedbi vsaj treh 7-10 dni strnjeno trajajočih dejavnosti iz življenja in opravkov v naravi med vsako stopnjo šolanja. To so taborjenja, šole v naravi, pohodi, tedni pohodništva, razne športne aktivnosti....

Tribuna: Katere države imajo po šolah najbolje organizirano življenje v naravi?

V nemškem šolskem sistemu je tradicionalna oblika, ko se celotni razredi z učitelji vred vsako leto za do dva tedna preselijo na podeželje v tako imenovane Schullandheime. Teh podeželskih domov je v Nemčiji 405 v državnem združenju, še približno toliko objektov pa je v lasti različnih konfesij in drugih inštitucij. Programi taborjenja ter šole v naravi za osnovnošolce so podobni projektu življenja v naravi, ki sva ga s kolegom Ivanom Zupancem zastavila pri nas za srednješolce. V nordijskih državah so uveljavljeni pristopi, kjer morajo učenci na različnih ravneh zahtevnosti organizirano preživeti v naravi vsaj en teden. V njihovem programu so taborjenja, bivanja v gozdu, pohodništvo s preživetvenimi elementi,

skratka, veliko pustolovskega. Potem so recimo v avstrijskih šolah že davno uveljavili integrativne pedagoške pristope za življenje v naravi in z naravo. Organizirajo množico obveznih oblik, kot so pohodništvo, razni tematski in učni pohodi ter ekskurzije, popotniški tedni, poletni in zimski tematski tedni (imajo kar nekaj državnih objektov tudi v najbolj atraktivnih turističnih krajih), organizirajo projektne tedne z vsebinami iz življenja v naravi itd. Take dejavnosti morajo tudi pri njih trajati vsaj sedem šolskih dni strnjeno in v objektih na podeželju. V njihovih obveznih navodilih za šolnike je poudarjen celosten pristop z večanjem števila in raznovrstnosti oblik ter vsebin dejavnosti starostjo učencev. Obvezno in organizirano taborjenje šolajoče mladine je uveljavljeno tudi v Švici.

Zelo zanimiv je tudi ameriški pristop, ki je pa seveda tipično njihov tako po vsebini kot tudi obliki ter infrastrukturi. Tam so na voljo različno kvalitetni kampi, še posebej za otroke, ki so že praktično stoletje sestavni del njihovega načina življenja. Kampi delujejo celo leto, programi so prilagojeni različnim starostnim skupinam. Trajajo od nekaj dni do več tednov. Po koncu poletja začnejo izvajati šolo v naravi, razna taborjenja z bolj ali manj specializiranimi vsebinami — preživetje v naravi, lokostrelstvo, vodne aktivnosti, športe in igre na snegu....

Tribuna: Kako je s tem pri nas?

Vedno slabše, vedo povedati prizadeti. Zato je greh tega projekta tudi v razšoljanju šole. No, in tu se lahko začne zgodba o priložnosti, ki se pokaže enkrat v 500 letih, saj vojske se navadno kar tako ne naganja in do takšnega idealnega prostora pod soncem tudi ne prideš vsak dan. Projekt življenja v naravi (to je taborjenje za srednješolce in šola v naravi za osnovne šole) sem predstavil šolskemu ministru, naši Vladi, Predsedstvu, Strokovnemu svetu za vzgojo in izobraževanje itd. Povsod so ga podprli. Še prej sem se z Janezom Janšo pogovoril, kaj bomo v šolstvu z objekti počeli, če jih dobimo. Namreč, povsod po

belem svetu je država tista, ki drži vajeti, (vsaj v glavnih okvirjih) pri tako veliki infrastrukturi. V našem okolju takšnih objektov doslej nismo poznali, razen redkih izjem, ki pa so predvsem počitniškega značaja. Z izpraznjenimi vojaškimi objekti pa je možno v največji meri in v zelo kratkem času to pomanjkljivost v našem šolstvu nadomestiti. Poleg tega so ti objekti na idealnih lokacijah, vsi imajo nekaj zemljišča, igrišča, so stran od večjih bivanjskih in mestnih središč, okolje še ni uničeno, prebivalstvo je domorodsko itd. Pretežno so ti objekti nekdanje stražnice. Torej, priložnost je enkratna. Objekti, ko bodo obnovljeni, popravljeni in opremljeni, bodo predstavljali v tem okolju čisto novo kvaliteto, zato so tudi domačini in okoličani zelo navdušeni za ta projekt. Tudi b o d o o č a k l i e n t e l a (učitelji in učenci) ne bo več čez mejo g l e d a l a

preko puškinih cevi, temveč bo ta objekt sedaj marsikje predstavljal kraj za srečevanje, prijateljstvo in bo skratka njegovo poslanstvo postalo dosti bolj humano. To je pa za te kraje najboljši "purfel", pa še eksplozija ne. Tako projekt predstavlja tudi najboljšo možno konverzijo v civilni namen.

Tribuna: Koliko objektov že imate, kako je s prenavljanjem in koliko jih je še v igri?

Ob ustanovitvi "Centra šolskih in obšolskih dejavnosti", ki bo s temi objekti upravljala in izvajal javno službo kot javni zavod, je Vlada za prostorske potrebe namenila devet nekdanjih vojaških objektov, nekaj jih je še v fazi pridobivanja, prav tako pa želimo oživiti nekaj opuščenih osnovnih šol na

podeželju. Skratka, skupna kapaciteta bi naj bila okrog 600-800 ležišč. Torej, okrog 15 objektov. To je številka, ki zagotavlja resno delo, še zdaleč pa ne pokriva možnih potreb. Objekti so raztreseni po celi Sloveniji, največ na severni in zahodni meji. Doslej smo z denarjem davkoplačevalcev uspeli obnoviti in delno opremiti dva takšna objekta, na Kozjaku v občini Ruše in na Javorniškem Rovtu nad Jesenicami.

Tribuna: Kaj pa denar? Kdo vas financira?

Nobene poslovne skrivnosti ne bom izdal, če potrdim, da je denarja vselej premalo, ter da pridobljeni objekti sedaj strašno hitro propadajo in bo kasnejša sanacija še dražja. Finačno smo odvisni od denarja davkoplačevalcev — od proračuna. Ne branimo pa se nobenih donacij, marsikaj je potrebno tudi enostavno "napehtati"...

Tribuna: Kako je s subvencijami dijakov, koliko plačajo sami, koliko procentov prispevate vi?

Ker se v objektih odvijajo delovnoizobraževalne dejavnosti po programih za srednje in osnovne šole, naj učenci in dijaki — ter študenti, ki bodo imeli v naših objektih razne terenske vaje in praktične dejavnosti, ne bi imeli stroškov, razen za prevoz. A trenutno je vprašanje subvencij še odprto, zato moramo zaračunati materialne stroške za celodnevno prehrano, to je 12 DEM na dan.

Tribuna: Kakšen je program CSOD in kaj nudite dijaku v enem tednu bivanja v objektu?

S pedagoškim in ostalim osebjem bomo med šolskim letom na objektih izvajali naslednje programe: tedenska zimska in letna šola v naravi za osnovne šole, tedensko taborjenje iz življenja v naravi za srednje šole v tretjem letniku kot obvezne izbirne vsebine, enodnevni ali večdnevni naravoslovni, kulturni in športni dnevi ali dejavnosti, ki jih bomo ponudili tudi v združenem programu — npr. tridnevni paket, eno ali večdnevne terenske vaje, ki jih programsko oblikujemo skupaj s katedrami Univerz v Ljubljani in Mariboru, večdnevni tabori in razne poletne šole (poletna ponudba), dopolnitev obveznih učnih vsebin iz predmetnika za osnovne in srednje šole in ponudba za okoliške šole glede na referenčno opremljenost posameznih objektov.

Vsak objekt ima poleg dejavnosti, ki se izvajajo za osnovne programe (življenje v naravi, šola

v naravi) še referenčno dejavnost, ki je ali pa bo: astronomija, čebelarstvo, geologija, šport, glasba, gledališče, alpinizem, morska biologija, ornitologija, bioprehrana in biovrtnarjenje, vegetarijanstvo, za katero že ali pa še bomo glede na dinamiko sanacije objektov zagotavljali vso strokovno podporo. Pripravljamo se za izdelavo kompleksnejših raziskovalnih nalog v dogovoru s posameznimi fakultetami. Začeli smo tudi z izmenjavo interesnih skupin otrok in strokovnih delavcev s skupinami iz tujine, s strokovnim izpopolnjevanjem lastnih kadrov in promocijo slovenskega šolstva ter izdelavo propagandnega materiala za predstavitev dela CSOD.

Tribuna: Ali imate dovolj rekvizitov oz. pripomočkov za opravljanje vseh teh dejavnosti?

Naša želja, da pridejo na objekte dijaki le s svojo osebno opremo,

se uresničuje, kajti vsa učila, športni rekviziti in učno osebje, jih pričakajo prav tam, z vsemi potrebščinami, daleč od civilizacije in utečenega načina življenja. V enem tednu se bomo šli življenje v naravi, ki obsega veliko praktičnega dela, prehrano in bivanje v naravi, orientacijo v naravi,

učili se bomo o ognjih in gasili začetne požare, o nudenju prve pomoči pri vsakdanjih nesrečah in poškodbah, imeli bomo predavanja in praktične demonstracije pridobivanja in shranjevanja prehrabnih izdelkov, komposta in gnojil, sajenje rastlin in njihova preparacija ali sušenje. V program so vključene vsakodnevne kulturne in športno-rekreativne dejavnosti: možnosti skupinskih tekmoval, spoznavanje športnih panog (lokostrelstvo, odbojka, rokomet, plezanje po umetni steni, gorsko kolesarjenje...) in individualni prikazi znanja. Vsi udeleženci imajo obilo možnosti za udeležbo pri družabnih igrah in pri nastopih ob tabornem ognju. Na vsakem objektu je možna izdelava stencasa s tam narejenimi fotografijami...

V našem programu je vključen tudi nočni orientacijski pohod z možnostjo nočnega bivanja v naravi. Hkrati se bodo učenci seznanili z možnostmi preživetja s hrano, ki jo ponuja tamkajšnje okolje: užitne rastline si lahko naberejo sami in si jih pripravijo za večerjo.

In nenazadnje ima vsak objekt svoje pridelke hrane, ki jih shranjujemo v skrambah, zasipnicah, imamo svoje sušilnice za zelišča in sadje. Ob objektih so nasadi jagodičja in okrasnih rastlin, povrtnin in biovrtnarjenja. Naš namen je, da se čim bolj povežemo z okoliškimi kmetijami, od koder bomo lahko odkupovali prehrabne pridelke (kokoši, jajca, krompir...). Skratka, veliko bo zanimivega, še več pa koristnega.

ALENKA KUNAVER

Tribuna naročite (naročiš) tako, da pokličete (pokličeteš) Mojco na tel. 061/319-496 med deseto dopoldne in eno popoldne. Dopisnica, kartica ali pismo na Kersnikovo 4 v Ljubljani bo tudi dobra.

Slišali smo, da je zastavnik Ivan B. s slovenskimi vojaki (v Sloveniji) še v zgodnjih 80. letih hotel govoriti v srbsčini, "službenem jeziku JNA". Tako je zvito zbujal v njih odpor do jugoslovenarstva in budil slovenski patriotizem.

V čem je razlika med Prevaljami in Jesenicami? Ko so v Jesenicah od staršev nahujskani mulci topli slovenske otroke, ni o tem nihče pisal.

KAKO JE, RAZBOJNIK CEFIZELJ

Ali se v Sloveniji da živeti od kriminala? - Korelacija med policaji in kriminalci - Razlika med kriminalci in "kriminalci" - Stopnja profesionalnega tveganja kriminalcev - Kako postati uspešen kriminalce?

CEFIZELJSTVO SKOZI STOLETJA

Splošno znano je, da so kriminalci, takšni in drugačni, na svetu, odkar se je pričela tako imenovana blagovna menjava: dam ti kresilni kamen za zadnjo tace dinosavra, kako ga pa uporabiš, boš izvedel za celo čredo dinosavrov.

Začetki cefizeljstva so bili kot vsi drugi začetki. Bili so padci, bili so vzponi. Danes je kriminal dejavnost, ki poganja in diktira ekonomski utrip od četrti, mest, do regij in držav. "Money makes the world go around..." Ooops! "Crime makes the world go around..."

Sociologi, psihologi, psihiatri in ostali dušebrižniki, vključno s predstavniki cerkvene oblasti (žel?), so v fenomenu kriminala takoj uvideli tudi zase neizmeren vir zaslužka in bolj ali manj uspešno nastavljajo svoje lončke pri obravnavanju posameznih primerov cefizeljstva. Njihove trditve, da gre pri kriminalcih v večini primerov za "neprilagodljive osebnosti", so iz trte izvite in so plod produkcije čim večjega števila lončkov okoli raznih primerov cefizeljstva.

Čudno je namreč, da se ni še nihče domislil prvinske in dokončne, hkrati pa tako preproste definicije kot je: Free Enterprise, ali po novem slovarju angleško-slovenskega jezika, ki je v tisku: Zakon - to sem jaz, ki sem oblast!

Nova definicija kriminalcev bo dokončno pobila diagnozo "neprilagodljive osebnosti", saj, če podjetniki niso prilagodljivi, pa resnično ne vem, kdo sploh še je.

NA SKORUMPIRANI STRANI ALP

Zakrinkani ropar oropal menjalnice in pobegnil s kolesom - Roparji izpraznili trezor. Policaji iščejo lastnika dežnega plašča, ki vsebuje podatke o lastniku. Nagrada 10 000 DEM za informacijo o lastniku lastnika plašča.

Na skorumpirani strani Alp postajamo vse bolj evropizirani, tudi na področju kriminala. Še pred nekaj meseci ni bilo mogoče zaslediti bombastičnih naslovov v medijih s takšno in podobno vsebino, sploh pa s takšnim žarom in v takšni količini kot danes. Vzrok tega ni v "uspešnosti" Igorja Groznega kot prvega policaja nekoč in neuspešnosti matematičnega agenta krščanskih demokratov danes. Kar se tiče strokovnosti in uspešnosti ni med njima nobene razlike. Namen tega članka tudi ni pisanje na to temo, saj bi to predstavljalo za avtorja nekaj

takšnega, kot če bi imetnik nekaj visokošolskih titul branil daljinski upravljalca domačega TV sprejemnika z ognjem in mečem v nedeljo zvečer, ko se prične oddaja Nedeljskih 60.

Stvari postanejo bolj plastične že z bežnim pogledom na le enega od številnih segmentov večplastnosti kriminala.

Kriminalci pobirajo racket (plačilo za zaščito, op. p.). Največji vir polnjenja raketaških blagajn predstavljajo

perjem oz. puhom družice nočnih ptičev ČUK - ov, pa morajo skozi enak postopek ugotavljanja prisotnosti maliganov. Le da so pri njih vse stvari veliko bolj prikriti in na novem alkokotestu ne piše alkokotest, ampak pijanotest. Vendar o globokoumni, visoko konspirativni zamenjavi imena kdaj kasneje. Na tem mestu to presega ozki okvir tega pisanja.

Nasvet za popolen umor, če imate vsaj malo potrpljenja: *ciljno osebo, tistega, ki bi se ga radi znebili, prepričajte, da postane delojemalec s črticami na ramenih, tistimi pod perjem, puhom ali pa dobro vidnimi, ni pomembno. Po enem do petih letih, odvisno od odpornosti organizma in intenzivnosti polnjenja raketaških blagajn, se pojavijo prvi zanesljivi simptomi, ki še najbolj spominjajo na barvo polti Kitajcev. Od razkroja jeter na prafaktorje, kar ima za posledico tako čudovito rumeno barvo, nujno povezano s predčasno upokojitvijo, pa do zaključka vašega projekta je samo še korak.*

Še odgovor za vse skeptike: NOBENO tožilstvo na svetu vas ne bo kazensko preganjalo zaradi omenjenega projekta.

Ja, star slovenski rek, da nobena gostilna zlepa ne gre na boben, popolnoma drži. Sicer pa je že iz zgodovine znano, da v času največjih gospodarskih recesij najboljše živijo gostinci in kriminalci.

Torej: davkoplačevalci plačujejo "črtice na ramenih", ti pa kafičmenom. Tu nastopijo kriminalci, ki poberejo racket. Del raketa porabijo za plačila storitev davkoplačevalcem. In krog je sklenjen, denar pa veselo kroži.

STOPNJA PROFESIONALNEGA TVEGANJA CEFIZELJSTVA "U BUTALAMA"

Kakor pri vseh stvareh velja tudi pri kriminalu, da se ga je potrebno lotiti z določeno mero resnosti in profesionalizma. Polovičarstva in diletantstva ta poklic ne prenese. Dovoljeni so tudi spodrsrljaji, vendar samo tisti, ki cefizlja samoobtožijo. Kako to? Preprosto! *Daj policajem nekaj najbolj samoobtožujočih dokazov in nikoli te ne bodo dobili. Preverjeno.* Potrebno je uporabiti le kanček umetniške poetičnosti in zdravo mero inteligence.

Hamletovsko vprašanje Biti ali ne biti, pa je "u Butalama" nekoliko spremenjeno: "Biti ali ne biti kriminalce... Pardon! Cefizelj."

Sorodniki imetnikov "črtic na ramenih", vendar dobro skritih pod

RADEČE - HIPERPRODUKCIJA DELIKVENCE

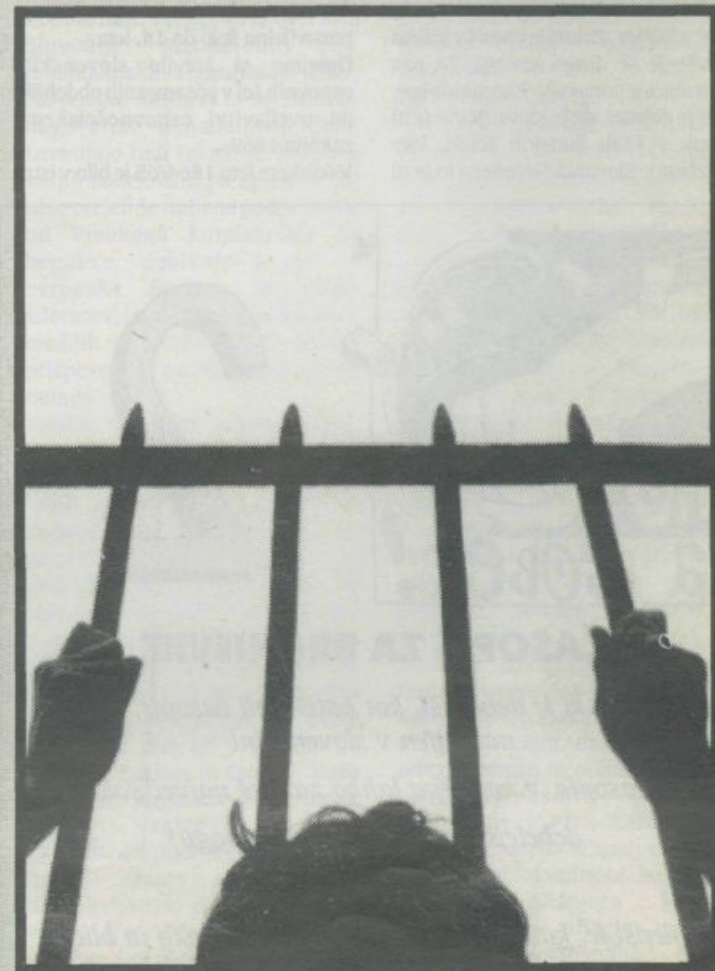
Živeti v betonski celici, postlani s slamo, kjer ti delajo družbo podgane in spomini, je najboljši način prevzgoje, utemeljili so ga na bogati asketski tradiciji naše civilizacije. To so bili še stari dobri časi. Idilični prostor je nadomestila izolirnica - oblazinjen prostor s straniščem na počep in uslužnim paznikom na drugi strani zidu, ki ti spusti vodo. Tja prideš za kakšnih šest ur, če se ga napiješ. Lahko pa meditiraš tudi dva dni - popolnoma gol, z lisicami na rokah in nogah, če si se preveč iskreno razjezil nad prevzgojnim sistemom. Obstaja tudi pripor - soba z dvema pogradoma, straniščem, mizo in aluminijastim pepelnikom za rezanje žil. Do te nastanitve se dokoplješ z begom, tu čakaš na raport, lahko tudi štirinajst dni, minejo hitro, ker si vsak dan krajša čas s pometanjem dvorišča. Če vse najsoodnejše prevzgojne metode niso dale zadovoljivih rezultatov, so te včasih poslali v neko bolnico v Zagreb, tam zdravniki niso skoparili s pomirjevali in so te kmalu spremenili v rastlino s prešetanjo rito. Še iniciacijski obredi so se povsem izpridili - če si novinec, te samo oropajo, pretepejo in ti ukažejo oprati nogavice.

Prevzgojni dom omogoča tudi šolanje in delo, ki osvobaja. Naučiš se zidati in peči kruh, šivati, mizariti..... V pol leta si lahko prihraniš denar za copate. Alkoholik ne sme postati, ker te zdravijo že po prvem pivu. Če si priden in ne piješ, prideš na odprti oddelek. Če si priden, greš lahko na obisk domov. Preprosto moraš biti priden, ker če nisi, greš v mladinski zapor v Celje. Tam ti ni treba biti več priden. In velika večina si izbere slednje. Manjšina gre po sklepu sodišča na prostost. Ampak če pri enajstih letih bežiš od doma pred pretepanjem, na

begu kaj ukradeš in se znajdeš v poboljševalnici, kjer te sedem let "intenzivno pripravljajo na normalno življenje", ti prostost bolj malo pomeni. Sploh je ne razumeš, tuja ti je. Najbolje je spet nekaj ukrasti, saj to družba od tebe pričakuje. Od poboljševalnice do vislic je le korak in družba brez delikvence ni prava družba. Prava družba premore institucije, ki delikvence proizvajajo. Brez barab ni svetnikov.

Gojencem to včasih ni povsem razumljivo in uprizorijo upor. Zabarikadirajo se v en del doma in zahtevajo pogovor s predstavnikom pravosodnega ministrstva. Hočejo pravico do kakšnega piva, daljših las, več televizije... Predstavniki jih povabi na plan, da se pomenijo kot ljudje, ampak gojencem to ne diši in se vabilu na odzovejo. Pride intervencijska, obkoli dom in pod okno postavi veliko napihnjeno blazino. Gojenci medtem popolnoma razsujejo sobo in z gorečo krpo zažgejo blazino pod oknom. Policija potem z železnim drogom preluknja zabarikadirana vrata in prostor napolni s solzilem. Takrat tudi preluknjana blazina pride prav, ker je pot po stopnicah popestrjena s pendrekli. En grešni kozel ostane v celjskem zaporu, ampak to je davek, da se stvari premaknejo malo na bolje. Vse skupaj ni nič v primerjavi s prejšnjim uporom, ko so se pazniki in vzgojitelji vljudno umaknili policajem, ki so potem eno uro pleskali stene s krvjo. Podatki v tem članku so zastareli, gojenec, ki mi jih je posredoval, je prišel ven že leta 1991. Od takrat so se stvari gotovo izboljšale. Skoraj prepričan sem, da je mlada slovenska država izmenjala izkušnje z državami, ki prednjačijo na tem področju (Iran, Brazilija, Bangladeš...).

PETER PAN

M. C. Ashtray Posnel stvar pred davnimi leti

AL CEFIZELJ

ZGODOVINA ŠOLSTVA V ISTRI

ŠOLE PO LETU 1869 OD UVELJAVITVE DRŽAVNEGA OSNOVNOŠOLSKEGA ZAKONA DO 1918

Državni osnovnošolski zakon, ki je začel veljati 14. maja 1869, je določal, da je treba ustanoviti osnovno šolo povsod, kjer je v razdalji ene ure hoda po petletnem povprečju več kot 40 otrok, ki morajo obiskovati nad 4 km oddaljeno šolo. Če bi otroci s tem še ne bili zajeti v redno šolanje, v goratih predelih z raztresenimi zaselki, jih bodo po poznejši določbi poučevali potujoči učitelji. Zakon je torej zahteval, naj bo osnovna šola geografsko dostopna vsem otrokom in je vpeljal splošno šolsko obveznost. Šestletna šolska

pomenilo, da so slovenščino kot učni jezik vpeljali čez noč. Bilo se je treba bojevati za svoje šole, še zlasti v obrobnih krajih slovenskega ozemlja.

V primerjavi z drugimi kraji na Slovenskem je v Slovenski Istri ustanavljanje šol in uveljavljanje slovenščine v šoli potekalo nekoliko počasneje, ker ni bilo zadosti učiteljev in razpoložljivi šolski prostor ni zadoščal za vse šoloobvezne otroke. Zakon je dopuščal, da zaostale pokrajine lahko prilagodijo trajanje obveznosti krajevnim razmeram. To

28 slovenskih šol, in sicer 21 v koprskem in 7 v voloskem okraju. Državna statistika za šolsko leto 1870/71 navaja le 20 slovenskih šol. Leta 1890 je bilo v Istri 28 šol s slovenskim učnim jezikom. Leta 1895 je znana že kategorizacija slovenskih šol, ki naj bi jih bilo 30, in sicer 20 v koprskem in 10 v voloskem okraju: 1 trirazrednica, 5 dvorazrednic, 16 enorazrednic, 7 zasilnih šol in 1 potovalna šola. Poleg teh je navedena še ena dvojezična italijansko-slovenska šola. V letu 1900 se je število osnovnih šol v voloskem okraju znižalo na 9, v koprskem pa je ostalo nespremenjeno. Italijansko uradno poročilo navaja za leto 1913 za koprski okraj le 23 šol, medtem ko pravi Viktor Car Emin, da je bilo 31. decembra 1914 v koprskem okraju 24 slovenskih šol.

Povzamemo lahko, da se število slovenskih ljudskih šol od uveljavitve zakona do 1900 ni bistveno povečalo; povečala pa se je njihova vloga v oblikovanju slovenske nacionalne zavesti, saj so se vrasle v okolje in v njih je potekal pouk v slovenskem jeziku.

Pomemben prispevek k utrjevanju slovenske šole v Istri so po letu 1875 dali maturanti slovenskega učiteljskega v Kopru. Po preureditvi primorskih učiteljskih let 1875 sta v Kopru poleg italijanskega začeli delovati še slovensko in hrvaško učiteljske. V tem času je tem krajem zelo primanjkovalo učiteljev, učiteljske naj bi zagotavljalo stalen priliv učiteljskega kadra. V prvih šolskih letih delovanja je slovensko učiteljske dalo le nekaj učiteljev, toda v naslednjih jih je iz šole prihajalo vedno več. V 34. letih, leta 1909 se je namreč učiteljske po veliki stavki učiteljske preselilo v Gorico, je koprsko učiteljske izobrazilo 426 slo-

venskih učiteljev, ki so postali na Primorskem in v Istri stebri slovenske kulture. Prav ti učitelji imajo največ zaslug, da se je uspešno končalo obdobje našega narodnega preporoda.

V razvoju slovenskega šolstva v Istri ima velike zasluge Ciril-Metodova družba (CMD), ustanovljena v Ljubljani 5. junija 1886. Že na začetku je imela 25 podružnic. Njen glavni namen je bil skrbeti za slovenske šole v tistih krajih, ki so bili najbolj izpostavljeni nemškemu in italijanskemu pritisku, torej na robovih slovenskega etničnega ozemlja. Dajala je tudi podpore revnim šolam in opremljala učilnice. CMD za Istro, ustanovljena 1893 s sedežem v Opatiji, je imela podružnice v Kopru, Dekanih, Podgradu in pri Sv. Barbari v Miljskih hribih. Tudi v Trstu je istrska CMD imela svojo podružnico. Pred koncem prve svetovne vojne je družba vzdrževala 45 osnovnih šol in 10 otroških vrtcev.

Pol leta po ustanovitvi CMD je bila v Roveretu ustanovljena italijanska organizacija "Pro patria", kasnejša Lega nazionale (LN) z namenom ustanovljati italijanske šole v mejah cesarstva, v krajih z mešanim prebivalstvom. Pripomniti je treba, da se programa CMD in LN bistveno razlikujeta: medtem ko si LN zlasti v Istri prizadeva, da bi v šoli v otrocih slovenskega porekla bolj ali manj razvila italijansko nacionalno zavest, CMD želi le, da bi se Slovenci čutili Slovane. Prva Legina šola v Istri je bila ustanovljena pri Sv. Kolobanu v Miljskih hribih 1892, nadaljne Legine šole so nastale v Krkavčah 1906 in v Božičih v Miljskih hribih 1911. V drugih slovenskih krajih je Lega ob slovenski šoli ustanovila italijanski oddelek ali šolo (Pomjan, Koštabona) ali pa vpeljala italijanščino kot drugi jezik (Korte nad Izolo, Marezige, Boršt, Truške, Šmarje pri Kopru, Sv. Anton, Sv. Peter) in sicer na podlagi stare avstrijske odredbe.

Slovenske ljudske šole v Istri so nastajale v obdobju 1819 do 1917. Šole so delovale v naslednjih krajih: Lazaret - Bertoki, Izola, Korte, Marezige, Boršt, Truške, Škofije, Plavje, Sv. Barbara - Korošci, Božiči, Pomjan, Koštabona, Šmarje, Rakitovec, Movraž, Kaštel, Sv. Lucija pri Portorožu, Sv. Peter, Osp, Dekani, Kuped, Loka, Podpeč, Hrastovlje, Sv. Anton, Koper, Krkavče, Sočerga, Črnotiče, Tinjan in Rižana.

Povzamemo naslednje ugotovitve: 1. Tja do leta 1917 so delovale ljudske šole v Slovenski Istri v vseh mestih, večjih krajih in celo v nekaterih

manjših naseljih.

2. Slovenske šole so razen v Piranu delovale na celotnem ozemlju Slovenske Istre.

3. V predmetnikih ljudskih šol se italijanščina, slovenščina in nemščina pojavljajo tudi kot drugi jezik.

4. Drugi jezik se pojavlja le na podežlju:

- skoraj polovica slovenskih šol ima v predmetniku italijanščino kot drugi jezik;

- slovenščina kot drugi jezik nastopa le v italijanskih šolah v Koštaboni in Božičih;

- nemščino kot drugi jezik imata šoli v Hrastovljah in na Tinjanu; učenci v Movražu imajo na voljo poleg italijanščine še nemščino;

- slovenščina in italijanščina se enakovrno pojavljata na šolah v Bertokih in Pomjanu.

5. Drugi jezik se po viru, navedenim pod št. 49, pojavlja v predmetnikih šole kot obvezen, neobvezen, fakultativen in pogojno obvezen.

6. Med prvo svetovno vojno so odprli slovensko šolo v Božičih (1916), ponovno v Sočergi (1914), Sv. Petru (1914), Krkavčah (1917), ponovno v Tinjanu (1917), Hrastovljah (1917) in Podpeči (1914).

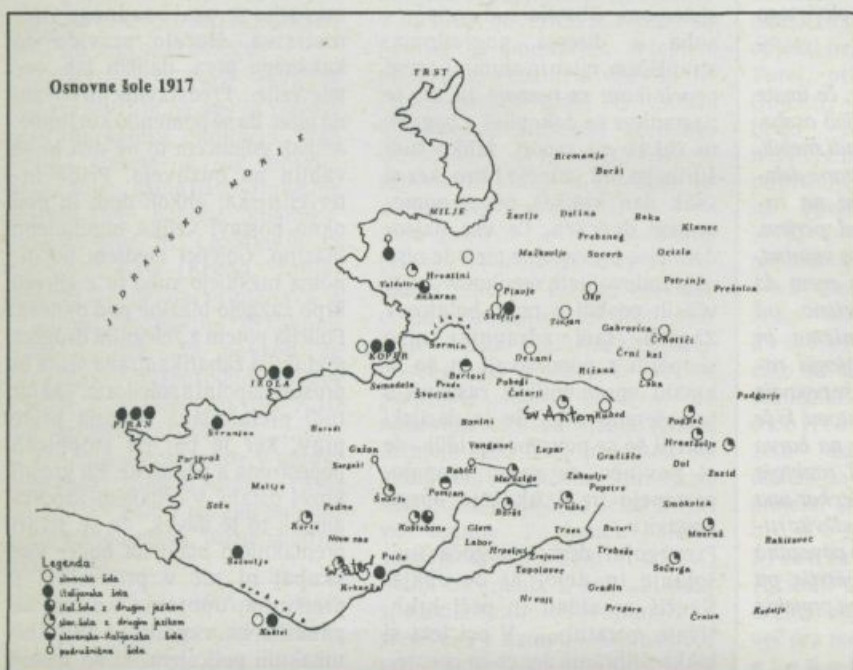
7. Po odcepitvi šole v Bertokih na slovensko in italijansko ter po preoblikovanju oddelkov v Pomjanu v samostojne šole je bilo v Slovenski Istri 29 slovenskih šol z dvema podružnicama in sedemnajst italijanskih šol.

Po končani vojni, jeseni 1918, so vse šole, ki so zaradi vojnih razmer delovale okrnjeno, nadaljevale u rednim šolskim delom v statusu, ki so si ga pridobile v Avstro-ogrski monarhiji. Edino slovenska šola v Sv. Petru, kot navajajo italijanski viri, se v šolskem letu 1918/19 na zahtevo krajevnega prebivalstva preoblikuje v italijansko šolo. Ohranjen pa je protestno pismo vaščanov Sv. Petra, naslovljeno komisariatu za avtonomne zadeve istrske province v Poreču, ker je piranski župan odstavil občinskega zastopnika vasi Jožefa Koščico; le-ta je namreč zahteval slovensko šolo v Sv. Petru.

Po podatkih iz uradne statistike je bilo ob koncu šolskega leta 1918/19 v koprskem okraju, po takratni upravni razdelitvi, 28 slovenskih šol, 4855 učencev v 53 oddelkih in 53 učiteljev.

MILAN MARUŠIČ

Uredništvo se opravičuje avtorju zaradi skrajšav.

FOTOGRAFIJA (faksimile)

Prva družbina osnovna šola s slovenskim učnim jezikom je bila ustanovljena 12. marca 1908 v Rakitovcu pri Buzetu. Proti koncu leta 1910 je bila ustanovljena šola s slovenskim učnim jezikom pri Sv. Barbari nad Miljami in je imela prvo leto 65, naslednje pa kar 77 učencev. S preselitvijo slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico in z ukinitvijo enorazredne vadnice so koprski Slovenci ostali brez svoje šole. V šolskem letu 1911/12 je bila zato odprta v Kopru zasebna šola istrske CMD. Ob velikem nasprotovanju piranskih Italijanov je bila četrta slovenska šola CMD ustanovljena leta 1913 v Luciji pri Portorožu.

obveznost je bila razširjena na osem let, zajemala pa je otroke od zaključenega šestega do končanega štirinajstega leta, kar je seveda zahtevalo več šolskega prostora in več učiteljev. Zakon je vnesel v šolsko življenje še druge novosti. Za nas Slovence je pomenil veliko pridobitev, saj je določal, da je slovenščina učni jezik v vseh ljudskih šolah, kjer prebivajo Slovenci. Seveda pa to še ni

možnost je izkoristil tudi istrski deželni zbor in se je odločil za šestletno šolsko obveznost od končanega šestega do končanega dvanajstega leta, dodal pa je večerno ponavljalno šolo do 14. leta.

Oglejmo si število slovenskih osnovnih šol v posameznih obdobjih po uveljavitvi osnovnošolskega zakona 1869:

V šolskem letu 1864/65 je bilo v Istri

hrvaško učiteljske. V tem času je tem krajem zelo primanjkovalo učiteljev, učiteljske naj bi zagotavljalo stalen priliv učiteljskega kadra. V prvih šolskih letih delovanja je slovensko učiteljske dalo le nekaj učiteljev, toda v naslednjih jih je iz šole prihajalo vedno več. V 34. letih, leta 1909 se je namreč učiteljske po veliki stavki učiteljske preselilo v Gorico, je koprsko učiteljske izobrazilo 426 slo-

ČASOPIS ZA BRANJEVKE

je časopis, ki je debelejši, kot katerikoli časopis, kdajkoli natisnjen v slovenščini

je časopis, v katerega lahko zaviješ največ solate debelejših ne delajo (hvala bogu)

tudi dražjih ne delajo

najlepši je, kadar so v njem korenje, peteršilj in blitva.

(neplačana reklama za Razglede)

LAHI SO NA MEJI (JEŽEŠ!)

Prijateljska, sosednja, bratska in uvrščena republika Italija je v skladu z internim pravilnikom pakta NATO o rekreacijskem gibanju v obmejnih pasovih bivše Jugoslavije (Juga je res neuničljiva) sprejela sklep o obmejnem joggingu svoje vojske vzdolž njihove meje zaradi varovanja ozemeljske celovitosti in nedotakljivosti že povsem razkosane kapitalistično-socialistično-islamsko-plemensko-federativne bivše Jugoslavije. Sklep velja, dokler kakšna večja jedrska kataklizma ne združi in anihilira jugoslovanskih republik bivše Jugoslavije in Evrope Zdaj! (tedaj) Pa kaj je Italijanom? Menda niso resno vzeli mojega članka "Ljubezen nam je vsem v pogubo", v katerem zahtevam naš Trst? Vsakemu kretnu je jasno, da bomo najprej zavzeli Istro; Trst in nebesa lahko počakata. Menda ne mislijo, da "Turki" pridejo prav do Soče? Menda ne mislijo, da jih po vseh

zgodovinskih vojnih blamažah čaka še kakšna zmaga? Slovenci so zagnali tak kraval, kot bi jim golob poslal Mit-subishija. Prav nič razumevanja ne kažejo za naše zakomplesane sosedo, katere naši rojaki v Benečiji gledajo zviška (česo pa tako majhni). Čemu strah? Menda ne pred pritlikavimi fašisti, katere je Daki podil po hosti s praznim lugerjem? Menda ne pred pacifističnim romanskim ljudstvom, ki reklamira svoje puš-

ke z geslom "Nikoli rabljena, le enkrat odvržena!"

Strah nas je lahko le strahu samega, ta pa paradira pod Kolpo.

M. C. ASHTRAY

Lahi so na meji

S'JA NOR

Duševno bolnim določamo dolžino hospitalizacije, celo pogostost recidivov (ponovitev; op ur.) in značaj resocializacije. Privzemam, da to drži. Zanima pa me, kaj bi lahko zadrževala, denimo, vzpostavitev Koprškega centra za zdravljenje narkomanov, delo Društva za zaščito norosti, ... "Ali morda samo denar?"

Raziskave stališč do duševno motenih (bolnih), ki so potekale predvsem v tujini, so v marsičem protislovne. Nakazovale naj bi trend k izboljšanju odnosa v smeri tolerantnosti. "Ali niso to rezultati po naročilu?"

Če je informiranost res tista sila, ki je s svojo močnostjo ljudi spravila k pameti, kakor trdijo raziskovalci v gornjem primeru, potem nas veseli, da je medicina na naši strani in da je psihiatrija njena boljša polovica. Pa ni. Čustva, ki se vežejo na stališča do duševno bolnih, nam dajo razen redkih izjem duševne bolnike zaznati kot relativno nevarna,

ostudna, nepredvidljiva in ničredna bitja. Je že res, da srednje medicinske osebe po tečaju iz psihiatrije pokaže večjo strpnost do bolnikov, a hkrati je res, da teoretično in praktično seznanjanje z nevropsihiatrijo, ki so ga deležni študentje medicine, negativno vpliva na njihova prejšnja stališča o duševnih bolnikih. (N. Perišič najde negativnejša stališča pri študentih petih letnikov in ne pri "brucih", ki o nevropsihiatriji ne vedo ničesar. Najpogostejše je avtoritarno stališče, ki poudarja razliko in manjvrednost duševnih bolnikov v odnosu do t.i. (bolj ali manj) zdrave populacije.)

Da obranimo pojmovanje o lastni kompetentnosti, svobodni volji in humanističnih nazorih, se lahko podamo na lov za morebitnimi izvori odklonilnih stališč do duševno motenih in bolnih.

MAVRICNE MOŽGANSKE CELICE V SIVINI DRUŽBE

Večina je normalna zato, ker ne izraža in nima namena izražati misli in potrebe, ki bi bistveno odstopale od pričakovanih modelov mišljenja in delovanja. Kakšno vlogo v družbi igra "patološko" oziroma "duševno bolno"? Najprej: duševni bolnik je to, kar normalni član družbe ni. In družba prihaja do zavesti o sebi z

neprestanim poudarjanjem meje med zdravim in bolnim. Včasih je za to zdrava naštetih nešteto tistega, kar družba ni. Od tod izvira element socialnega ravnotežja, hkrati pa sprejema normalne dele družbene strukture. S tega vidika je bojazen pred duševnim bolnikom materializacija osnovnega družbenega imperativa: strogega spoštovanja meje med normalnim in nenormalnim.

ČUDAKI SO BOLNI

To stališče izhaja iz splošnejšega mišljenja, ki ga v večji ali manjši meri delimo vsi pripadniki zahodne civilizacije: človek fajn bi bil racionalno bitje, sposoben samokontrole in odgovorno za lastna dejanja. Ko se soočimo z odklonskim vedenjem, spontano skušamo najti motiv za takšno vedenje, in če ga uspemo opredeliti kot logično in primerno, gotovo ne bo proglašeno za duševno bolno. Družba lahko institucionalno nadzira in sankcionira vse deviacije razen duševnih bolezni. Ker pa ne obstaja nevarnost eventualne skupinske akcije "norcev", jih izoliramo in se jih izogibamo. Opaziti "racionalnost" je mogoče ob težji trdoživosti predpoka o duševnem bolniku kot "nevarnem bitju".

NESTRPNOST NORMALNOST

Ljudje v duševno motenem vidijo prej prestopnika kot bolnika. Ko

model vedenja ne odgovarja več pomenu dane situacije, se pri protagonistu pojavi občutek strahu. Strah, ki ga spremlja agresivnost, pa je tudi prva reakcija socializiranih posameznikov na pojavljanje neprilagojenega vedenja. Cilj represivne akcije v tem primeru ni (?) kaznovanje devianta, ampak zagotavljanje varnosti ostalih članov družbe. Naše občutje varnosti izhaja iz prepričanja, da pripadamo družbi, ki se je zaščitila pred deviantnimi tendencami.

NORCI VSEH DEŽEL,

ZDRUŽITE SE

Stigma duševne bolezni, ki že sama namiguje na bojazen pred duševnim bolnikom, je najbolj izražena med pripadniki srednjih in višjih socialnih razredov. Pripadniku visjih slojev duševna bolezen precej drastično ruši idealizirano sliko o sebi kot stabilnem, zdravem, perspektivno razpoloženem članu družbe. Hkrati pomeni duševna bolezen s svojimi osnovnimi značilnostmi (nepredvidljivostjo, bizarnostjo, neredko asocialnostjo) nekakšen napad na obstoječi sistem vlog in statusov, ki je pri srcu socialno višjim slojem. Duševni bolnik je torej simbol družbenega propada in mora v azil, tudi če bo cena visoka. Tako pravijo državni ideologi.

MEFISTO WENT NUTS!

Duševna bolezen ruši predstavo o človekovi vsemočnosti, ko pokaže, da sta razum in duh prav tako pokvarljivo blago kot

človekovo telo. Največkrat se te bojazni ne zavedamo docela, postane pa resnična, ko se v mislih ali v realnosti srečamo z duševnim bolnikom, ki predstavlja realizacijo tistega, kar se nam samim lahko zgodi. Kot skrajno neprijetna možnost ima duševni bolnik pomen mefistovskega principa v človeku. Gnan z željo, da v sebi premaga ta princip, da čim bolj pridusi glas te možnosti, je človek duševne bolnike mučil, metal v okove, danes pa jim krati elementarne človeške pravice.

TKO JE LUD NE BUDI MU DRUG!

Socialna neboljnost duševnih bolnikov naredi iz njih zelo priročen in hvaležen predmet sproščanja agresivnih občutij, nezadovoljnosti, sovraštva, ki izvirajo iz načina socialnega življenja. Duševni bolnik je izbran za pregon z dvema razlogoma: — odklonskost njegovega vedenja je tako velika, da dopušča vsako obliko izgnanstva;

— že njegova deviantnost ga sili v izgnanstvo, iz katerega se sam nikoli ne more vrniti. Tako je družba v polni meri zaščitila svojo "čisto vest". †

Družbeni red je pač najvažnejši, posebej, kadar se vsaj deloma vzdržuje z žrtvovanjem nekoga, ki je žrtev že po samem bistvu svojega bivanja.

Te izjave pa raje ne jemljimo preveč zares, saj lahko postanemo deterministi, ki bodo skomigali z rameni in vsevedno ždeli križem rok.

IGOR KRAJNC

Velikokrat se v zvezi z dobrodelnimi organizacijami širijo govorice o zavajanju in izkoriščanju ljudi, o njihovi neuspešnosti in brezplodnosti. Kako so v naši družbi prisotna takšna društva vam bomo predstavili v naslednjih številkah našega časopisa. Presojte o njihovi potrebnosti in pomembnosti pa bomo prepustili vam.

Danes bomo predstavili dobrodelno organizacijo Karitas, eno najmlajših in tudi vedno bolj odmevnih pri nas.

Beseda karitas prihaja iz latinščine in pomeni spoštovanje, ljubezen do pokona, vdanost. V novi zavezi dobi globlji pomen in označuje tudi ljubezen do bližnjega, posebno osebno usmiljeno ljubezen do ljudi v telesni in duhovni stiski.

Karitas je tudi organizirana cerkvena dejavna ljubezen.

Mednarodna Karitas je bila ustanovljena leta 1951 in predstavlja konfederacijo več kot 120 narodnih Karitas. Njene naloge so, da daje vzpodbude za delo narodnih Karitas, jih med seboj povezuje, proučuje probleme uboštva v svetu, usklajuje mednarodno pomoč pri večjih naravnih ali drugih nesrečah in sodeluje z drugimi mednarodnimi organizacijami za pomoč in razvoj.

Slovensko Karitas je ustanovila 1. maja 1990 slovenska škofovska konferenca. Povezuje vse škofijske karitas, ureja odnose s cerkvenimi ustanovami in republičnimi organi.

"Delamo s prostovoljci, v celi Sloveniji je le nekaj zaposlenih. Naša osnovna dejavnost so župnijske Karitas, ki jih imamo nekaj več kot 250 po vsej Sloveniji in vsaka dela s prostovoljci, ki jih je približno 3000.

Obstajamo tri leta, v teh prelomnih časih smo se poskušali uradno ustanoviti, čeprav je karitativna

SLOVENSKA KARITAS

dejavnost tudi v tistih časih, ko je bila prepovedana, bila navzoča, saj je karitativna dejavnost eden izmed stebrov krščanskega življenja. Karitativna zveza je bila zelo živa že pred vojno", pravi Imre Jerebic.

"Karitas je še vedno napol ilegalna, čeprav smo se uspešno registrirali, še vedno je nekje težnja, da bi ostalo stanje takšno, kot je bilo. Nekako se skuša ohraniti status quo, češ da je že vse narajeno, mi pa ravno pri svojem delu vidimo, da je še ogromno področij nepokritih. Mi nečemo biti nikakršna konkurenca nobeni drugi humanitarni organizaciji, skušamo le najti tista področja, ki niso pokrita, in tam delovati," ugotavlja Stane Kerin.

DEJAVNOSTI

Od leta 1990 so pomagali pri jesenskih poplavih, pri agresiji na Slovenijo, potem je prišel val beguncev iz Hrvaške in Bosne. Vzporedno s tem pa so poskušali odkriti še druga področja dela, na socialnem področju, svetovanja, pogovori, konkretna pomoč. Plačujejo kakšne račune, nikdar pa ne dajejo denarja. Letos so imeli tudi akcijo pomoči pri nakupu šolskih potrebščin. Samo v ljubljanski škofijski karitas je bila razdeljena pomoč med 45 družin in akcija še teče.

Sedaj se že pripravljajo na ozimnico in kurjavo. Dobro teče tudi pomoč na domu, kjer imajo dobro ekipo ljudi, ki pomagajo ostarelim, ki so doma, nudimo jim osnovno nego, pomagamo pa tudi z ortopedskimi pripomočki. Poleg konkretne pomoči na domu se organizirajo tudi tečaji, kako pomagati bolnemu človeku, in veliko je

udeležencev, ki se hočejo poučiti za delo doma, da bodo sami pomagali.

Imajo skupino spremljanja umirajočih, kjer se organizirajo seminarji in razna svetovanja in skupino za žalujoče.

Delo z odvisnimi od mamil je posebno področje, zelo občutljivo in naporno, potrebno je tudi veliko strokovnega dela. Je področje, ki je popolnoma nepokrito. 31 odvisnikov so poslali na zdravljenje v razne skupnosti po Italiji pri don Peerinu, 8 jih je v pripravi v Ljubljani, kjer nekako poskušajo doseči abstinenco in se pripraviti do druge faze, ko gredo v skupnost. To je zelo težko in odgovorno delo. Tudi ustanavljanje komu pri nas niso opustili, čakajo na čas, ko bo družbena klima temu dovolj naklonjena. Priprave za ustanovitev so v teku, poudarjajo pa, da bo tudi država dolžna prispevati pri tem projektu, saj Karitas sama nima dovolj sredstev.

Delo za matere študentke - to dejavnost vodi pet prostovoljk, ki nudijo materialno pomoč mladim študentskim mamicam, ki dobijo lahko tudi pomoč v času izpitov. Na centru za socialno delo so se pogovarjali za pomoč ljudem, ki sedaj pri nas ostanejo brez vsega, brez državljanstva, brez delovne vize, morda po svoji krivdi, vendar družina je tukaj in ti ljudje nimajo kam. Karitas mora poskrbeti zanje, čeprav to morda ni v skladu z družbeno miselnostjo. Med ljudmi v stiski ne delajo razlike, vseeno je, če so Muslimani, Srbi ali Hrvati. Njihovo merilo ni nacionalnost, ampak človek, ki se znajde v stiski.

DELO Z BEGUNCI

Po podatkih, ki jih imajo lahko rečejo, da pokrivajo 1/3 beguncev, okrog 20 000, ki živijo po družinah. Pravijo, da bi lahko marsikateri begunski center zaprli, če jim ne bi pomagala župnijska Karitas, ki tam deluje. Konkretno je to na Primorskem in v Črnomlju.

Vsi, ki na tem področju delajo, se srečajo enkrat na mesec (Visoki komisariat za begunce, Rdeči križ Slovenije, Mednarodni RK, muslimanska organizacija IIRO, Slovenska karitas) in se skušajo dogovarjati o nadaljnjem delu, izmenjajo tudi izkušnje, kakšnih večjih sodelovanj pa ni. Do sedaj niso prejeli še nobene podpore niti od Visokega komisariata za begunce, dobivajo jo le od evropske Karitas in naših zdomcev, imajo toraj svoj kanal. V mislih se nikdar še ni omenil prispevek, ki ga daje karitas v ta namen.

Karitas se vedno nekako obide, preze.

FINANCIRANJE

"Naš cilj je, da naj se vsaka župnijska Karitas znajde sama na svojem področju, šele ko jim zmanjka sredstev, se obračajo na slovensko Karitas, ki je povezana z mednarodno. Financiramo se z dobrodelnostjo: Avtomobile, ki jih imamo, smo dobili od mednarodne karitas in jih rabimo za svoje delo. Letos sem bil v Nemčiji na srečanju Karitas in tam so našo slovensko organizacijo postavili kot vzgled ostalim vzhodnoevropskim državam, kako deluje Karitas v ustanavljanju. Mi moramo za vsako finančno pomoč, ki jo dobimo, dati poročilo", pojasnjuje Stane Kerin.

"Imeli smo razne ponudbe, v katerih so nam ljudje ponujali hiše, da bi poskrbeli zanje na stara leta. Do sedaj nobeno sprejeli niti ene, saj morebitnih zgradb niti ne bi bili sposobni vzdrževati. Vse prostore za uradovanje imamo najete.

Ustanove, ki jih imamo: materinski dom, ki je last župnije Škofljica in nam je dan v najem za trideset let, v župniji Logatec imamo vrtec, ki je družbena last, dva domova za ostarele, vrtec v Vrhniki in Domžalah, ki sta občinski zgradbi, dodaja Imre Jerebic, v pojasnilo tistim, ki širijo govorice o bogatstvu slovenske Karitas na račun ostarelih in osamljenih.

INFORMIRANJE

Slovenska Karitas Izdaja svoj mesečni bilten, razne priročnike in publikacije, prizadeva pa si tudi za prisotnost v drugih medijih. Tako bo letos organizirali teden Karitas, v katerem bo svojo dejavnost skušala predstaviti čim širšemu krogu ljudi. Na ravni škofijske Karitas Ljubljana so se odzvali na razpis Zavoda za šolstvo in šport, v katerem so prijavili svojo ponudbo izbirnih vsebin za dijake srednjih šol za letošnje šolsko leto. Program je vključen v področje Vzgoja za družino, mir in ненasilje. Z njim želijo dejavno sodelovati pri vzgoji mladih po možnostih, ki jih ponujajo sedanje razmere v šolstvu.

Fridolin Kissling, predsednik Caritas Europa, je Karitas opredelil takole: "... cilj in namen karitas ne more biti v tem, da bi človeštvu odvzeli stisko in pomanjkanje in ga osvobodili njegovih problemov. Pri Karitas si prizadevamo, da bi zaživel v čim večji meri vrednota karitas - ljubezen do bližnjega ... Karitas pomeni vrniti ubogim njihovo človeško dostojanstvo."

MANICA FERENC

JAZ BI PA LAD SEL V AMELIKO

Davidov ati je v službi v Ameriki. Ne dela v rudniku in ne pobira smeti, tja ga je poslala naša megalomanska banka. Poleg delovnega mesta vodje podružnice so mu podarili tudi stanovanje na Manhattanu, avtomobil, visoko nagrado za svoje delo, in kot se spodobi za pravega Američana, ima zmeraj s seboj svojo družino. Ko bo David Gabrovec velik, bo dirigent. Da pa bo dober, mu je ati omogočil študij v Aaron Copland School of Music na kolidžu v Queensu. David se zabava na kolidžu, v pubih na Manhattanu, in osvaja dekleta po privatnih žurjih. Komaj se je otrešel naziva "freshman", že na ves glas kriči: "Nikoli na faks v Slovenijo!"

SPREJEMNIH IZPITOV NI, JE PA ŠOLNINA...

David, tretji in četrti letnik srednje šole si končal v Ameriki. Za seboj imaš že eno leto študija. Kako si prišel na kolidž? So sprejemni izpiti?

Ne, mogoče nekaj takega kot diferencialni. Imeti moraš neko točno določeno število točk. Šteje pa se uspeh v srednji šoli, pa različne aktivnosti, ki ti lahko prinesejo kar lepo število točk. Včasih, ampak to je zelo redko, pa zahtevajo od tebe, da napišeš neke vrste eseje, kdo si, kaj želiš postati, s čem se ukvarjaš in podobno. Da te pa sploh sprejmejo, pa moraš dobiti potrdilo, kje boš dobil denar za šolnino. Faks je v privatnih rokah, seveda. Šolnina pa je...

4000 dolarjev na semester.

4000? Eh, pa saj si rekel, da foter ne dela v rudniku. Kaj pa začetek? Je težko?

No ja, znajti se je treba! Vsak freshman dobi pri vpisu kar debelo bukvo, v kateri so zapisani vsi requirements za vse diplome, ki jih na kolidžu lahko opravljaš. Na enem kolidžu imaš več smeri. Ko se za eno odločiš, delaš izpite, ki so predpisani za to smer. Nekaj predmetov je obveznih, večina pa si jih lahko izbereš. Kaj te najbolj zanima. Doseči moraš neko stopnjo, credits.

Je štipendijo težko dobiti?

Kaj pa vem, dober moraš biti. Štipendijo ti da kolidž. Pri vpisu izpolniš še prošnjo za štipendijo. Vsak kolidž ima svojo štipendijo. Državne štipendije so redke, so pa zelo visoke. Če nimaš casha, ne moreš študirati?

Bolj ne, kot ja. Če si nadarjen, dober športnik, dober na tekmovanjih in nimaš štipendije, ti kolidž ponudi finančno pomoč, ki pa jo moraš v določenem roku vrniti. Je pa res, da se da študirati in delati. Dela, sploh pa takšnega, priložnostnega, ni problem dobiti. Potem pač usklajuješ študij z delom.

"EN KURC SE UČIŠ, PA VSE ZNAŠ!"

Pri naših predavanjih v enem prostoru sedi ali pa stoji 500 in več študentov. Pri vajah jih je morda malo manj. Lahko si predstavljaš,

kakšen je odnos predavatelj - študent. Pa vi? Ja, tako je. Pri akademskih predmetih, fizika in matematika, to so bolj nepomembni, so dvorane oziroma predavalnice. Kar se pa glasbe tiče: od 10 do 15 ljudi v učilnici. Poznaš učitelja, on pozna tebe, pomaga ti. To ni tisto: sedi in poslušaj. Pogovarjamo se, diskutiramo. Tudi o privatnih zadevah. Dejstvo je, da se en kurc učiš, pa vse znaš. Ko sem v Sloveniji delal 1. in 2. letnik srednje šole, sem imel popravnega. Pa sem se učil in učil, čez en mesec pa itak vse pozabil. Napiflaš se, pa pozabiš. Tu ni tako. Učiš se v bistvu celo leto na predavanjih. Če sodeluješ, ni na izpiti nobenih težav. Pa še znanje ti ostane. *Kaj pa praksa?*

Skozi celo leto. Pri predmetih. Igramo, dirigiramo, nič med počitnicami ali kaj podobnega.

IZPITI? MALENKOST!

Pa želodčne težave pri izpiti?

Recimo 1% tistega, kar občutiš pri nas pred kontrolko v srednji šoli. Ocenjujejo te v bistvu skozi celo leto. Vse je v razredu. Dobiš nalogo, igraš. Na koncu leta je še vse skupaj, na primer igraš, ustno in pisno. Pri glavnih predmetih te ocenjuje komisija. Dirigiranje, igranje, to pač. Ni težko, sploh pa, če te veseli.

Imel si deset izpitov?

Ja, v prvem semestru sicer samo štiri, ker jih več ne smeš imeti, obremenitev freshmana pač, potem pa še šest. Z zelo dobrimi ocenami, pa še pohvale in priznanja so padla.

Če padeš...

Greš pa še enkrat delat. Lahko pa si izbereš kakšen drug predmet, recimo, če mi eden ne gre. Ponavljati semestra, kot je v navadi v Sloveniji, ni treba. Normalno greš v naslednji semester, gledaš pač, da imaš potrebno število tistih credits. Izpiti so pa samo ob koncu semestrov. So pa vsa predavanja vsak semester. Izpit lahko opravljaš v prvem, drugem ali tretjem semestru. Vseeno. Lahko pa greš tudi v summer session, junija ali julija. Pospešen študij, lahko samo enega predmeta. Tako še hitreje doštudiraš.

STUDENT LIFE

Ste študentje organizirani med sabo?

Znotraj kolidža, drugače ne. Imamo fraternities, to so nekakšne bratovščine, in, kaj jaz vem, sestrščine. Fantje in dekleta posebej. V kolidžu je posebna stavba, kjer se zbirajo. Dajejo si imena, kot so: alfa, beta, gama... Vsaka ima nekaj skupnega, eni imajo radi glasbo, drugi radi pijejo in imajo pivo za geslo. Če se hočeš včlaniti, moraš na primer, nag čistiti hišo. Ko pa jih je več skupaj, pa najamejo hišo, pa žurka.

Fantje posebej in punce posebej?

No, tu pa ni več tako strogo. Res pa je, da fantu nikoli ne bodo dovolili, da gre v kakšno sestrščino. Fantje se pogovarjajo o fantovskih stvarih! Fantje o corvettah, dekleta pa o Gorenje štedilnikih, ko jih bomo lansirali v Ameriko.

Študentski domovi so pri kolidžu, kajne?

To so campusi. Tam živijo študentje, ki se ne vozijo. Sobo imaš, room-mate, pa hrana. Ampak je precej bedno. Mene že ne bi dobili tja.

Zakaj?

Nič se ne dogaja. Eno in isto. To ni mesto, veš. Kolidž je na podeželju.

Študentska organizacija obstaja?

Znotraj kolidža. Neke krovne organizacije za vse kolidže ni. Kolidž je privatna stvar. Študentje so študentje, politika pa ne spada sem. Dejansko študentje samo študiramo in

nič drugega.

Kaj pa, če se pojavijo problemi znotraj kolidža?

Potem pa mediji. Študentski, seveda. Časopis, radio, televizija, imamo namreč svoj kanal. Ampak to je redko. Tako je, če je denar zraven. Ne meša se. Za pomoč študentom pa obstaja neke vrste študentski servis. Priskrbijo ti počitniško delo, sobe, rabljene učbenike, vejo vse, kar se dogaja okoli kolidža.

NEDELJSKIH 60 LANSIRAT V AMERIKO...

Knjige torej niso drage?

Že res, da so poceni, ampak meni so nove bolj všeč. Američani sploh ne znajo skrbeti za knjige. Mene so učili, da po knjigah ne smeš pisati drugače kot s svinčnikom, oni pa s kuliji, markerji.

Tradicija starodavne kulture, torej. Povej, je res, da jejo samo z vilico, ne z nožem?

Če greš v restavracijo, kjer dosti plačaš, kjer ti strežejo trije natakarji, tam dobiš ves pribor, drugače pa ne. V pizzeriji ne dobiš nič, mogoče plastični pribor. Res je bolj redko videti pribor na mizi.

AMERIKA NI RUSIJA, ŠE MANJ PA SLOVENIJA!

Kaj pa bolj vesele stvari? Šport...

...seveda, šport v Ameriki...

pa še bolj, na primer, kako se alfa in beta povezujejo?

Ja, ob petkih skoraj nikoli ni predavanj. Trije dnevi veseljačenja. Sicer ne vem, kako je v Queensu, v Manhattanu, kjer živim, je zmeraj life. Gremo v kak pub, false identity, pir, malo kasneje tequila, kasneje pa po stanovanjih. Privatnih žurk pač ne zmanjka.

Dolčas ni nikoli?

Ha, nikoli!

To se lahko zgodi samo v Ljubljani...

Karkoli. Pa če so še ne vem kakšni snežni meteži, pa poplave, vedno se da kam pobegniti.

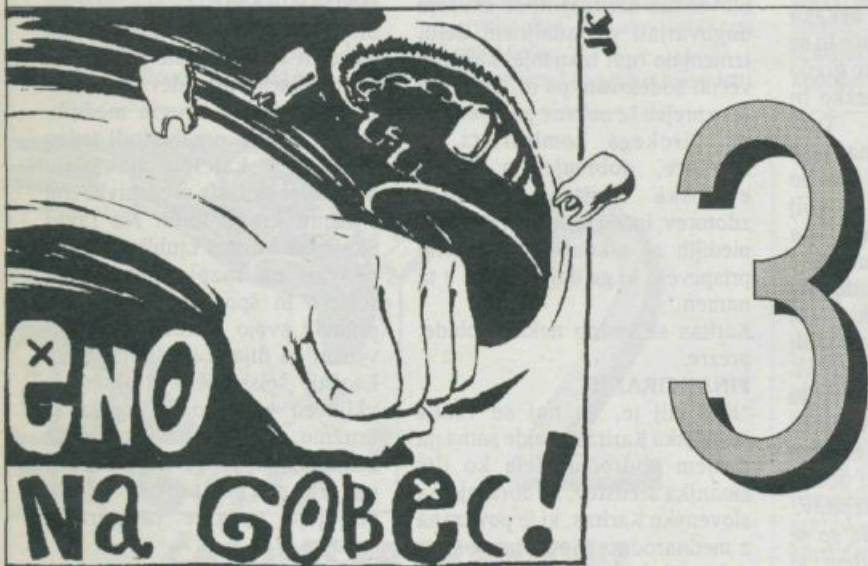
Letni kino, z avtomobili...

Kolikor vem, ni nič posebnega. Pa še daleč je. Sicer pa je v kinu super. Čisto novi filmi...

A res, kaj jih delajo v Rusiji ali kaj?

Ha, fajn je pač. Filmske predstave so petkrat na dan, tako neke ob polnoči je zadnja. Pa to več filmov, ne tako, kot je tu, ena vstopnica en film. Tam je na primer, pet filmov v kinu. Kupiš vstopnico in gledaš vse! Konec koncev je Amerika pač Amerika!

BOJANA

THE GREATEST SHITS

REKVIEM ZA MAKROEKONOMIJO: "Drug pomemben element, ki močno zavira proces povečanja učinkovitosti podjetij, je močna sindikalna organiziranost zaposlenih."

Miro Kline: Skrita pot do zdravega gospodarstva (Podjetnik, št. 6/1993)

PODJETNIŠKINASVET: "Ukradi celo podjetje, da se ne bo kaj poznalo!"

dr. Karl Bismarx: Kapital brez obresti

BILO KUDA, UDBA SVUDA

Najprej je bila Ozna. Potem Udba. Po demokratičnih volitvah se je Udba prenovila v VIS. Po zamenjavi vlade in šefa VIS-a je veljalo geslo "Po VIS-u VIS" samo par mesecev. Z najnovejšim šefom je iz VIS-a nastala Sova. In mi imamo ime tudi za naslednjo reinkarnacijo Udbe.

Imenovala se bo UHO, da bo vsakomur jasno: Uprava Hinavskih Ovadb.

POLITIČNI HUMOR V DEMOKRACIJI

(1) Še nas ni minil humor.

(2) Lojze in Nace jezdit po preriji. Kavboj Lojze vpraša Naceta: "Koliko je ena in ena?". Kavboj Nace premisli in reče: "Dve." Spet jezdit. Čez eno uro kavboj Lojze prime pištolo in ves šaržer v Naceta.

Priletijo jastrebi in drugi mrhovinarji. Jastreb vpraša Lojzeta: "Zakaj si ga?". Lojze odgovori: "Preveč je vedel."

M. A. 6

KAKO SE JE MILAN Z BALKAN EKSPRESOM (KROŽNA LINIJA) ODPRAVIL V EVROPO:

Milan je hotel izstopiti v Bruslju, pa mu je sprevodnik rekel, da ob nedeljah vlak tam ne ustavlja, le hitrost na postaji zmanjša, tako da lahko vseeno izstopi z njegovo pomočjo: "Držite se moje roke in tecite še nekaj časa ob vlaku, ker boste padli, če se prehitro ustavite." Milanu je na ta način reš uspelo izstopiti iz

vlaka, ki je spet pospeševal. Tik preden je Milan nehal teči, ga je zvelkel drug sprevodnik iz zadnjega vagona nazaj na vlak, rekoč: "Čoveče imaš srečo da voz uspori na staciji!" (Okolju prijazen reciklažni vic)

ZAKAJ JE MARIBOR V KURCU?

"V Mariboru se načrtno ustvarjajo razmere in razmerja, v katerih uspevajo samo laž, hinavščina"

iz članka študenta FF Dejana Pušenjaka, 1987

V tem stavku (iz gledališke kritike!) je mariborsko sodišče takrat videlo razlog za zaplenbo študentskega časopisa. Zatiranje kritikov stane. V najboljšem primeru se potem na vodilnih mestih ohrani preveč butlov, ki dajejo delavcem knjižice namesto plač.

AD PUGNAM PAX INUTILIS EST:

"Marsikaj bo treba dopolniti tudi v odnosih, pa ne le tistih med nami, temveč tudi države do nas."

BRIGADIR ALBIN GUTMAN

Slovenska vojska, 30. julij 1993/št. 11

NEVRROZA

STUDENTSKI INFORMATOR

LJUBLJANA POD MLEČNO CESTO

RAZSTAVE

KUD - 21. septembra otvoritev razstave slik Mateje Sever Neoromantike. Odprto od 11.00 do 22.00 od torika do sobote. Ponedeljek in nedelja zaprto. Vstopnine ni.

V ŠKUCU bo od 21.9. do 25.9. razstava dokumentov in videoprojekcije Umbruch Arhiva iz Berlina, po njej pa do 8.10. razstava slik Jureta Zadnikarja.

V BEŽIGRAJSKI GALERIIJI bo do 14. oktobra razstava Od skice do lutke. Razstavlja pet avtorjev:

Tomaž Kržišnik, Lidija Osterc, Alenka Sottler, Savo Sovre in Lojze A. Zorman. Galerija je odprta vsak dan od 10. do 13. in od 16. do 19. ure, v soboto do 13. ure, v nedeljo in ponedeljek zaprto. Vstopnine ni.

V MALI GALERIIJI bo do 10. oktobra razstava kiparja Jožeta Baršija. Odprti so vsak dan od 10.00 do 18.00, v nedeljo od 10.00 do 13.00, v ponedeljek pa so zaprti.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA razstavlja razstavo PRGIŠČE ZGODOVINE v Kulturno-informacijskem centru Križanke na Trgu francoske revolucije 7 v Ljubljani. Razstava bo na ogled do 2. oktobra 1993.

MESTNA GALERIJA - 23. septembra otvoritev razstave Neokonstruktivizem. Avtorji Dragica Čadež, Drago Hrvatski, Tone Lapajne, Slavko Tihec, Dušan Tršar in Vinko Tušek razstavljajo svoja dela do 31. oktobra.

Vrata galerije so odprta od torika do sobote od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure. Za študente je vstopnina 30 tolarjev.

V MODERNI GALERIIJI bo do konca septembra MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE. V tem času bo galerija odprta od 10. do 20. ure vsak dan razen ponedeljka, ob nedeljah od 10. do 13. ure. 5. oktobra pa bo otvoritev retrospektivne razstave televizijske scenografije Jožeta Spacala. Razstava se razstavlja do 20. oktobra.

NARODNA GALERIJA razstavlja Jakopičeve slike še cel september in oktober. Odprto vsak dan od 10. do 18. ure razen v ponedeljek. Nedelja do 13. ure.

V ARHITEKTURNI GALERIIJI DESSA je do 11.10. razstava portugalskega arhitekta Eduarda Sota de Moura. Ogledate si jo lahko čez teden od 10.00 do 15.00

njimi seveda tudi slovenski.

LITERARNI VEČER

Revija Literatura vam podarja nastop petih umetnikov, ki vam bodo v srce in dušo položili zelje. To so Andrej Blatnik, Lela B. Njatin, Aleš Debeljak, Uroš Zupan in Milan Dekleva. Dan dogajanja je sredo, 22. september ob 20. uri v Trubarjevem antikvariatu v Ljubljani. Domov boste lahko odnesli vsak po en izvod revije Literatura, prejeli jo boste z toplih rok, če ne bo temperatura zraka preveč nizka. Če ste dobri po srcu, prinesite rokavice. Vstopnine seveda ni.

FILMI

Premiere v Ljubljanskih kinematografih od 22.9. do 7.10.

VIČ

John McNaughton: *Mad Dog And Glory* (Pesjan in Glorija). Ljubezenska-kriminalka, ZDA. Robert De Niro, Uma Thurman, Bill Murray.

BEŽIGRAD, TRIGLAV, DVOR - 23.9.

Emile Ardolino: *Sisters Act* (Nune pojejo). Komedijska, ZDA. Whoopi Goldberg, Maggie Smith, Mary Wickes, Harvey Keitel.

KOMUNA, DOMŽALE - 23.9.

Rob Reiner: *A Few Good Men* (Zadnji dobri možje). Sodna drama, ZDA. Tom Cruise, Jack Nicholson, Demi Moore, Kiefer Sutherland, Kevin Bacon, James Marshall.

ŠIŠKA, UNION, DVOR, DOMŽALE - 30.9.

Steven Spielberg: *Jurassic Park* (Jurski park). Znanstveno-fantastični spektakel, ZDA. Richard Attenborough, Laura Dern, Sam Neill, Jeff Goldblum.

KOMPAS - 7.10.

Vincent Ward: *Map Of The Human Heart* (Zemljevid človeškega srca). Drama, Velika Britanija/Avstralija. Jason Scott Lee, Patrick Bergin, Anne Parillaud, Jeanner Moreau, John Cusack.

Kinoteka

- 21.9. Adrian Lyne: *Nine 1/2 Weeks* (Devet tednov in pol), ZDA '86
- 26.9. Adrian Lyne: *Fatal Attraction* (Usodna privlačnost), ZDA '87
- 30.9. Adrian Lyne: *Jacob's Ladder* (Jakobova lestev groze), ZDA '90

CANKARJEV DOM

Dnevi filma za mladino 21. in 22.9.

Mladi Werther, Francija, 1993. Posodobljena adaptacija romana J.W. Goetheja.

The Trial (Proces). Velika Britanija/Italija, 1992. Režija: David Jones. Igrajo:

Kyle MacLachlan, Anthony Hopkins, Jason Robards. Adaptacija Kafkovega romana.

POSEBNA VEST

Za tiste, ki imate denar za vlak, ali tiste, ki imajo svoje prevozno sredstvo. Mogoče pa ste celo doma iz Rijeke.

Do 30. septembra se bo zgodil in dogajal BIENALE MLADIH RIJEKA. Letošnjega bienala so se smela udeležiti le tista mesta, ki so včlanjena v Mednarodni komite Bienala mladih ustvarjalcev Sredozemske Evrope. V komite se je lani včlanila tudi Galerija Škuc iz Ljubljane, ki je s tem pridobila pravico do sodelovanja na vseh prireditvah pod pokroviteljstvom komiteja. Bienale poteka v Moderni galeriji in v Malem salonu na Rijeki. Sodeluje okrog 80 umetnikov iz osmih držav, med

KONCERTI

21.9.	22:00	Damir Dičić in Vanja Lisjak trio, kitarski jazz K4
22.9.	20:00	Diamanda Galás, solo recital pevke in pianistke Cankarjev dom
23.9.	20:00	Klangforum Wien, klasika Slovenska filharmonija
24.9.	20:00	Ljubljanski madrigalisti in Orkester slovenske filharmonije, klasika Cankarjev dom
28.9.	22:00	Demolition Group, rock K4
30.9.	19:30	Orkester slovenske filharmonije, klasika Cankarjev dom
5.10.	22:30	Oyster Band K4

K4

21. septembra ob 22.30 bo JIM BEAM SCENA: DAMIR DIČIĆ & VANJA LISJAK TRIO, večer tradicionalnega klubskega jazzja.
28. septembra ob 22.30 bo DEMOLITION GROUP praznovala svojo deseto obletnico.
5. oktobra ob 22.30 bo OYSTER BAND imel promocijo novega CD Holy Bandits.
Okvirna tedenska shema delovanja K4 v letu 93
ponedeljek: OD K4 DO VEČNOSTI (od 21.00 do 01.00)
torek: JIM BEAM SCENA (od 22.00 do 02.00)
sreda: CESTA 66 (od 22.00 do 02.00)
četrtek: ŠTUDENTSKI RITM'N'ŽUR (od 22.00 do 03.00)
petek: DANCE MACHINE (od 22.00 do 04.00)
sobota: SUNLESS SATURDAY (od 22.00 do 04.00)
nedelja: ROZA DISKO (od 22.00 do 04.00)

KUD

21. septembra otvoritev razstave slik Mateje Sever.
23. septembra lutkovna skupina ZOOM predstavlja program lutk Kozle ob 20. uri. Program bo na prostem.
Odprto od 11. do 22. od torka do sobote. Ponedeljek in nedelja zaprto. Vstopnine ni.

Bi se želeli po dolgih urah študija razgibati in sprostiti?
Ali ste željni plesa, petja, zabave in potovanja?
Bi želeli ob zvokih slovenske ljudske glasbe
ostati v dobri kondiciji in spoznati zanimive ljudi?

Akadska folklorna skupina

France Marolt

te vabi, da se ji pridružiš.

Plesalke in plesalci,
harmonikarji, klarinetisti, violonisti, tamburaši, basisti...

oglasite se na

Kongresnem trgu 1 v Ljubljani
v prvem nadstropju, soba 56
ali pa nas pokličite kar po telefonu:
061/214-312
vsak delovnik med 9,00 in 12,00.

Robert Kores,
direktor podjetja za
varovanje oseb in
premoženja
RO-GARD d.o.o.

Reagiranje vaših redarjev
na razbijanje kozarcev v pivnici Kra
Kra?

Predvsem poskušajo z opozarjanjem. Vendar pa redar v primeru, da se razbijanje ali razgrajanje ponovi, storilcev ne more vzpodbujati ali jim celo čestitati za tako vedenje, temveč mora nekaj storiti - s fizično silo ali pa s strokovnim prijemom. Sam menim, da je v situaciji, ko petnajstletnika ali šestnajstletnika zajame bes, strokovni prijem neučinkovit. Redar mora reagirati drugače. Politika našega podjetja je, da se naj ne bi uporabljala fizična sila.

Ampak redar sam proti dvestotim obiskovalcem... Mir v lokalu mora doseči predvsem z nastopom in avtoriteto. Ali bo to dvoje dosegel ali ne, pa je predvsem odvisno od pravičnega razmišljanja ter primernih reakcij in ne od mišic. To poskušam vcepiti našim fantom. Čeprav je to težko doseči, kajti redarji so mladi, mladi pa so tudi obiskovalci.

V preteklosti so se
dogajale nepravilnosti s strani
vaših redarjev.

Prej so bili drugi redarji. Njim nisem mogel dopovedati, da redar v službi ni "macho", ki si lahko vse dovoli, ampak je tam zato, da pazi na red. Teško je najti primerne ljudi. Dokler človeka ne spoznaš, ga moraš preizkušati.

Preizkušanje poteka na
terenu?

Drugače ne gre. Seveda pred začetkom dela prinese vse zahtevane dokumente: potrdilo o državljanstvu, spričevalo o izobrazbi in o poznavanju borilnih veščin. Ker pa iz dokumentov psihofizičnih sposobnosti ne moremo razbrati, ga preizkusimo na delovnem mestu.

Psiholoških testov pa
nimate?

Ne, vsaj zaenkrat. Čakamo na novo zakonodajo.

Redarji naj bi obvladali
borilne veščine, torej naj ne bi
uporabljali udarcev, ampak naj bi
"napadalca" obvladali.

Se strinjam z vami. Vendar se vsak, ko je napaden, trudi čimprej onesposobiti napadalca. V tistem trenutku ne moreš uporabiti strokovnega prijema. Takrat napadalec uporabi vso svojo silo, napadeni

se znajde v podrejenem položaju, nekako se mora ubraniti. V zakonodaji se ta reakcija imenuje istočasni protipravni napad ali obramba. Nihče ne more takrat reagirati s strokovnim prijemom. Tisto, kar vidimo v filmih, lahko pozabimo. Filmi so eno, resničnost pa drugo. Fante opozarjam, naj se izogibajo poškodbam, predvsem udarcem po obrazu. Naši fantje so zavarovani, zavarovana pa je tudi tretja oseba.

Kako ste reševali
nepravilnosti?

Predvsem z zamenjavo oz. z odpovedjo, če smo ugotovili, da je redar reagiral nepravilno. Njihov odelo preverjam vsak večer. Dobro sodelujem z operativno enoto policije. Če pride do nepravilnosti, zahtevam od redarja pisno izjavo, poiščem priče in se pogovorim z osebjem. Na podlagi vseh izjav si skušam ustvariti pravo sliko. Vendar je v 60% primerov krivda na strani obiskovalca.

Arthur,
obiskovalec KRA KRA

"Pred nekaj mesec smo bili v Kra Kra na pijači. Postalo mi je vroče, zato sem si začel slačiti plašč. Med slačenjem sem po nerodnosti razbil kozarec. Prišel je redar, tisti ki ga kličejo Ščetka. Ne vem, če zdaj še dela v pivnici. Rekel je da moram plačati dva tisoč tolarjev. To se mi je zdelo zelo veliko. Rekel sem, da ni bilo namerno. Na srečo smo poznali šefa. Poklicali smo ga k mizi. Potem, ko je videl kdo smo, je rekel, da ni problema. Drugi dan sem se pogovarjal s šefom. Rekel mi je, da je redarjem naročil, naj za namerno razbit kozarec računajo 600 tolarjev."

Boštjan Zupančič, redar
RO-GARD-a, delovno mesto
pivnica KRA KRA

Ali je metanje ljudi iz
pivnice, zaradi razbitega kozarca,
vaša redna praksa?

Če plača, ne.

Si upaš razbiti kozarec v Kra kra?

Ne glede, če se kozarec razbije po nesreči?

Če je po nesreči, se ne plača, ostane noter.

Kako se to ugotovi?

Sliši se. Če se kozarec prevrne in pade dol, manj odmeva, kot če ga vrže z vso silo.

Ali redarji kdaj prekoračijo svoja pooblastila? So potem kakšne sankcije?

So pa niso. Odvisno kako prekoračiš pooblastila.

Če neupravičeno vržeš koga ven iz pivnice?

Ponavadi ni neupravičeno.

Če fizično obračunavaš z osebo?

Če te napade, se imaš pravico braniti. Vsak se ima pravico braniti.

Se ti je že zgodilo, da si kdaj koga neupravičeno udaril?

Ne.

Ali se je kdaj zgodilo, da je kdo od redarjev prekoračil svoja pooblastila?

Tudi to se je že dogajalo. To se povsod dogaja.

Kaj se zgodi potem?

Pride policija, sodnik za prekrške. Če so težje posledice, sodišče. V okviru službe pa lahko suspenz ali denarna kazen.

Muva, obiskovalec pivnice KRA KRA

Z dvema prijateljicama sem šel v KRA KRA na pivo. Pili smo "superce". Potem je ena izmed njih po nesreči prevrnila kozarec, padel je na mizo in se razbil. Potem je priletel skin, pardon redar, zahteval je tisoč, dva tisoč, tri tisoč tolarjev, ne vem koliko. Mi smo se zbnili, ker je kozarec bil razbit po nesreči. Potem je začel vse kar vleči. Moje prijateljice je začel kar metati po stopnicah. Ni nam pustil, da spijemo do konca, celo svojih stvari nista uspele pobrati. Potem je še meni rekel, da naj grem ven. Jaz sem lepo normalno vprašal

zakaj. Rekel je, da pač moram ven, celo porinil me je na tla, ko sem zahteval šefa. Potem je v meni zrastle upor proti takemu krivičnemu agresivnemu ravnanju. Temu agresivnemu osebkemu sem rekel, da moram pobrati naše stvari. Pobral sem naše stvari, potem pa sem iz upora namerno razbil kozarec. Nisem imel slabe vesti. Potem me je pospremil ven, zunaj me je z močnim udarcem v želodec poslal v enominutno nezavest. Kasneje sem od prijateljev, ki poznajo šefa izvedel, da je vse v redu in da smo v pivnici zaželeni. Verjetno ga je pekla vest. Tudi moji prijatelji, ki so bili včasih redne stranke, in ki pri dogodku niso bili prisotni, praga pivnice ne bodo več prestopili.

Lojze Radovan, lastnik KRA KRA

Kakšno politiko vodite do redarjev, kakšna navodila jim dajete, zakaj jih sploh imate?

Redarji so zaposleni v privatni firmi Ro-Gard. Izkušnje in znanje redarjev preverjajo baje tam. Govoril sem z direktorjem firme o njihovi politiki delovanja, češ da je miroljubna in ne vem še kakšna. V zadnjem času, vsaj takrat, ko sem bil poleg, agresivnega vedenja redarjev ni bilo. Na samem začetku je bilo drugače. Ne morem biti vedno zraven, ko se kozarec razbije, da bi lahko presojal ali je

razbit namerno ali slučajno. V gneči in hrupu je to težko. Če dopuščaš razbijanje kozarcev, se ljudje iz tebe norčujejo. Poleg tega pa so redarji občutljivi ravno na razbijanje kozarcev. Včasih so tudi taki primeri, ko še jaz ne vem, kako bi reagiral. Želel sem red v pivnici, in hvala bogu, do sedaj pretepev v pivnici ni bilo, vendar pa se dogajajo tudi take stvari, kot so na primer razbite školjke in pisoarji... Ko to vidim, me je prav groza. V pivnico prihajajo skupine, veliko izmed njih je tudi agresivnih, in če ne bi imel redarjev, bi vse pokalo. V takih primerih redarji reagirajo res profesionalno.

Torej, kakšna navodila imajo redarji z vaše strani?

Sedaj so navodila taka, da se nenamerno razbitih kozarcev dejansko ne zaračunava, redar pa je obiskovalcu, ki je namerno razbil kozarec, dolžan povedati, da je v lokalu nezaželen, torej naj odide, obiskovalec pa je dolžan razbiti kozarec plačati.

Ali lahko redarji uporabljajo agresijo?

Redar agresije ne sme uporabljati, lahko samo v obrambi.

Redarji so verjetno tako usposobljeni preko veččin, da jim obiskovalca ni potrebno preteptati, lahko pa jih le obvladajo.

Ja, tako. Ravno zaradi tega sem se odločil za redarje preko firme. Če se kakoli zgodi, jaz

ne odgovarjam. Za to odgovarja direktor. Sami fantje so pa druga stvar. So prav tako ljudje in se tudi bojijo. To je center, v pivnico zahajajo vse vrste ljudi. To razumem. Marsikaj so že doživeli in iz strahu naredili tudi neumnost. To je težko. Moja navodila so samo: pospremiti obiskovalca iz lokala. Če se kaj zgodi, dam naslov od Ro-Garda. Veliko sem premišljeval, da bi jih zamenjal, ker mi včasih ni bila všeč njihova reakcija, vendar, če hočem ohraniti red, morajo biti tukaj. Ljudje se napijejo in nekateri celo namerno provocirajo redarje. Res pa je, da redarji vzamejo vse preveč čustveno. Ne smeš kloniti. Težko pa je dobiti dobrega redarja, ki lahko vedno premišluje z glavo. V kriznih situacijah delujejo mišice.

Kako preceniš kdaj se kozarec namerno razbije?

Saj redar to vidi.

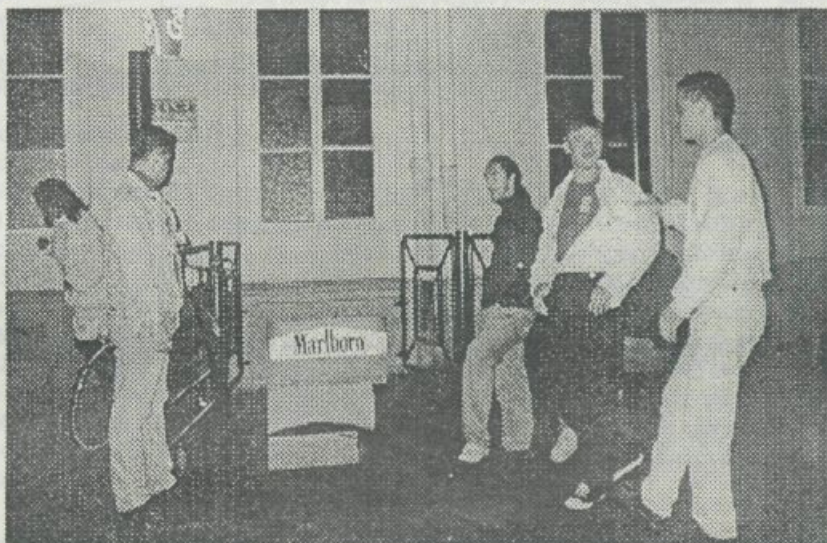
Kaj pa če ne vidi?

Ne moreš preceniti, če ne vidiš.

Robert, obiskovalec KRA KRA

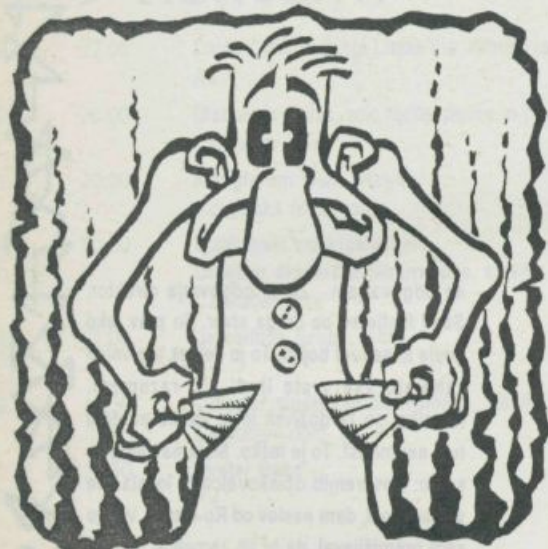
"Zgodilo se je v veliki 'gužvi'. Pri mizi smo pili pivo. Normalno. Čez nekaj časa je prišel redar, zdi se mi da mu je ime Žele. Rekel je, da moramo ven, ker en folk čaka mizo. Torej, da jim prepustimo mizo. Mi še nismo spili pivo do konca. Začeli smo se buniti. Redar je znorel, rekel je, da moramo ven v vsakem primeru. Eden izmed kolegov je poznal lastnika. Rekel je, da bo šel do njega. Ko se je med folkom prebijal do njega, ga je redar dohitel in ga je dvakrat boksnil v trebuh. Jaz sem se vmešal, rekel sem naj ga pusti, saj je bil redar skoraj trikrat večji od mojega kolega. Potem je še mene prijel, vendar mene ni udaril. Spodil nas je ven, prepovedal nam je ponovni obisk oz. samo nama je prepovedal vstop, ostalim ne, ker se niso toliko buniti in jezicali. Ko je mojega prijatelja "pospremil" ven, ga je zunaj še enkrat boksnil. Potem sva šla na policijo prijaviti. Vendar se iz cele zadeve nič ni izcimilo. Naslednji dan sem se šel do lastnika pritožiti. Rekel je, da bo on vse uredil. Naslednji dan sem potem šel na pivo. Redar je rekel, da tudi, če bi govoril z Milanom Kučanom, ne bi smel iti noter. Čez tri mesece sem spet šel v pivnico, z vabilom, takrat je imela Šentvidska šola maturanca. Redar me ni hotel spustiti noter. Rekel sem si, da bom zunaj počakal ostale. Čez nekaj časa me je le spustil noter. Rekel mi je, da je bila to kazen."

MOJCA FRLEK
FILIP SONČNICA

ICA TRE SOČA DENARNICA TRE

ŠTUDENTSKI SERVISI RASTEJO KOT GOBE PO DEŽJU, HVALA BOGU; BOG: "NI ZA KAJ."

V študentskem naselju v Rožni dolini, seveda v Ljubljani, je odprt nov študentski servis, ki ga je ustanovil ŠOLT. Odpiralni čas je od ponedeljka do četrta od 7.00 do 13.00. Če te karkoli zanima, pokliči vodjo študentskega servisa, profesorja Dušana Felicijana, na telefonsko številko: 061/271-187 in 061/268-128. Številka faksa je 061/371-189, ampak za nas študente reveže to niti ni pomembno, ker nimamo faksov.

ŠTUDENTSKI SERVIS POROČA:

Zaposlitve

Cene študentskega dela so v septembru valovale od 220 do 700 tolarjev na uro. To je odvisno od vrste, težavnosti in dolžine trajanja dela. Za strokovna dela je bila najnižja izhodiščna cena 550 tolarjev na uro.

Največ ponudb je bilo na naslednjih področjih dela:

- za dekleta: administracija, proizvodno delo, čiščenje, poučevanje, razna strokovna dela.
- za fante: selitve, razkladanje, proizvodno delo, delo v skladišču, akviziterstvo, razna strokovna dela.

Večina del je bila oddanih.

POZOR.....POZOR.....POZOR.....POZOR

Prav v tem trenutku je na voljo več služb v administraciji za daljši čas. Zaželeno je poznavanje dela z računalnikom, najpogostejše z urejevalnikom besedila WordStar. (Kdaj bo ta neumna dežela, zdaj država, končno šla na Word ali Nisus? Še pisalni stroj je boljši od WordStarja, pa tukaj vsi norijo z njim.) Informacije o zaposlitvah, za katere potrebujejo več študentov ali pa zahtevajo posebna znanja, pa lahko prebereš tudi na naslednjih pikicah, pardon točkah:

- info točke v študentskih naseljih in na Kersnikovi 4
- prodajna mesta za bone
- oglasne deske na fakultetah

Denarna pomoč

Študentski servis nudi svojim članom denarno pomoč v obliki brezobrestnega posojila, ki ga morajo vrniti v dveh mesecih. Višina pomoči znaša 30% zjamčenega osebnega dohodka v predpreteklem mesecu, dobijo pa jo lahko le študenti, ki so v zadnjih šestih mesecih prejeli vsaj eno izplačilo preko študentskega servisa. Trenutna višina posojila je 7.500 tolarjev. Denarna pomoč se deli ob sredah od 14. do 17. ure.

Posredovalnica sob

Trenutno imajo na zalogi 30 stanovanjskih enot oz. sob. Od konca

avgusta je preko Posredovalnice sob dobilo sobo 23 (!) študentov. Posredovalnica sob deluje v prostorih Študentskega servisa od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure. Posredovanje sob je brezplačno. Telefonska številka pa je 061/134-062, od 1.10. dalje pa 1254-062.

Pravna pomoč

Pravne nasvete lahko dobiš ob četrtkih na Pravni fakulteti, telefonska številka pa je 154-055 int. 53.

Delovni čas Študentskega servisa:

Dopoldan: od ponedeljka do petka: od 7. do 14. ure.

Popoldan: v sredo od 14.30 do 17. ure

v ponedeljek, torek in četrtek je uvedeno dežurstvo od 14.30 do 17. ure. V času dežurstva ne vpisujejo novih članov

ŠTIPENDIJE UNIVERZE V TRSTU

Konzorcij za mednarodni razvoj Univerze v Trstu je ponovno razpisal dve štipendiji za raziskovanje v znesku 25 milijonov lir za diplomirane študente v deželah Vzhodne Evrope. Skratka, če imaš diplomu in če si genij in če te to zanima, dobiš podrobnejše informacije na veleposlaništvu Italije v Ljubljani ali pa na generalnem konzulatu v Kopru med uradnimi urami, od 10.00 do 12.00, in sicer od ponedeljka do petka. KANDIDATURE MORAJO PRISPETI V TRST DO 15. OKTOBRA 1993. NE ZAMUDI IN DAJ POŠTI NJENA DVA TEDNA ČASA!!!

POPUSTI

Slovensko mladinsko gledališče

Ker si študent, dobiš vstopnico za 300 tolarjev, to pomeni 200 tolarjev prednosti pred "odraslimi".

Opera in balet

Vpis rednih študentskih abonmajev se bo pričel 4. in trajal do 16. oktobra. Cena za prvo kategorijo je 5.800 tolarjev, za drugo pa 3.950 tolarjev. Študentje imajo 30% popusta. Plačate lahko v obrokih. Uradne ure: od 9. do 12. in od 15. do 18. ure, ob sobotah samo do 12. ure, nedelja zaprto. Te ure veljajo samo od 4. do 16. oktobra. 6. in 13. oktobra so ure od 9. do 18. uradne. Za redne karte lahko študent uveljavi 30% popust za vsako predstavo. Ta popust velja za drugo in tretjo kategorijo sedežev. Če si želiš 50% popust, ga lahko dobiš preko ŠOUa.

Cankarjev dom

Če si želiš ogledati predstavo, koncert... v Cankarjevemu domu, lahko dobiš v informacijski točki na Kersnikovi 4 od 10 do 50% cenejše karte. Za dvig takelele cenejše karte imej s seboj potrjen indeks ali študentsko karto. Za Klub Cankarjevega doma cenejših kart ni.

Slovenske železnice Ljubljana

nudi ugoden NAKUP MESEČNIH, TEDENSKIH IN LETNIH VOZOVNIC ZA VOŽNJO Z VLAKI. Nakup mesečne ali študentske vozovnice z mladinsko izkaznico ti prinese 40% popust. S to izkaznico lahko nakupuješ tudi tedenske izkaznice. Letne vozovnice omogočajo učencem, študentom in dijakom neomejeno število potovanj v drugem razredu vseh vrst vlakov razen zelenih vlakov, InterCityja in JuroSitijs. Če letno vozovnico kupijo v enem obroku, plačajo osem mesečnih vozovnic namesto dvanajst. Dijaki in študenti, ki potujejo večinoma ob koncu tedna, imajo z mladinsko izkaznico 30% popust.

CENE BONOV

	cena za študenta	vrednost bona
AAA - FER	50	293
Agrobar	25	280
AM Trade	20	300
DD Bežigrad	10	250
BF Domžale	155	399
Črnuče	135	500
Gostinstvo Čučnik	35	300
Dairy Queen	80	320
Daj-dam	50	363
DIC	5	245
Figovec	190	490
Ica	120	380
Inter Europ	55	330
Intermarket	60	330
Katrc	135	420
Ko-Ra bar	120	400
Klasje	40	335
Ljubljana	45	340
Maximarket	100	400
Merkator - Nebotičnik	100	400
Novi Marn	70	330
DD Novo mesto	60	300
Papino - dostava na dom	175	440
Parma	70	310
Pinki -Bežigrad	45	300

Pinki - pizze na dom	155	430
Plava laguna	80	360
Plečnikov hram	100	380
DD Poljane	10	250
Resta	75	340
Strojna fakulteta	60	300
Vič	45	300
DD Vič	20	280
Pod vrbo	25	280

Prodajna mesta

Kersnikova 4: pon.-čet. 8.00-19.00, pet. 8.00-14.00, tel.: 318-454
Rožna dolina, blok 4: pon. - pet. 8.00-12.30, tel.: 271-473

Birokracija

Če želite kupiti bone in si pri tem ne zaslužiti par let zapora za poskus umora, se strogo držite navodil - torej, s seboj imejte študentsko izkaznico ali indeks in osebno izkaznico ali potni list. Drugače se vam lahko zgodi, tako kot meni, da po eni uri čakanja v vrsti (seveda zadnji dan v mesecu) ostanete brez bonov. Kolegov študentov, ki bone prodajajo namreč sploh ne zanima ali imate status študenta marveč ali posedujete študentsko izkaznico. In zakaj? Domska izkaznico lahko imajo tudi študentje brez statusa, ker tudi ti lahko živijo v študentskih domovih (OK). Kartico študentskega servisa imajo tudi paizerji (v redu). ISIC lahko dobiš tudi za eno leto naprej. (Na Erazmu, ki ISICe izdaja in prav tako spada pod ŠOU, pravijo, da to ni res). Dijaško mesečno pa baje lahko tudi ponarediš, kar pa je ob "profesionalno izdelanih" zelenih študentskih izkaznicah že rahlo smešen argument, ne?

ZOO

ŠPORT

Enota za športno dejavnost bo 7. oktobra izdala brošuro, v kateri bo program športnih dejavnosti za študijsko leto 1993/94. Brošuro bodo študentje dobili na dom. Od 26. septembra dalje pa na informacijskih točkah sprejemajo prijave študentov za vse športne programe. Osnovna cena športne dejavnosti je 1500 SIT, velja pa za celo leto. LUDNICA, NE? Ob prijavi potrebuješ potrjen indeks in svojo fotografijo z velikim smehljajem.

Če si študent ali študentka, srednjega spola ne upoštevamo, in če si želiš v Kranjsko goro, stoji tam, za sedmimi gorami in vodami Porentov dom, kjer lahko uveljaviš 30% popust na "bivanje". Pazi, to velja za september in oktober.

SOBE

Kaj storiti, ko zmanjka ležišč v študentskih domovih?

Nemalo dijakov iz raznih slovenskih krajev, ki se odločijo za študij v Ljubljani, se kmalu sooči s problemom, kje stanovati. Veliko je tudi tistih, ki se po končanem študiju odločijo, da bodo živeli in delali v Ljubljani. V študentskih domovih je prostora le za slabo tretjino od več kot 20 000 rednih študentov Univerze v Ljubljani. V mesecu oktobru bo odločbo za bivanje v ŠD (študentskih domovih) dobilo le okoli 600 novincev. Vsi ostali pa si bodo morali ležišče poiskati v zasebni sobi ali stanovanju.

Preden začneš iskati, ti mora biti jasno, kaj in kje boš iskal, saj so možnosti zelo različne. Primeri: če iščeš sobo, je le-ta lahko samo sobica, v kateri je postelja, omara, pisalna miza (brez WC-ja in kopalnice), lahko je soba s souporabo WC-ja in kopalnice, dodatno s souporabo kuhinje in nenazadnje, lahko dobite vse naštetost s posebnim vhodom. S tem je zagotovljena 100% privatnost. No, za vse te "ugodnosti" je potrebno tudi plačati. Cena pa je faktor, ki pri populaciji, kot so študenti, igra zelo veliko vlogo. Cena sama je zelo odvisna tudi od lokacije. Soba v Dravljah velikosti 3x4 metre, v kateri je pisalna miza, dve omari in dve postelji je bila na voljo za dve osebi in sicer za ceno 200 DEM/osebo na mesec. Soba podobne kvadrature, podobno opremljena, prav tako za dve osebi, pa je bila na Zadobrovske ul. (cca. 9 km iz središča LJ) vredna 110 DEM/osebo na mesec. Poleg vidne razlike v ceni, mi je gospa v Dravljah razkrila tudi, da ne mara parov, na Zadobrovske pa jim je vseeno, kdo bo v sobi. Splošno gledano so cene sob v centru LJ v povprečju skoraj 70% višje, kot sobe na obrobju LJ. Z malo sreče in nekaj poznanstvi je cena seveda lahko tudi nižja. V mesecu avgustu se je cena sob gibala od 100 DEM/osebo do 150 DEM/osebo. Za tiste z globljim žepom pa so bile na voljo tudi sobe za 200 DEM/osebo in več.

Bistveno več izbire pa je, če želite najti stanovanje (garsonjero ali eno-, dvo- in večsobno). Tudi pri stanovanjih obstajajo različne možnosti in sicer opremljena, delno opremljena ali neopremljena stanovanja. Pri stanovanjih se cene med seboj še bolj razlikujejo. Pripravil sem primerjavo med stanovanji v Ljubljani in njeni okolici.

Primeri za LJUBLJANO:

Garsonjere:

— Na Tržaški v stanovanjskem bloku za 400 DEM/mes s polletnim predplačilom.

— V Štepanjskem naselju popolnoma opremljena za 500 DEM/mes in enoletno predplačilo.

— Pri Smeltu, dve opremljeni ali neopremljeni - po želji, v hiši s posebnim vhodom, kopalnico, sanitariji za 250 DEM/mes na garsonjero. Ob ogledu se je izkazalo, da je garsonjera soba 3x4 metre; oddajali so torej dve sobi za 500 DEM/mes s polletnim predplačilom.

Enosobna stanovanja:

— Vižmarje, v hiši, brez CK (centralne kurjave), popolnoma opremljeno za 300 DEM/mes

— Moste-Polje, poseben vhod v hiši za 330 DEM/mes

— Šiška, telefon, CK v bloku za 400 DEM/mes

Dvosobna stanovanja:

— Moste za 400 DEM/mes.

— Vič, v bloku za 500 DEM/mes.

— Rudnik, v hiši, poseben vhod za 400 DEM/mes

Primeri za OKOLICO:

Garsonjere:

— Kamnik, blok, CK, telefon za 250 DEM/mes in enoletno predplačilo.

— 30 km iz LJ smer Dolenjska, neopremljena, 120 DEM/mes.

— Medvode, opremljena brez CK je bila na voljo za 500 DEM/mes. Zahtevali so enoletno predplačilo, kar znese 6000 DEM. Za študente zelo "sprejemljiva" cena.

Enosobna stanovanja:

— Kamnik, v hiši brez CK za 200 DEM/mes

— Kamnik, enoinpolsobno v visoko pritlični hiši brez CK za 200 DEM/mes

— Mengeš, v hiši, CK, telefon, neopremljeno za 350 DEM/mes

Dvosobna stanovanja:

— Kamnik, v bloku za 280 DEM/mes s polletnim predplačilom, neopremljeno.

— Vrhnik, v bloku, neopremljeno za 350 DEM/mes, enoletno predplačilo.

— Kranj, blok za 450 DEM/mes

Napisani podatki, vključno s podatki o sobah in stanovanjih, ki jih dobite v oglaševalskih in dnevnih časopisih, kažejo sledeče: garsonjero v LJ. lahko dobiš za povprečno 380 DEM/mes, v okolici LJ. pa za povprečno 290 DEM/mes. Enosobna stanovanja v LJ. za povprečno 330 DEM/mes, v okolici pa za povprečno 250 DEM/mes. Dvosobna stanovanja so v LJ. so vredna povprečno 450 DEM/mes, v okolici LJ. pa povprečno 360 DEM/mes. Torej, v povprečju so stanovanja v Ljubljani za 20 - 25 % dražja kot v okolici Ljubljane.

Tudi študenti, ki imajo to "srečo", da bivajo v študentskih domovih, imajo na izbiro različne možnosti (različne kategorije sob). Najcenejše ležišče v ŠD je "vredno" 36 DEM (ekonomska cena znaša 84 DEM), najdražje ležišče pa je "težko" 70 DEM (ekonomska cena 156 DEM) mesečno. Povprečna cena ležišča v ŠD je 50 DEM/mes — oz. ekonomska cena 113 DEM/mes. Študenti imajo možnost najeti sobe ali stanovanja tudi preko Študentskega servisa (na Borštnikovem trgu), vendar je ponudba zelo skromna. Cene sob in stanovanj pa se bistveno ne razlikujejo od tistih v oglaših.

Proti koncu meseca avgusta se je ponudba in povpraševanje za oddajo in najem stanovanj ali sob precej povečala. Pričakujemo pa lahko, da bo predvsem povpraševanje v

septembru z dneva v dan večje.

Samo za primerjavo: mesečna stanarina v študentskih domovih v Amsterdamu znaša 400 DEM (da o štipendijah ne govorimo).

Andrej E. Bakija

HVALA BOGI DA SN ŠTAJERC

ŠOU v Mariboru nam je poslal ekspresno naslednje informacije:

ŠPORT V MB:

Telovadnica na Tyrševi je študentom cele počitnice na voljo brezplačno. Teniški klubi v Mariboru in okolici nudijo študentom do 50% popusta.

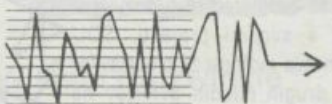
V neposredni bližini Maribora so urejene tri trimske kolesarske steze različnih težavnostnih stopenj. Ob spodnji postaji vzpenjače pa je trimska peš pot. Študentje lahko trim steze uporabljajo brezplačno.

POPUSTI NA ŠTAJERSKEM

SNG Celje nudi študentom 20% popust pri nakupu vstopnic za gledališke predstave. SNG Maribor omogoča študentom, da pol ure pred predstavo kupijo "vroče vstopnice" za polovično ceno. Vstopnice za stojišča pa lahko dobijo po ceni, ki znaša tretjino običajne.

njaMB njaMB

cene bonov	cena za študenta	vrednost bonov
Emavs	70	330
HALO Pizza	70	340
Kitajska restavracija (kak fajn, mi bi tudi)	110	370
Kolodvorska restavracija	80	340
Lačni noj	110	360
Pedagoška fakulteta	50	300
TGO Pohorje	100	360
Hotel Slavija	100	360
(odnos do študentov: nula)		
Škorec	70	320
Študentski domovi	50	320
Tehnična fakulteta	50	300
Top njam	80	330
Ekonomsko-poslovna fakulteta (VEKŠ)	50	300
Visoka kmetijska šola	50	300

IMAŠ

kakršnekoli težave s faksom, profesorji, snažilkami, tajnicami, dekanji, prodekani, študenti, zakoni... Zgodila se ti je krivica ali pa si celo ti komu storil krivico pa bi se rad opravičil... Ne veš, če je smiselno študirati bedarije... Skratka, ne moreš spati. Napiši nam pismo, če si bogat, pošlji faks. Ponujen prst velja za študente, profesorje, asistente, snažilke... za vse, ki ste kakorkoli pripeti na Univerzo. Iskali, upajmo tudi poiskali, bomo rešitve, odgovore ali pa te bomo

celo nadrl, če ne boš imel prav.

Naslov: Tribuna, Kersnikova 4, Ljubljana

Fax: 061/319-448 (pripisi za Tribuno-Nevroza, Faksy Land)

Faks: Čim redkeje

Telefonko: 061/319-496 (Ksenija, Tina ali Zoki)

Nehaj se buniti, da nikogar ne briga kaj se ti dogaja. Nekomu je le mar. Pokliči, piši, sporoči. Počistimo svinjarijo.

NEVROZA.

Ne pustimo se zajejavati.

VOLITVE

za mesta poslancev v študentskem parlamentu bodo v četrtek 28. oktobra 1993 v vseh volilnih enotah. Postopek kandidiranja se bo končal 22. oktobra. Kandidiraš lahko tudi ti, seveda če si študent. Kandidaturo lahko osebno oddaš še v petek 22. oktobra do 15. ure. Naslov je Volilna komisija ŠOU na Kersnikovi 4. Kandidatura mora vsebovati potrdilo o vpisu za tekoče študijsko leto in pravilno izpolnjen obrazec za kandidaturu. Podrobnejše informacije po tel.: 061/318-457.

INFO TOČKE ŠOU

Prišlo je do sprememb. Informacijske točke bodo od 1.10.1993 delovale takole:

ŠTUDENTSKI DOMOVI ROŽNA DOLINA, Cesta 27. aprila 31, blok IV, telefon: 271 - 473. Urnik: pon., tor. in čet. od 9. do 13. ure, sr. od 15. do 18. ure, pet. od 10. do 12. ure. Kontaktna oseba je Mateja Rojc.

NA SEDEŽU ŠOU, Kersnikova 4, vratarica, telefoni: 113 - 282 (ŠOU - kultura), 318 - 457 (ŠOU - tajništvo), 319 - 498 (ŠOU - šport), 318 - 564 int. 231 (ŠOU - mednarodna pisarna). Urnik: vsak delavnik od 10. do 14. ure. Kontaktni osebi sta Alenka Dolinar in Vesna Zagoranski.

ŠTUDENTSKI DOMOVI GERBIČEVA, Cesta v Mestni log 70, blok III, telefon: 150 - 023. Urnik: pon., tor. in čet. od 12. do 14. ure, sr. od 16. do 18. ure. Kontaktna oseba je Marinka Dominik.

ŠTUDENTSKI DOMOVI BEŽIGRAD, Kardeljeva ploščad 13, blok A, telefon: 185 - 171. Urnik: pon., tor. in čet. od 12. do 14. ure, sr. od 15. do 18. ure. Kontaktni osebi sta Doroteja Vidmar in Alen Nitrovič.

KAOS

Od 26. septembra do 4. oktobra 1993 bo na Fakulteti za strojništvo in v prostorih IBM Slovenija v Ljubljani potekala mednarodna poletna šola "LET'S FACE CHAOS through NON-LINEAR DYNAMICS" pod pokroviteljstvom Ministrstva za znanost in tehnologijo Republike Slovenije in generalnim sponzorstvom IBM Slovenija ter ŠOU Univerze v Ljubljani. To je

prvo tovrstno srečanje, ki naj bi odslej vsako leto potekalo na izbrano znanstveno temo. Udeleženci šole bodo dodiplomski in podiplomski študentje naravoslovja, tehnike, medicine in ekonomije iz 18 držav, vključno s Slovenijo. Prijavnice in biltene poletne šole lahko dobiš na Kersnikovi 5, v Mednarodni pisarni, vsak dan od 9. do 12. ure, do 17. septembra pri Maji Malus.

TOK

VLADA

Dolgo vroče poletje je za nami, začelo se je resno delo, tudi v študentski vladi. Programi, ki so si ga zadali po posameznih resorjih so tako obsežni, da vam danes predstavljam le tri, ostale pa si bomo podrobneje ogledali v naslednji številki. Pojdimo lepo po vrsti.

Predlog zakona o skupnosti študentov

V večini zahodnoevropskih držav so študentje obravnavani kot specifična kategorija prebivalstva. V Avstriji in na Švedskem so s posebnim zakonom uredili položaj in delovanje študentske organizacije kot skupnosti vseh študentov. V Švici določa organiziranost študentov kantonalna zakonodaja, v Veliki Britaniji pa je z zakonom določena organiziranost študentov na univerzah. In kako je pri nas?

Obe slovenski študentski organizaciji obstajata in delujeta, nimata pa urejenega pravnega statusa oziroma ga na podlagi obstoječih predpisov ne moreta urediti. Prav tako se je pojem študentske organizacije že uveljavil v nekaterih novejših zakonskih predpisih (npr. Zakon o dohodnini, Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti), vendar pa ni zakonsko definiran, kar povzroča pri izvajanju teh zakonov vrsto problemov. Zato je nujno sprejeti zakon, ki bo zapolnil pravno praznino na tem področju. Cilji in načela predlaganega zakona so:

- omogočiti študentom vpliv na javne zadeve, ker zaradi specifičnih pogojev njihovega življenja (začasno bivanje v univerzitetnih centrih) ne morejo uresničevati te pravice preko organov lokalne samouprave oziroma drugih, po teritorialnem principu ustanovljenih skupnosti in organizacij,
- urediti pravni status študentske organizacije, kot skupnost študentov,
- urediti razmerja med študenti in državo na novih, sodobnih temeljih tako, da se na njihovo organizacijo z zakonom prenesejo določena javna pooblastila,
- doseči učinkovit način za sprejemanje in izvajanje programov interesnih dejavnosti študentov, ki ga določa nacionalni program visokega šolstva ter drugih interesnih dejavnosti študentov,
- urediti vprašanje reprezentativnosti ter zagotoviti sodelovanje študentov pri zadevah, o katerih odločajo državni organi ali organi visokošolskih zavodov in se nanašajo na življenje in delo študentov,

- načelo deregulacije oziroma svobode urejanja medsebojnih razmerij med študenti in njihovim organiziranjem (zakon ureja le splošni okvir),
- načelo enakopravnosti vseh študentov,
- načelo javnosti - zagotoviti je treba obveščanje javnosti o delovanju študentske organizacije in porabi javnih sredstev. Kdaj lahko pričakujemo uveljavitev tega zakona? S prehodno določbo je določen čas treh mesecev, v katerem morajo obstoječe študentske organizacije, ki poslujejo v pravnem prometu, nimajo pa urejenega pravnega statusa, uskladiti svoje akte s tem zakonom.

Bo vlada RS obdavčila študenstsko delo?

Na resorjih za finance ter socialo in zdravstvo so pripravili gradivo za obravnavanje pobud in pripomb k Predlogu zakona o dohodnini. V njem študentska vlada kot reprezentativni predstavnik interesov študentov opozarja na za študente nesprejemljive in absurde rešitve na področju študentskega dela, ki jih Vlada Republike Slovenije predlaga v Osnutku zakona o dohodnini. Uroš Slamič, študentski minister za socialo in zdravstvo opozarja, da "je tako preprosto in enostransko krpanje proračunskega primanjkljaja preko odpravitve pretežnega dela olajšav, poseg z zelo majhnim in kratkotrajnim učinkom, ki pa v globalnem povzroči močne premike, katerih posledice bi trpele še dolge vrste generacij študentov. To je tudi dokaz, da pisci novega osnutka zakona ne poznajo življenjskih stisk posameznika, ki je s takimi predlogi odrinjen vedno bolj na rob družbe."

V tem gradivu predlagajo, da poslanci že v odborih državnega zbora pri obravnavi predlaganega Osnutka zakona o dohodnini podprejo njihov predlog, to je: "da se prejemi iz naslova študentskega dela ne obdavčijo." Študentska organizacija, kot legitimni zastopnik vseh študentov, izhaja iz trdnega prepričanja, povezanega z današnjo ekonomsko situacijo, da se večina študentov ne ukvarja s t.i. študentskim delom zaradi profitabilnosti, pač pa izključno zaradi socialne nujnosti. Zato predlagamo, naj se prejemi iz študentskega dela ne obdavčijo.

V študentski vladi imajo tudi tehtno pripombo na obrazložitev tega zakona, v kateri predlagatelj pravi, da se bo s predvideno obdavčitvijo študentskega dela razbremenilo predvsem njihove starše. Prepričani so, da se družine ne more obravnavati le kot skupek posameznikov, saj je homogena enota. In ta družina bi bila ob morebitni obdavčitvi študentskega dela na veliko slabšem kot prej, saj bi se študente obdavčilo za precej več kot pa je ponujenih olajšav. Družina, kot homogena enota, ki ima tudi šolajoče se subjekte, bi tako morala vložiti še več naporov, da bi šolajoče se člane preživela, kljub vključenim socialnim komponenti.

Iz gradiva bi veljalo še posebej izpostaviti pobudo, ki se nanaša na uvedbo davčnih olajšav za stanodajalce, ki svoje sobe in stanovanja posredujejo preko Posredovalnice sob, ki deluje v sklopu ŠOUa. Pobudo utemeljujejo z naslednjimi argumenti: "Z uveljavitvijo omenjene davčne olajšave se prihodki proračuna Republike Slovenije ne zmanjšajo, saj velika večina stanodajalcev oddaja sobe oz. stanovanja študentom, ne da bi to prijavili davčni upravi. Torej dohodek od oddaje sob že doslej ni bil obdavčen, čeprav bi moral biti.

Z davčno olajšavo se država aktivno vključi v

področje oddajanja zasebnih sob študentom, kar ima večkratne posledice. Na ta način vzpodbudi zasebne stanodajalce, da sobe oddajajo študentom, s čimer se poveča ponudba in prva posledica je znižanje cen. To občutijo predvsem študenti, ki dandanes marsikdaj plačujejo oderuške cene in je zanje to huda obremenitev. Pri tem kaže omeniti, da se bivanjske kapacitete namenjene študentom zadnja leta kljub izredno povečanemu vpisu bistveno ne večajo, tako da je skoraj 1/3 vseh študentov prisiljena bivati v času študija pri zasebnikih.

S stališča države pa je izrednega in dolgoročnega pomena dejstvo, da se s ponujeno rešitvijo zmanjša potreba po gradnji novih študentskih domov. S tem se državni proračun precej razbremeni, saj ni potrebe po novih investicijah."

Časa za usklajevanje ni veliko, do 31.12., zato bodo imeli na študentski vladi vročo in v dobro vseh študentov upajmo, tudi plodno jesen.

Kultura

Na resorju za kulturo pa so sklenili, da bodo programsko in organizacijsko prenovili delovanje kluba K-4. Po celoviti oceni stanja v klubu je Študentska vlada zavzela stališče, da so ena izmed redkih institucij, ki lahko z ustreznim mehanizmom zagotovi dotok svežih idej in sil, ki hočejo oblikovati program kluba, vendar s tem, da nikomur ne dovoli monopola nad prostorskimi in tehničnimi pogoji v klubu. Pristopili so k izdelavi natančnih pravil o organizaciji in delovanju kluba ter definirali postopek za oblikovanje programskih zasnov, pri čemer ima še poseben pomen javnost dela, kar naj bi omogočilo preprečitev prevlade ozkih interesov določenih skupin ali osebnih interesov posameznikov. Prepričani so, da Klub K4 ne more biti trajna infrastruktura tistim posameznikom ali skupinam, ki so izšli iz študentskih vrst in si z delovanjem na tem področju zagotavljajo svojo eksistenco.

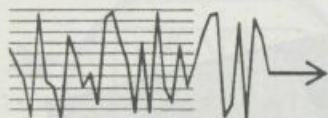
Klub je že odprl svoje ventile, desetega septembra, z okvirnim tedenskim programom. Članske izkaznice bodo uvedli v oktobru. Zvestim obiskovalcem bodo omogočile skrajno cenen vstop v klubske prostore, obenem pa jim zagotovile vrsto drugih ugodnosti tudi izven kluba.

Ne resorju za kulturo pa imajo že tudi pripravljen program za sezono 1993-94. Še naprej bodo delovale uveljavljene dejavnosti: plesni studio INTAKT, kjer se lahko izobrazite na področju sodobnega plesa, MARIONETNA ŠOLA v kateri vas poučijo o izdelovanju in animaciji marionet, ter giba in glasu animatorja. ŠTUDENTSKI KULTURNI FESTIVAL bo v naslednjem letu prerasel v mednarodno prireditve, kjer se bodo predstavili domači in tuji umetniki s svojimi projekti. ŠOU GALERIJA bo nudila možnost za predstavitev študentov in drugih mladih avtorjev na likovnem, fotografskem, arhitekturnem ter filmskem in video področju. V okviru programa galerije bodo potekali tudi ciklusi koncertov klasične glasbe, ciklusi predavanj na temo sodobne fotografije, večeri sodobne proze in poezije, tematske okrogle mize ali javne tribune ter večeri sodobnega plesa.

MANICA FERENC

NEVROZA.

God help us.

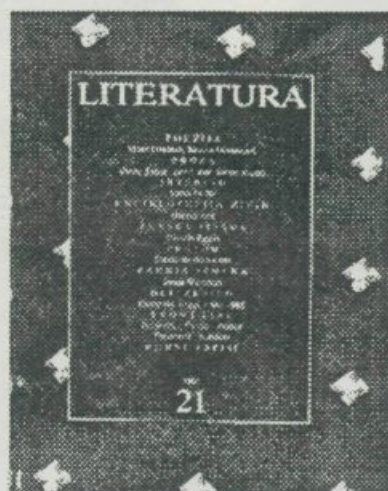
NOVA KRAMA NOVA KRAMA

LITERATURA KOT STRASTNE USTNICE, KO SI NAJBOLJ POTREBEN

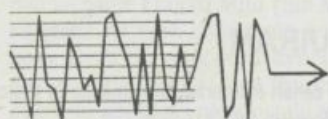
Literatura je edina literarna revija v Sloveniji, ki je namenjena literaturi in zgolj literaturi. Ne vpleta političnih in splošnih tem za razliko od drugih podobnih revij. Podari ti domačo in tujo literaturo. Je revija predvsem mlajše generacije, po novem postaja nadgeneracijska, edino merilo je kvaliteta. V njej objavljajo in razkazujejo svoje čare

najvidnejši slovenski pisatelji, pesniki, kritiki in esejisti. Peto leto pronica odkar se je odcepila od revije Problemi. Letos sta Literaturo začela urejati in urejevati in se sploh z njo ukvarjati Tomo Virk in Matevž Kos, prav prijetna fanta, lahko pridamo falota. Dosegla sta, da revija "hodi ven" vsak mesec. Sklep: postala je mesečnik. Ena od pomembnih dejavnosti revije je kritika, s kritičnim očesom spremlja in ocenjuje večino slovenske in tuje knjižne novitete. Tuja literatura je objeta v dveh rubrikah, in sicer v Zadnji izmeni, kjer poiščeš in najdeš

prevode najodmevnejših svetovnih piscev, to rubriko ureja Andrej Blatnik in v Blitzkriegu, kjer pregledujejo posamezne tuje nacionalne književnosti. Imajo tudi intervjuje z vsemi znamenitimi ljudmi, ki se kakorkoli ukvarjajo z literaturo. Organizirajo predavanja, okrogle mize, literarne večere in izdajajo knjižne zbirke. Letos so izdali knjigi esejev Vida Snoja in Mateja Bogataja. Vse to se dogaja pod zastavo Literature. Polletna naročnina je 1.700 tolarjev, ena številka pa stane 490 tolarjev.

TOK

AVU LUBENICA V ROKAVU LUB

ODLOČITEV SE JE PRIKOTALILA. SPODBUJALI BOMO VSE ODŠTEKANCE, JIH NAGRADILI. POŠLJI NAM SLIKO NORIH STVARI, KOLES, HLAČ, KLOBUKOV, ROŽ, FRIZUR, LUČI... ČE NIMAŠ MOŽNOSTI FOTOGRAFIRANJA, TI FOTOGRAFIJO NAREDIMO MI. ZBIRAMO IN NAGRAJUJEMO TUDI ODŠTEKANE TEKSTE. POIŠČI NAS NA NASLOVU: Tribuna - Nevroza, rubrika Lubenica v rokavu, Ljubljana, Kersnikova 4, 2. nadstropje, TELEFON: 061/ 319-496 - vprašaj po Tini ali Ksenji.

Za pokušino: odštekan tekst.

William Kotzwinkle : ŽALOSTINKA ZA KOKOŠJI ROD

Živimo v večnem dnevu. Tako nas prisiliijo, da nesemo več. Živimo na tleh iz žične mreže, tako da naši iztrebki padajo na nenehno obračajoči se trak, ki jih odnaša stran. Odsekali so nam kljune. Rakave smo. Imenujejo nas nesni stroji. Smo najboljši nesni stroji na svetu. Sedemindvajset tisoč nas sedi tukaj in naša edina naloga je, da nesemo jajca, ki se iz

nas odkotalijo stran in navzdol po majhnem jašku. Spominjam se, kako čudovito je bilo, ko sem prekljuvala lupino in stopila v toplo in svetlo zoro življenja. Nobenega drugega sončnega vzhoda nisem videla. Živimo v večnem opoldnevu. Moje rojstvo je bilo žalostna napaka. In kljub temu se v meni razvija jajce. Tega ne morem preprečiti. Čutim njegovo rast in kljub vsej bridkosti me prevevajo drobni valovi nežnosti. Kako si želim, da bi lahko zaustavila njegovo rast, da mi ne bi bilo treba poznati teh nežnih občutkov. Toda tega ne morem preprečiti. Sem nesni stroj. Najboljši nesni stroj na svetu. "Sestra, ne bodi tako otožna. Prišli bodo boljši časi." Nora kokoš v sosednji kletki je podlegla običajni blodnji v naši tovarni jajc. "Nikakršnih boljših časov ne bo, sestra. Samo slabše bo," ji odgovorim. "Motiš se, draga. Vem, da bomo zelo kmalu kljuvale zunaj na ljubkem dvorišču." Ni mi do tega, da bi ji odgovorila. Te blodnje jo razveseljujejo. Mar ni vseeno, kako preživimo dneve, ko pa bomo vse končale enako? Naj kar sanjari o svojem ljubkem dvorišču. Naj se do konca umakne v svoj sanjskisvet, dokler si ne bo predstavljala, da

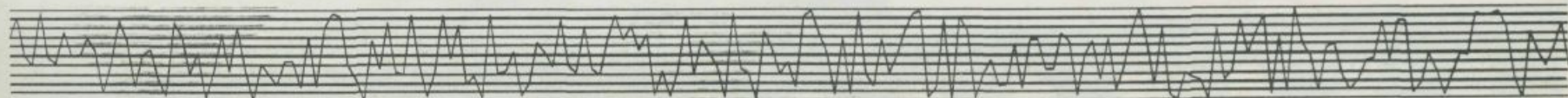
so se tla iz žične mreže pod njenimi kremplji spremenila v toplo, suho prst. Ne bomo več dolgo. Naša življenjska doba je le štirinajst mesecev nesenja jajc. Potem je z nami konec. Nesni stroj! Vzdrž bloka kletk slišimo divje prhutanje kril in glasno kokodakanje. Kletke se odpirajo in grobe roke nas grabijo ena za drugo. "Vidiš, sestra. Povedala sem ti, da prihajajo boljši časi. Zdaj bomo šle ven, na ljubo dvorišče." "Da, sestra. Zdaj končno odhajamo." Zagrabijo nas, z žico povežejo noge in nas obesijo, da visimo navzdol. "Vidiš, sestra. Saj sem ti rekla, da končno prihajajo boljši časi." Obešene visimo nad počasno se premikajočem tekočem traku. Obešene smo za noge in se počasi premikamo nad tekočim trakom po temačnem hodniku. Žice se nam zažirajo v meso. Pozibavamo se skozi temo. Grgrajoči kriki pred nami nam razjasnijo, kakšni boljši časi so prišli.

"Končno je tukaj naša nagrada, sestra. Bile smo pridne, znesle smo mnogo jajc in bomo sedaj nagrajene," vpije naša nora sestra. Krik vsake kokoši se naglo prekine, tako da se njeno vreščanje spremeni v neenakomerno šumljanje. In nato kapljajoči zvok: plop, plop, plop. "Oh, sestra. Vidim ljubko dvorišče, o katerem sem ti govorila. Prekrito je z rdečimi cvetovi in..." Iz njenega vratu teče krvava brozga.

prevedel: Žiga Leskovšek

Sveta devica Marija. Ti si spočela, ne da bi grešila. Pusti nam grešiti, ne da bi spočeli.

NEVROZA in amen.

NEVROZA

Študentski informator. Ksenja Perko & Tina Miličev

✍ Andrej E. Bakija, Manica Ferenc, Igor Kernel, Tina Miličev, Zoran Obradović, Ksenija Perko 📖 Mateja Sever
 🖨 Zoran Obradović 😊 Uroš Hrovat 🔍 HP Laserjet III s premalo spomina. Prihodnjič še dve rubriki: Z balonom po Sloveniji
 & Adresar. Adijo. A ja, obe fotki: Tina Hauser. Adijo.

ŠTUDENTSKI FILMSKI ABONMA

1 9 9 3 / 9 4

Ljubljanski kinematografi so za študijsko leto 93/94 pripravili študentski filmski abonma. Izbor obsega deset zelo solidnih del, ki se bodo odvrtili v času od oktobra '93 do junija '94, po en film na mesec, razen v novembru, ko bosta dva. Filmi bodo predvajani konec meseca, v kinu DVOR ob torkih ob 22.00 uri in v kinu VIČ ob četrkih ob 23.00. Abonma stane 2.600,00 SIT.

1 Gabriele Salvatores: **MEDITERRANEO**
 Poetična pripoved o skupini italijanskih vojakov, naveličanih vojne, ki se prevesi v odo, posvečeno svobodi in človeški toplini. Oscar za najboljši tuji film.

2 Volker Schlöndorff: **VOYAGER**
 Presunljiva zgodba o moškem, ki se zaplete v prepovedano razmerje s čednim dekletom, potem pa spozna, da poti nazaj ni. Ekranizacija Friscovega bestsellerja Homo Faber.

3 David Cronenberg: **NAKED LUNCH**
 Mračna, halucinantna zgodba o monstrozem svetu, v katerem je mogoče in dovoljeno vse, posneta po klasičnem delu Williama Burroughsa in v režiji mojstra številnih kulturnih grozljivk.

4 Jim Jarmusch: **NIGHT ON EARTH**
 Pet vzporednih zgodb, ki se iste noči odvijajo v Los Angelesu, New Yorku, Parizu, Rimu in Helsinkih. Najbolj dodelan Jarmushev film doslej.

5 James Ivory: **HOWARD'S END**
 Še ena izvrstna Ivoryjeva adaptacija romana E.M. Forsterja, na temo nepremostljivih stanovskih in socialnih razlik. Oscar za scenarij in gl. žensko vlogo (Emma Thompson).

6 Gus Van Sant: **MY OWN PRIVATE IDAHO**
 Sodobna, izvirna interpretacija Falstaffa in Henrika IV., še en kulturni film avtorja Drugstore Kavboja.

7 John Sayles: **CITY OF HOPE**
 Grenak pogled Johna Saylesa na sodobno velemestno družbo in na silnice, ki je razdirajo.

8 Neil Jordan: **THE CRYING GAME**
 Najuspešnejši Jordanov film po Mona Lisi, ki govori o življenju in smrti, o nevsakdanji romanci in teroristični strahovladi. Oscar za scenarij.

9 Clint Eastwood: **UNFORGIVEN**
 Najbolj zrelo delo Clinta Eastwooda, s katerim je ponovno obudil western v vsej njegovi veličini. 4 Oscarji (najboljši film, režija, moška stranska vloga, montaža).

10 James Foley: **GLENGARRY GLEN ROSS**
 Zgodba o pohlepu in preživetju, ki se gleda kot napet thriller. Nominacija Oscar za moško stransko vlogo (Al Pacino).

MALI OGLASI

DELO

Izkoristite popolnoma svoj čas in se pridružite. Možnosti zaslužka so omejene. Tel. 171-818; 662-530

Iščemo prodajalce Tribune, ki bi nas prodajali po faksih, študentskih domovih ali na ulicah (50-60 SIT po izvodu). Tel.: (061) 319 - 496 med 10 in 14 uro.

ŠPORTNA OPREMA

Popolnoma nove smuči (še zapakirane) Rossignol "Open", dolžine 185 cm, ugodno prodam. Tel. 265-042.

Prodam kompletno smučarsko opremo. tel. 061-817-777

APARATI

Kupim manjši električni radiator (na kolesih) za zmerno ceno oziroma poceni. Prosim, pokličite na Tribuno (319-496) in pustite sporočilo za Martino.

Hladilnik - odstopite ali za majhen denar prodajte Tribuni. Tel.: (061)319 - 496

INŠTRUIRAM

Po znosnih cenah inštruiram matematiko in fiziko za srednje šole. tel. 061-815-606

ŽIVALI

Prodam Koker (enga) španjela, star je štiri mesece, čista kri brez roj. lista. Barva: zlato-okrasto rjava, skoraj rdečkasta (če je sonce). Skratka cuk'rd'k. Tel.: (061) 841-550, Ati

Iščemo prodajalce Tribune, ki bi nas prodajali po faksih, študentskih domovih ali na ulicah (50-60 SIT po izvodu). Tel.: (061) 319 - 496 med 10 in 14 uro.

AKUSTIKA

Prodam par zvočnikov "Epsilon" iz leta 60 v obliki krogle, s stojalom. Soba 342, 3. blok naselja na Gerbičevi (Cesta v mestni log 70), Sabri

Prodam barvni TV Grundig, 57 cm. Samo Resnik, Turnerjeva 28, MB, 062-20608

Kupim CD plošče: VANGELIS, DIRE STRAITS, ERIC CLAPTON. Tel.: (061) 841-550, Peter

NAROČILNICA ZA BREZPLAČNE MALE OGLASE

Besedilo:

Ime priimek: _____

Naslov: _____

Telefon: _____

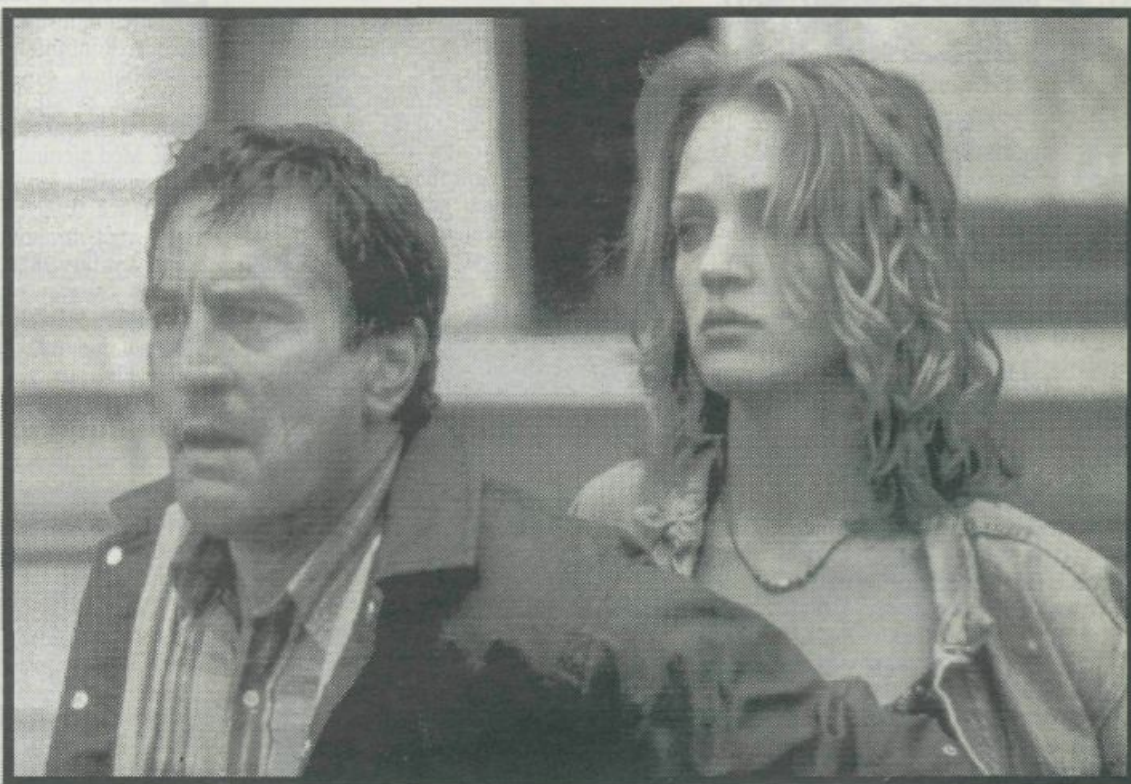
📧 Tribuna, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana

ZDA, 1992. Universal. Režija: John McNaughton; Scenarij: Richard Price; Fotografija: Robby Müller; Glasba: Elmer Bernstein; Igrajo: Robert De Niro, Uma Thurman, Bill Murray, David Caruso, Mike Starr, Tom Towles

me režiserja Johna McNaughtona pove-
zujemo z njegovim kulturnim psiho-
patskim šokerjem *Henry: Portrait of a
Serial Killer* iz leta 1986 (ki je zaradi
svoje ostrine moral v ZDA čakati cela štiri
leta, da so ga končno spustili v kinema-
tografije) in s sci-fi hororjem *The Borrower*
(1991). Tokrat nas je presenetil s prijetno
kombinacijo romantične komedije in kri-
minalke. "Pesjan" je čikaški policist Wayne
(Robert De Niro), izgubljenec, ki se je že vdal
v svojo usodo, ironični vzdevek "Pesjan" pa
so mu nadeli ravno zato, ker je v resnici vse
prej kot to. Wayne nekega dne v trgovini,
kjer je ropar malo pred tem umoril lastnika,
reši življenje Franku Milu (Bill Murray), za
katerega se nato izkaže, da je gangstrski
boss. Hvaležni gangster Wayneu na njegov
naslov pošlje Glorijo (Uma Thurman), mlado
dekle, ki naj bi pri njem ostalo teden dni in
mu mora biti v vsem na razpolago (v prvi
vrsti so seveda mišljene posteljne usluge).
Ta situacija privede do nepričakovanih
preobratov in do dramatičnega razpleta, kjer
se imajo vsi trije glavni igralci priložnost
izkazati z dobro igro. Roberta De Nira smo si
najbolj zapomnili po vlogah nasilnežev s
psihopatskimi značaji, čeprav seveda
upodablja tudi "normalne državljane" (npr.

*Biti zaljubljen in
New York, New
York*). Tudi tokrat se
je svoje vloge lotil z
značilnim perfekcio-
nizmom. Njegov
"Pesjan" je čistun-
ski, skrajno vase
zaprt osamljenec, ki
je že zdavnaj izgubil
še zadnjo trohico
samozaveesti in upa-
nja, da bi lahko bilo
kdaj tudi kaj dru-
gače. De Niro je to
storil tako prepri-
čljivo, da gledalec
nima nobene prave
želje, da bi bolj
podrobno spoznal
njegov mali svet, pri
tem pa si ne more
kaj, da ne bi soču-
stvoval z njim in -
zaradi njegove ran-
ljivosti - trepetal za
njegovo usodo, ko se
spušča v boj, ki mu
očitno ni dorašel. Po
nekaj dnevih skup-
nega življenja se
namreč Wayne zaljubi v Glorijo (*kar ni nič
nenavadnega, glede na to, da že dve leti ni
spal z žensko*), po izteku "medenega tedna"
pa bi jo moral vrniti Milu. Slednjega seveda
ne zanimajo Wayneova in Glorijina čustva.
Bill Murray je izvrsten v vlogi Franka Mila.
Njegova brezobzirnost in brutalnost sta še
toliko bolj srhljivi, ker se skrivata za
brezhibno, ledeno fasado in nikoli ne vemo,
kdaj bosta udarili na dan. Tega igralca smo

Robert de Niro in Uma Thurman

doslej poznali predvsem po komedijah,
četudi nas je že presenetil tudi z nekaterimi
dobrimi "resnimi" vlogami (npr. Ostrina
britve, kjer je bil obenem koscenarist). In
Uma Thurman? S svojo klasično lepoto (*le
katera druga bi bila primernejša za vlogo
Venere v Giliamovih Pustolovščinah barona
Münchhausna?*) je nedvomno ena najbolj
markantnih igralk svoje generacije, pri nas
pa smo jo videli še v filmih *Tam, kjer je srce,*

Henry in June ter *V zadnjem trenutku*. Z
vlogo Glorije, mladenke, ki prostovoljno po-
stane žrtev, da bi s tem odkupila grehe
svojega brata, je dobila novo priložnost, da
se uveljavi, prisotnost dvojice vrhunskih
igralcev (in vrste stranskih, med katerimi
blestita predvsem David Caruso in Mike
Starr) pa ji je dala motivacijo, da je to
priložnost tudi izkoristila.

IGOR KERNEL

KODAK
KODAK

Hotela je postati slavna pevka,
pa je postala nuna, ki tudi poje.

Whoopi Goldberg (Nekaj vijoličastega,
Jumpin' Jack Flash, Duh, Made In America)
v komediji

NUNE POJEJO

(Sister Act)

Režija: Emile Ardolino (Umazani ples)

V kinu BEŽIGRAD, TRIGLAV, DVOR

STARI DIVJI JURSKI PARK

Avtor romana — uspešnice in koscenarist filma Jurski park, ki je še bolj orjaška uspešnica od romana, je že pred tem napisal več knjig, ki so se zelo dobro prodajale. Vendar kot režiser ni nič manj zanimiv (za filme, ki jih je režiral, je tudi sam pisal scenarije). Tako se spomnimo njegove Kome (Coma, 1977), thrillerja, ki se odvija za zidovi bolnišnice (*okolje, ki ga Crichton dobro pozna, saj je na Harvardu diplomiral iz medicine*), pustolovskega Velikega roba zlatega vlaka (The First Great Train Robbery, 1977), posnetega po njegovem romanu in futuristične srhljivke Pajčevina smrti (Runaway, 1984); režiral je tudi sci-fi thriller Looker (1981), ki ni bil predvajan v naših kinematografih. Glede na osnovni motiv Jurskega parka pa je ponovno postal aktualen njegov režiserski prvenec Stari Divji zahod (Westworld, 1973). Obakrat imamo opravka s konceptom futurističnega zabavišnega parka, na-

tiste snovi, ki tvori uspešnice. Lahkotna je in berljiva, tako da se jo da "požirati" in tudi sam sem jo prebral v eni sami noči. V Crichtonovih delih je navadno prisoten nek eksotičen z-f element, ki se znajde v okolju sodobnega vsakdana (npr. The Andromeda Strain, Binary, The Terminal Man idr.), enako je seveda tudi tokrat. In tako kot najboljša Crichtonova dela, ima tudi Jurassic Park zgradbo thrillerja. Po izvrstnem uvodnem delu, ki nas s postopnim stopnjevanjem napetosti pripelje do spektakularnega zapleta,

je sam razplet morda nekoliko manj učinkovit in potihem se vpra-

Yul Brynner v Starem Divjem zahodu.

menjenega petičnim turistom. In tako kot tedaj gre tudi tokrat nekaj zelo narobe. Takrat so "ponoreli" roboti, na videz popolnoma podobni ljudem (vendar neprimerno bolj učinkoviti v smrtonosnem spopadu s svojimi stvarniki), sedaj se nadzoru iztrgajo davno izumrle pošasti, umetno oživljene s pomočjo genetskih manipulacij - med obema filmoma pa je minilo natanko dvajset let.

Michael Crichton: JURASSIC PARK. Ballantine Books, New York 1993 (35. natis, prvič izšlo septembra 1991). Paperback, 400 strani. Jurassic Park ameriškega pisatelja Michaela Crichtona (r. Chicago, 23.10.1942) je lep primerek znanstveno-fantastične literature novejših generacij, katere značilnost je, da sloni na izčrpnem raziskovalnem delu njenih avtorjev. Če so nekoč z-f pisci večinoma lahko ustvarjali zgolj na podlagi svoje domišljije in je pridevnik "znanstvena" pri njihovi literaturi imel le malo zveze z znanostjo, si danes kaj podobnega sme privoščiti le malokateri vidnejši predstavnik te zvrsti. Med starejšimi z-f avtorji sta svoja dela znala na takšen način podpreti že npr. Arthur C. Clarke ali Isaac Asimov (ki sta tudi sicer raziskovalca, Clarke pa je celo izumitelj komunikacijskega satelita), kar je seveda precej pripomoglo k splošnemu vzdušju avtentičnosti njunih romanov, vendar jim je obenem včasih dajalo določen pridih suhoparnosti, kar za Asimova morda velja nekaj manj kot za Clarka. Jurassic Park priča o Crichtonovi dobri seznanjenosti s teorijo kaosa, z najnovejšimi spoznanji na področju paleontologije (med drugim je vključil teorijo o domnevni toplokrvnosti zavrijev, ki bi bili tako sorodstveno bližji ptičjem kot pa današnjim plazilcem) in genetike. Obenem pa je njegova knjiga iz

šamo: "Je to res vse?". Odprt konec daje slutiti, da nas morda nekega dne čaka nadaljevanje romana, le da njegov avtor morda ne bo Crichton, tako kot tudi "sequela" svojega filma Stari Divji zahod, z naslovom Futureworld (1976), ni režiral sam, temveč Richard T. Heffron. Čeprav boste do knjige lahko prišli tudi drugod, se v Ljubljani splača obisk v knjigarni Kazina, saj se boste tam lahko izdatno opremili še s spremnim gradivom, ki se nanaša na Jurassic Park in njegovo filmsko ekranizacijo (revije Fangoria, Starlog, Fantazone idr., specializirane za filmsko fantastiko), da ne govorimo o tamkajšnji splošni dobri založenosti z z-f literaturo, vključno z zelo solidno izbiro stripov.

IGOR KERNEL

Sam Neill in T. Rex v Jurskem parku.

FOTOGRAFIJA V DRUGAČNI LUČI

Skupina FIA je neformalna skupina avtorjev, ki se ukvarjajo z raziskovanjem kulture in vizualnih komunikacij ter medsebojno povezavo različnih zvrsti umetnosti v Beogradu in Srbiji. Med njenimi najzanimivejšimi projekti je razstava Fobjektov, ki bo vaši strokovni oceni na voljo v ŠKUCu do 25. septembra. Fotografije Stanislava Shar-pa, umetniškega vodja FIE, so bile v sklopu Fobjektov in drugih fotografskih

Del razstave FIA

objektov predstavljene v Beogradu, kjer si jih je v manj kot dveh tednih ogledalo petdeset tisoč ljudi, posredno pa je bila zaradi tega uničena znana beogradska galerija Sebastijan. Stanislav Sharp in FIA pa niso razstavljali le doma, ampak so imeli razstave v Samarkandu in Odesi še za časa ZSSR, v Sarajevu, Amsterdamu, Ljubljani in Budimpešti. Razstava, ki je zdaj postavljena na ogled v ŠKUCu, je samo ena v verigi razstav po vsem svetu. FIA redno združuje pet umetnikov, sodelujočih pa je včasih celo dvajset. Fotografija in design pa dajeta objektom, ki so postavljeni na ogled, tisti F spredaj.

Fobjekti.

Skoznje se kaže izrazita orientiranost na Beograd, takoj nato pa na svet. Brez vmesnih stopenj, ki bi blažile boleče zavrnitve. Fobjekti so fotografije, skulpture in spremljajoče predstave ali performanci, postavljeni izrazito nasilno, tako da z bežnim preletom ne morete ujeti niti trohice bogate vsebine, kaj šele, da bi jo razumeli. Fotografije so posebne zato, ker so posnete iz najrazličnejših, predvsem pa zelo nekonvencionalnih zornih kotov, včasih nenavadno osvetljene ali retuširane. Postavljene so v razmajane, črvice, nekoč ugledne stare okvirje, kar neposredno implicira na njihovo zlahkost. Tudi postavitev fotografij - fobjektov ni običajna. Nikoli niso obešene tako, da bi imele poravnano zgornjo ali spodnjo rob, nasprotno, nekatere so razmetane, ne-

Detalj iz razstave

katere poudarjajo stopnice, saj so postavljene poševno, druge tvorijo velik prazen prostor na steni, tako da oko najprej pogleda tja. Zanimiva je fotografija ženske, posneta iz tlorisa, izrezana in zalepljena na vrtljivo kolo, ki daje ob spremljavi rdeče luči nenavadno subtilne in zelo čutne navdihe (na čutnost stavijo moški kolegi), pod kolesom razlita in v tanke črte speljana barva pa je, ki vzpostavi spet normalno stanje. Nekateri fobjekti mejijo že na genialnost ali

pa vsaj na izredno domiselnost. Ob fotografiji ženske na vrtljivem kolesu je izjemna montaža Titove fotografije. Kompozicija izgleda tako, kot da bi gledali obraz in njegovo zrcalno sliko, le da ena podoba joče. Prefinjeno jasna implikacija na čas, v katerem živimo/živimo. Ob otvoritvi razstave je pred ŠKUCom dominirala skulptura, ovešena z majicami, letaki, čevlji in ne nazadnje - svinjsko glavo, v prvem nadstropju pa smo lahko videli in slabše razumeli moška, ki sta v soju rdeče luči brala vsak svoj tekst. Postavili so tudi "skrito kamero", saj je bil za eno izmed fotografij v osrednjem delu skrit fotografski aparat, ki je v določenih časovnih intervalih posnel občinstvo. Ves čas razstave pa potekajo spremljevalna dogajanja, kjer je treba omeniti video posnetek z njihovih prejšnjih razstav, predvsem tiste v ruševinah galerije Sebastijan in predstavo Dragana Ve Ignjatovića, ki na odru počne natanko to, kar pove naslov: "Dragan Ve Ignjatović, Srbin, jede govno u Ljubljani zato što to on hoće, a ne zato, što vi to očekujete". FIA je vse skupaj pospremila z domiselnimi, profesionalno oblikovanimi brošurami in plakati. Tisk stane, v Beogradu pa so nekateri že lačni, zato iščejo sponzorje in dobrotnike. Hvaležni so predvsem Opeš Society Fund Jugoslavija, ki jim izdatno pomaga. Hvaležni smo jim tudi tisti, ki smo doživeli razstavo.

LAL

Intervju: ALEŠ NOSE

■ B.Ž. Živijo, Aleš. Današnji dogodek za tebe verjetno predstavlja nekaj posebnega. Kako se počutiš?

A.N. Utrujeno. Že od jutra se vozim okoli in urejam stvari za današnji večer. Ravno pred kratkim sem z bratovo pomočjo uspel postaviti vse slike na svoja mesta, tako da ti takšne stvari, če jih moraš delati sam, poberejo ogromno energije. Ker je denarja vedno premalo, ne gre drugače, kot da čimveč stvari opraviš sam. S samim potekom in razpoloženjem sem zadovoljen, ker pa še nihče od mojih sošolcev samostojne razstave ni postavil, mi to daje še prav posebno priznanje.

■ B.Ž. Se je otvoritve udeležil tudi kateri od profesorjev in kakšni so sploh vaši odnosi?

A.N. Ne. Povabljeni so bili vsi, vendar se otvoritve ni udeležil nihče. Pravega razloga

ČETRTO DIMENZIJA

V četrtek, 2. septembra, ob 19.30. uri, je izolska galerija Alga odprla vrata mlademu umetniku in slikarju, Alešu Noseu. Avtor razstave, študent 4. letnika Pedagoške Akademije v Ljubljani, program likovna pedagogika, se je na ta način prvič javno predstavil in z dvanajstimi deli prikazal svojo abstraktno ustvarjalnost. Na slikah (platno in les), poleg akrila in bitumna, v igri dominantnih temnih tonov sodeljujejo tudi predmeti strojne elektronske industrije, s katerimi verjetno avtor ohranja stik s sedanostjo, ali pa nas z njihovo pomočjo, skupaj z seboj, skuša popeljati v temno prostranstvo vesolja, dalje pa je domišljija vodilo vsakega posameznika.

ne poznam. Mogoče niso utegnili, čeprav mislim, da se včasih obnašajo naravnost ignorantsko do dogodkov okoli njih in so z njimi vsaj posredno povezani. Prav posebno se opazi razlika v njihovem obnašanju pri dogodkih izven faksa. Imam občutek, da jih ne zanimajo, če niso povezani z njihovo službo, obvezo. Tisto, kar so ti zaradi svojega poklica dolžni dati, že dajo, za ostalo pa se ne zmenijo. Tudi na slikarsko kolonijo v Ilirski Bistrici, ki sva jo organizirala s sošolcem, ni bilo nikogar. Vseeno bi si lahko prišli pogledat delo svojih učencev, saj smo prav mi nek rezultat njihovega dela. Tako da je odnos na samem faksu dober, izven njega pa pravega odnosa ni.

■ B.Ž. Prej si mi omenil, da si imel nekatere teh slik, ki so danes tukaj, že razstavljene na fakulteti sami. Tam so si jih verjetno profesorji ogledali. Kakšno je njihovo mišljenje o tvojem delu?

A.N. Razstava na faksu ni bila te vrste, kot je danes ta v Izoli, zato sem izbor slik tudi malce spremenil, kljub temu pa so nekatere ostale iste. Reakcije profesorjev so bile izrazito dobre, z mojim delom so bili prijetno presenečeni in vsi so mi izrekli pohvalne besede. Opazili so ogromen premik in razvoj v mojem ustvarjanju, od prvega letnika, kjer sem bil porazen, pa do danes. Moje delo so okarakterizirali kot izredno romantično, postmoderno abstrakcijo.

■ B.Ž. Za svoje ustvarjanje verjetno potrebuješ veliko prostora, časa in miru, da si nabereš potrebne energije in inspiracije. Ali misliš, da je za vse to na fakulteti poskrbljeno?

A.N. Če hočeš delati, sicer lahko, ampak jaz z množico ljudi v ateljeju ne morem. Moram biti sam, da lahko raziskujem, pa tudi svojih formatov tam nimam kam postaviti. Tako so vsa moja dela nastala v ateljeju doma, ali pa na Premu, kjer smo, kot sem že prej povedal, imeli slikarsko kolonijo. Tam so recimo pogoji za delo idealni. Na tistem prostoru sem našel svoj mir in zadovoljstvo. Energije ne črpam iz narave, kot bi morda kdo

pomislil, ker je ne maram. Inspiracijo in vso energijo črpam iz glasbe, ki mi jo edina lahko da. Ko sem na delo pripravljen, nabit s pravo energijo, se spustim na res pravi živalski nivo, in funkcioniram kot žival. Enostavno ni nikakršnih meja in ne upoštevam nobenih zakonov. Najprej potegnem vse energične poteze in šele kasneje se nekako umirim, začnem se poglobljati, globlje in globlje potujem po vesolju in ustvarjam, kar pač trenutno čutim in doživljam. Ko mi preostane energije zaradi dejanske utrujenosti zmanjka, stvar pustim in nadaljujem naslednji dan, ko se začnem ukvarjati s tem, kar me pri sliki moti. Skoraj vedno mi kaj ni všeč, zadevo popravim, dodam piko na i, in z delom končam. Končano delo je za mene, kot verjetno tudi za druge, ki se s tem ali katerim drugim delom ukvarjajo, najlepše zadovoljstvo.

■ B.Ž. Omenil si, da potuješ po vesolju. Ali misliš, da tema, ki se je stalno dotikaš, tiči v tvoji podzavesti in kako si jo predstavljaš? Kaj je bistvo, do katerega želiš priti?

A.N. Vesolje je vsekakor del moje podzavesti in zato tudi hrepeneča želja po zblizanju z njim. Zemlja, na kateri živimo, je minljiva, propadajoča in se tako v vesolju približuje medgalaktičnemu smetišču in s tem svoji neuporabnosti. V svojih delih želim prikazati ta propad zemlje, ki se

dejansko pogreza in močan zagon tehnologije, ki pa bo nekoč tudi propadel. Energija, ki je prikazana na slikah, daje vtis močne želje po dvigu in letenju, vendar proti nenehnim padcem, ki se ponavljajo. Vsa ta prostranost, neskončnost, nežnost in romantičnost vesolja, pa je moja predstava o njem. Bistvo, ki je hkrati tudi moj cilj, pa je priti v čas, v četrto dimenzijo, ki teče konstantno, le z razliko, da moja prisotnost izgine. Fizično bom seveda še vedno prisoten, le dogajanja bom verjetno dojemal čisto drugače.

■ B.Ž. Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?

A.N. Najprej grem za nekaj časa na obisk v Argentino, po vrnitvi mislim diplomirati in se po tem vpisati na postdiplomski študij slikarstva v Nemčiji, ali pa v Argentini.

Vrata v četrto dimenzijo izolske galerije Alga bodo odprta do konca meseca. Vljudno vabljeni.

MR. WRONG

Elektronska vezja 93, akril, bitumen, les, 81 x 124 cm

BANKET ZA RAKETO

D ragan Živadinov je s svojimi sodelavci priredil 111. uprizoritev predstave Zenit, ki se odvija v živinskem vagonu - raketi na ljubljanski železniški postaji, in ob tej priložnosti priredil še žur. Slednji se je odvijal po predstavi v prostorih Mladinskega gledališča. O predstavi sami je bilo že toliko napisanega in povedanega, da prav gotovo vsi veste, za kaj gre. 'Banket' pa je bil nekaj posebnega. Najprej smo se najedli dobrot z bogato obložene mize, okrašene s čebulo, napojili vina ali piva, po izbiri pač, na koncu pa še občudovali ljubljanske ekscentrike, kako plešejo. Omagala sem pred koncem, tako da končne bilance tistih v deliriju ne poznam. Se je pa splačalo biti tam. Za tiste redke, ki še niste videli Zenita, pa nasvet - če predstave ne boste videli, boste veliko zamudili.

LAL

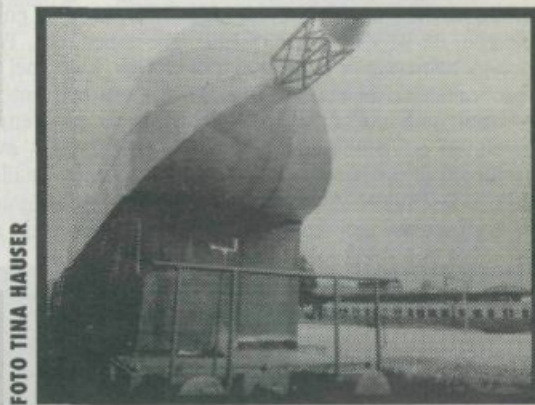
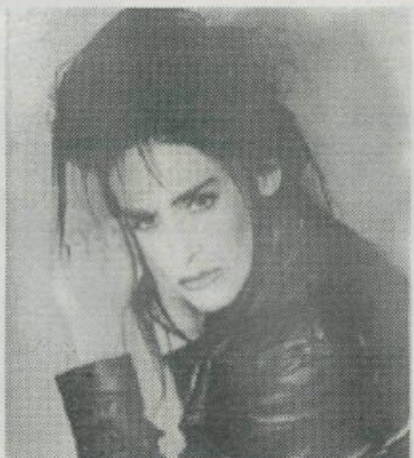

FOTO TINA HAUSER

DIAMANDA GALÁS

demonški glas devetdesetih

CD in ŠKUC -ROPOT
22. septembra ob 21. uri v
Gallusovi dvorani

NEVER TRUST ANY PROPAGANDA

V soboto, 11. septembra, je bila v veliki dvorani CD plesna predstava Moderna mojstrovina Michaela Clarka britanske skupine Michael Clark & Company. Predstava, razdeljena na tri dele: temo, pomladno prebujenje in submission, oziroma žrtvovanje, regeneracija in revolucijo, naj bi alegorično predstavljala ritualno žrtvovanje Izvoljene Device, ki se izpleše do smrti. Plesna tehnika, ki jo je Michael Clark razvil v tej predstavi, je vsaj na prvi pogled izrazito nekonvencionalna, čeprav je jasno, da jo izvajajo odlični, klasično šolani plesalci. Gibi so krčevito natrgani, včasih minimalistično stopnjevani, včasih pa nenadoma stečejo v

tekoče figure. Na nivoju tehnike in samosvojesti, si predstava gotovo zasluži pet zvezdic. Manj zadovoljiva je koreografija in dramaturgija predstave, saj nekajkrat pade iz ritma, zlasti v prvem delu razframentiranost ne prepiča. Štiri zvezdice tudi za izbor glasbe (Stravinski, PIL, Sex Pistols so omenjeni v programskem listu, ostale glasbe pa tudi sam nisem prepoznal, je pa zaslužna za zvezdico many). Minus zvezdice zagotovo za predolge odmore, kar je slabo vplivalo tudi na celoten vtis o predstavi. Scenografija: minimalistična in mestoma efektivna. Publika: pod pričakovani malo ekstravagance. Splošen vtis: Masterpiece? No, ja.

Z. K.

NOVI ROCK

RECENZIJA FESTIVALA NOVI ROCK 93, KRIŽANKE, LJUBLJANA

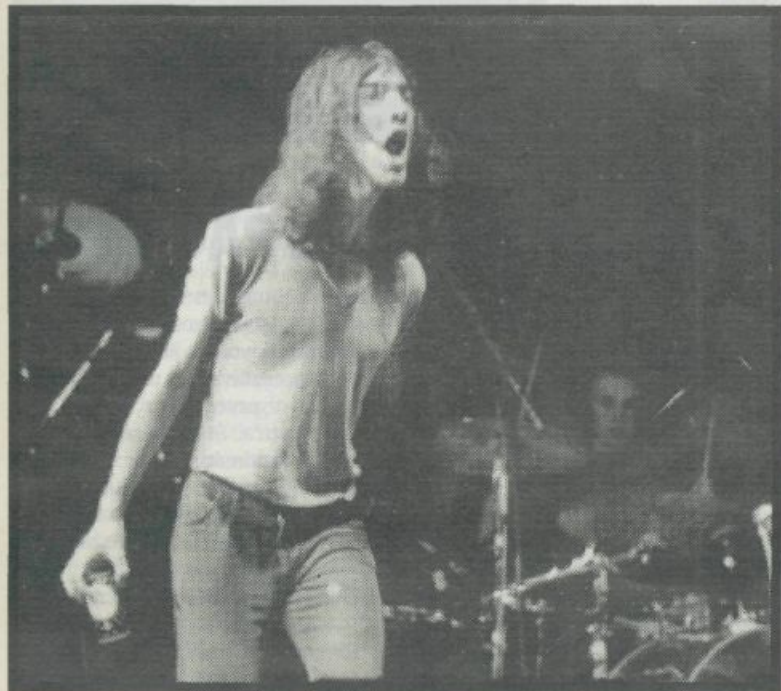
Novi rock 93 je bil tako kot običajno v Ljubljani, v Križankah. Tokrat je bil v soboto, 4. septembra, v Ljubljano pa sem se odpravil že dva dni prej. V četrtek je bila namreč v menzi študentskega naselja okrogla miza o problemih Novega rocka, na kateri so sodelovali staroste slovenske rock'n'roll scene vključno z

Smashing Pumpkins

Marjanom Ogrincem, Igorjem Vidmarjem, ki je bil hkrati moderator in soudeleženec debate, Dr. Gregorjem Tomcem, prvim slovenskim doktorjem rock'n'rolla, in Markom Brecljem, ki je poskrbel, da okrogla miza ni bila samo okrogla miza, temveč tudi prava komedija, zaradi katere se je v Ljubljano edino splačalo oditi. Problemov tako kot običajno niso rešili nobenih, Novi rock 93 pa je vseeno bil v takšni sestavi, kot so si jo zamislili v žiriji, ne glede na to, da je bilo na delo žirije največ pripomb. Žirija je namreč izbrala dva slovenska banda - Sleazy Snails in 2227, dva hrvaška - Zona Industriale in Subway dogs, ter angleško Verve in ameriške Smashing Pumpkins. Pripombe na žirijo so padale predvsem zaradi izbire tujih bandov, ki bi naj zasenčili domače bande. Sicer pa ste več o tem lahko slišali že na Radiu Student, ki je okroglo mizo tudi neposredno prenašal.

Prvi so na odru nastopili Zona Industriale, ki so še enkrat dokazali, da se v njihovem mestu igra dober rock. Poleg dobrega bobnarja, se je izkazal tudi kitarist, ki je imel tudi vlogo vokalista, in tako so s svojo medigro instrumento, ustvarjali nek melodičen rock. Mogoče so na trenutke spominjali na bende, kot je Let 3, vendar so s svojo specifičnostjo znane vzorce nadgrajevali. Sleazy Snails iz Ptuja, ki je v Sloveniji razvil zelo močno rock sceno, gradijo svojo glasbo na bolj čvrstem rocku in v njo uvajajo zelo

Verve

neobremenjeno, izrazno linijo. Poudariti je treba dober vokal, ki je na tem prostoru eden boljših, celoten nastop pa bi mogoče izzvenel bolje, če bi v svojih vrstah imeli še enega kitarista. Iz glasbe, s katero so nam postregli Subway Dogs, lahko zaključimo, da črpajo iz korenin hard rocka, vendar ga s svojim igranjem presegajo. Celotna zvočna slika. Z zelo energičnim igranjem in vmesnimi prelomi, ne samo s poudarkom kitare, ampak tudi basa in bobnov, so izzveneli zelo prepričljivo. Na enak način se je predstavila že malo dalj časa obstoječa skupina 2227, ki s svojo glasbo ustvarja neke vrste hard core. S čvrsto bas linijo in mnogimi prelomi, v katere pada violina, da obogati celotno zvočno sliko, z raznimi etno ali klasičnimi prijemi, na drugi strani pa z namenom povzročiti čim več hrupa. Če vokalist ne bi imel dvojne vloge, bi bila izraznost vokala, ali na drugi strani violine, še boljša, nedvomno pa so 2227 prikazali izreden nastop. Sledila sta nastopa obeh gostujočih skupin, izmed katerih so se najprej predstavili Verve. S svojo patetično, vzvišeno melanholijo so zveneli bolj neizzivalno kot karkoli drugega. *Bolj kot občinstvo je glasba prevzemala njih same*, publiki pa so na ušesa polagali dolgotrajne, ostre zaključke posameznih komadov, vsekakor pa je bil nastop

Novi Rock '93

kvalitetno odigran.

Za razliko od njih pa so zadnji nastopajoči, Smashing Pumpkins, ki prihajajo iz Čikaga, pokazali veliko mero inovativnosti in energičnosti, žal pa samo v glasbi. *Na odru so namreč stali kot prikovani, kljub temu pa jim ni bilo všeč, da je takšno bilo tudi občinstvo*. Zaradi tega je pevec Billy Corgan izustil kar nekaj pikrih na naš račun in v tem postal že tako tečen, da bi skoraj pokvaril dober vtis, ki so ga Smashing name naredil s svojo odlično glasbo. Pred kakšnimi tremi tedni so namreč izdali svoj drugi album Siamese dream, katerega izid je bil obilo napovedovan v skoraj vseh elektronskih medijih, ki dajo kaj na novorockovsko godbo. Že njihov prvi album Gish je namreč postal legendaren, po kvaliteti in inovativnosti, ki so jo vnesli v seattleški novi rock. Treba je reči, da tudi drugi album po pozornem poslušanju prinaša isto mero kvalitete, kar so dokazali tudi na koncertu, ki so ga glasbeno izvedli, kot bi lahko rekli, "brez grešaka". Glede na to, kako Smashingi na odru izgledajo, bi človek težko pomislil, da so zmožni ustvarjati takšen hrup, a je kljub temu energija z odra kar sevala, tako da smo jo lahko skorajda fizično občutili — in ne samo v ušesih.

Skratka, Novi rock je v takšni obliki, kot so si ga zamislili organizatorji, vseeno uspel. Upam, da se bo drugo leto slovenska rock'n'roll srenja malo manj prepirala in raje združila svoje moči, kar bi dalo krila tudi lokalnim rock centrom.

IGOR SELAN IN MR. WRONG
FOTO: TINA HAUSER

ROKAROLAROKO

Ker je roka poleg zdrizaste gmote v naših glavah, imenovane tudi možgani, eden od odločujočih dejavnikov za ustvarjanje glasbe, še posebej pa rockerske, smo se odločili, da rubriko, v kateri bomo objavljali glasbene informacije na temo rock, poimenujemo enostavno Rokarolaroko. In ker so vam za prebiranje tega časopisa prav tako potrebne roke, se tako vse skupaj idealno ujema. Dost bluzenja, zato se raje kar zarokarolarokajte.

Vzporeden projekt zasedbe MINISTRY - REVOLTING COCKS je izdal predelavo ROD STEWARTOVEGA hita DO YA THINK I'M SEXY. Njihov nov album LINGER FICKEN GOOD AND OTHER BARNYARD ODDITIES pa bo izšel že septembra.

Zasedba SOUNDGARDEN se trenutno nahaja na ameriški turneji, kjer spremlja NEILA YOUNGA, vokalist zasedbe CRIS CORNELI pa je že posnel skladbo s kitaristom skupine QUEEN BRIANOM (slatkim) MAYEM, NEW DAMAGE. Omenjena skladba se bo nahajala na ALTERNATIVE NRC kompilacijskem albumu.

Poleg tega pa CORNELL sodeluje še z ALICEM COOPERJEM, kateremu je napisal dve skladbi za album.

Nov album SOUNDGARDNOV lahko pričakujemo šele naslednje leto, medtem pa so kolegi iz mesta, PEARL JAM, ravnokar končali snemanje toliko pričakovanega drugega albuma, ki bo izšel predvidoma oktobra.

PERRY (Porno For Pyros) FARRELL je bivši založbi JANE'S ADDICTION - TRIPPLE X, ki je izdala samo njihov prvi album, dovolil, da izda EP njegove prve in kratkotrajajoče zasedbe PSI - COM, ki je izšel v vsega 1500-tih izvodih. Sedaj bo na voljo nova, tudi remixana verzija tega EP-ja.

AFGHAN WHIGS imajo novi album GENTLEMAN, prvi singl s te plošče pa se imenuje RETARDED in je izšel seveda za založbo SUB POP. Nov album razvođenelih LEMONHEADS bo nosil naslov COME ON FEEL THE LEMONHEADS.

DAVID SYLVAN IN ROBERT FRIPP sta izdala skupen projekt z naslovom THE FIRST DAY.

Boom zasedba leta 1991 NIRVANA, katerih novi album IN UTERO je izšel, te dni so že našli zamenjavo za kitarista BIG JOHNA (Exploited) DUNCANA, kateri je skupino zapustil po prvem koncertu v New Yourku, to je PAT SAMER, včasih član punk zasedbe iz 80-tih, imenovane GERMS.

Nov singl NIRVANE, HEART SHAPED BOX pa po zaslugi njihove multinaci založbe Geffen že straši po MTV-ju.

Angleška zasedba RIDE, ki je pred leti nastopila tudi v Ljubljani, pripravlja material za svoj tretji studijski album, katerega producent bo nekoliko presenetljivo GEORGE DRAKULIAS, znan predvsem po sodelovanju z neo hipuzli THE BLACK CROWES. Ali se bodo RIDE podali v podobne glasbene vode, zaenkrat še ni znano. Člani zasedbe pa zagotavljajo, da bo zvok zagotovo trši.

RED HOT CHILI PEPPERS so končno našli novega kitarista, ki bo zamenjal ARIKA MARSHALA, to je JESSIE TOBIAS, ki je pred tem preigral v neki rock skupini iz Los Angelesa. Skupina se bo tako lahko pognala na snemanje novega albuma. Basist FLEA si je med tem že opomogel od preutrujenosti, zaradi katere so morali odpovedati evropsko poletno turnejo, povod ANTHONY KIEDIS pa pridno flirta z MADONNO. THE COCTEAU TWINS so se po dolgem času oglasili z novim singlom EVANGELINE, kateremu bo sledil še nov album FOUR CALENDER CAFE, prvi za multinaci založbo Sony. Do naslednjč pa mnogo dobrega rokanja.

ALEXANDER LIS

MEAN FIDDLER PRESENTS...

READING 1993

Sreda, petindvajseti avgust. Ura je pol devet zjutraj in dva nabasana osebna avtomobila stojita na zadnji črpalki pred avstrijsko mejo. Devet nas je. Komaj zdaj sem začela verjeti - tako kot večina - da grem res v Veliko Britanijo, v Reading, kjer je od 27. do 29. avgusta potekal že tradicionalni festival glasbe. Pa ne take klasične, ampak mnogo bolj udarnega rocka in kar sodi zraven, seveda. Se pravi core, metal, funk, techno in še. Ampak o tem, kar bomo doživljali, ni v tem trenutku razmišljal še nihče, pogovori o pričakovanjih so se začeli šele nekje v Nemčiji. Takrat nas je bolj skrbelo, kako bomo sploh prišli na cilj. Časa imamo dovolj, avta sta na pogled dovolj vzdržljiva, ekipa je dobra, Viskont market iz Maribora pa nas je založil s hrano in pijačo po lastni izbiri. Mogoče ni bila najboljša ideja, da sta hrano kupovala kolega, ki ne veljata za kulinarična mojstra, tako da smo konzerve vampov pripeljali nazaj. Maček jih je z veseljem pojedel. Problem je predstavljala prtljaga, saj je bilo kljub racionalnosti preveč. Končno smo jo razporedili in se odpravili na pot. Ko nam je na avstrijski strani carinik zaželel srečno pot, sem se zleknila po tistega pol metra prostora, kolikor mi ga je bilo na voljo in začela razmišljati, kako dolga pot je pred nami in kako zelo neudobno sedim. Ampak ker cilj opravičuje sredstva, sem začela slediti prometu, ki nas je čakal naslednjih 1700 kilometrov. Ko smo se naveličali Ramba, ki je bil hit vožnje, smo prisluhnili radiu, kjer so voznike obveščali, da naj vozijo previdno, saj se po avtocesti nekdo vozi v napačni smeri. Panika, takoj nato pa obvestilo, da so ga učinkoviti nemški policaji že ustavili. Manjše neprijetnosti so nas čakale na zadnji

tretjini poti, saj so imeli kolegi v drugem avtu probleme z vodo. Tudi te smo premagali, se kmalu nato srečali z izredno neprijaznimi Belgijci, ki tako ali tako nimajo pojma o angleščini in nemščini, razumeti pa niso

hoteli niti francosko. V Oostendeju, kjer smo čakali na trajekt, nas je neprijetno presenetila cena prevoza. Informacije, ki smo jih imeli prej, so se izkazale za zelo podcenjene, vendar nas zdaj ni moglo nič ustaviti. Če bi bilo treba, bi najbrž plavali do Velike Britanije. V zgodnjih jutranjih urah smo se vkrcali in malo čez poldne že taval po Londonu, kjer so popolnoma spremenili prometni režim. Sicer še vedno vozijo po napačni strani cest, kar pa za voznike ni predstavljalo posebnega napora, vendar je večina cest enosmernih. Po triurnem kolovratu okoli cilja nam je končno uspelo. Naše prenočišče pa je splavalo po vodi, tako da smo po obilni kitajski večerji v Sohu pot nadaljevali. Ob štirih zjutraj smo bili v Readingu. Olajšanje. Veselje. Še ena noč, prespana v avtomobilu. Ko smo se zbudili, smo se zavedeli, da se vse odvija s strašansko hitrostjo, saj smo komaj postavili šotore in koncert se je že začel. V koncertnem prostoru, do kamor smo imeli dobrih dvajset minut peš hoje, pa še to skozi vhod za novinarje, ki je bil bližje, so postavili tri odre. *Main Stage*, *Melody Maker Stage* in *Comedy Stage*. Na prvem so se vse tri dni od poldneva do polnoči vrstili zvezdniki, na drugem so se predstavljale manj znane (?), predvsem britanske skupine, na tretjem pa so različni izvajalci komično oponašali velike glasbenike od naftalina pa do danes. Pa pogledimo, česa smo bili skupaj z ostalimi sedemdeset tisoč ljudmi deležni. Prvi dan so ob dveh popoldne *Main Stage* otvorili *Tool*, ki v pol ure niso pokazali nič posebnega, nasledili so jih prav tako povprečni *Gallon Drunk*, šele naslednji *Bad Brains* pa so nas prvi razmigali. Komaj smo se dobro vživeli, so nas spet povzeli *Stone Temple Pilots*, od katerih smo preveč pričakovali. Izkazali so se za izrazito studijski band, saj na odru razen stanja za mikrofonom in povprečnega nabiranja po bobnih in kitari niso pokazali nič. Zato smo z veseljem pozdravili roadije, ki so oder pripravili za *Babes in Toyland*. Ker pa smo imeli slabe izkušnje, smo jih pričakali s kančkom skepse, ki pa se je

izkazala za odvečno, saj so nas deklice navdušile. Dober sound, dober nastop, zelo pohvaljene. Moški del občinstva je navdušila predvsem bobnarka, ki je imela samo eno činelo. Razpoloženje se je stopnjevalo, saj so se kmalu prikazali na smrt pijani in zadeti *Butthole Surfers*, ki so zaradi drog odpovedali evropsko turnejo in jih žal ne boste videli pri nas. So pa zbrali toliko moči in svoj nastop res profesionalno izvedli, tako da so bili po mojem mnenju najboljši, kar smo videli vse tri dni. Energija je kar žarčila z odra, to je kasneje uspelo le še *Rage against the Machine* in *Primusom*. Za *Butthole Surfers* so nastopili *Ned's Atomic Dustbin*, ki pa niso bili nič atomski. Odmor je prišel kar prav, da smo se lahko podprli za naslednje - *Rage against the Machine*. Slednji so trenutno v Veliki Britaniji NO. 1, in ker je pričakovati, da je v Readingu Britancev največ, je bilo tudi navdušenje evforično. Ragi so res polni energije, tako da nekaj časa ne moreš trezno razmišljati, nato pa se pojavi feed-back v smislu - to so danes že igrali. Zato smo se trije, ki smo se po čudnem naključju med množico pobesnelih našli, sprehodili do *Melody Maker Stagea*, kjer smo bili za začetek prijetno presenečeni nad izvrstnim zvokom, pa še energije polni *Chumbawamba* so nas navdušili. Vendar jim žal nisem pozorno sledila, saj sem na glavnem odru pričakovala *Porno for Pyros*, ki sem jih pravzaprav od vsega najbolj želela videti. Groza! Tako razočarana že dolgo nisem bila (tu moram napisati, da so bili večini všeč), saj razen tega, da je Perry Farrell (steber razpadlih in definitivno veliko boljših *Jane's Addiction*) na odru težil z blebetanjem in razkazoval lepe noge svojih striptizet, nisem odnesla nič. Le ko je "Jane's Addiction" kričnemu občinstvu pojasnil, da je njegov band *Porno for Pyros*, je imel prav. Z njimi se je petkov program na *Main Stageu* končal, kmalu nato pa še na obeh drugih odrih. Razočarana ne morem spati, zato smo nekateri hoteli še na *Subterranea Dance Stage*, kjer so najbolj znani britanski d.j.'s zabavali občinstvo. Nismo vstopili, ker so zahtevali vstopnino, za nas previsoko. V soboto smo imeli čas za počitek, saj so se na odru zvrstile skupine, ki nas niso zanimale in po ogledu tudi navdušile ne. Med njimi so se predstavili *Therapy?*, *Siouxie and the Banshees* in *The The*, vse skupaj pa je izzvenelo v nekakšen psihedeličen popoldan in večer brez domišljije. Rešila nas je stojnica z bleščočim napisom *Joe Banana's*, kjer so prodajali koce in puloverje in vrteli glasbo vso noč. Nekateri - redki pri močeh - so celo zaplesali in pritegnili vse, ki so se lahko stali na majavih nogah. Ker je bil dan bolj klavrn, sem bila vesela tega deserta, žal pa mi je bilo, da nisem s kolegom potovala do Londona, kjer so v Brixton Academy priredili *ANTI-READING FESTIVAL*, kjer so se predstavili najbolj znani, predvsem britanski, punk bandi. Spočiti smo pričakali nedeljo, ko smo videli *Masters of Reality* in *Jesus Lizard*, od katerih smo sicer veliko pričakovali, a malo doživeli, so pa takoj za njimi navdušili reinkarnirani *Primus*. Uspelo jim je nastopiti tako dobro, da je bilo po nastopu veliko poškodovancev. Tempo se je stopnjeval, ko so na oder prišli *Alice Donut*, ki so z dobro glasbo in porno insertom povzeli še tiste najbolj vztrajne. Tudi *Fishbone*, ki so se predstavili ta dan, so bili odlični, za razliko od *The Goats*, *The Breeders*, *Lemonheads*, *Dinosaur jr.* in *New Order*, ki so nas za konec spravili celo v apatijo. Tudi zato, ker smo se vračali domov. Bilanca celotnega koncerta pa je zagotovo pozitivna, saj že biti tam pomeni posebne vrste dogodek. Reading, biti tam v času festivala, je ena izmed želja vsakega vsaj malo bolj zahtevnega slušatelja muzike. In če bom imela še kdaj imela možnost biti tam, v taki ali vsaj podobni družbi, bom vesela.

TANJA RAKOVEC

FOTO: DIEGO ANDRÉS GÓMES

Reading '93: Babes in Toyland

Intervju: UROŠ ZUPAN

■ **Marija: "Kakšen občutek si imel, ko si prvič držal Sutre - prvo pesniško zbirko v rokah?"**

UROŠ: "Čudo je, ko pride do tega, da se nek kozmičen dogodek dejansko zgodi. Mislim na dogodek v življenju tistega, ki je vse podredil temu, da bo napisal kakšno dobro knjigo. Gledano z distance je bila zopet želja, hrepenenje močnejše od izpolnitve. Pot zanimivejša od cilja. Ja, deset knjig sem dobil, preden so Sutra uradno izšle, oziroma sem jih dvignil pri nekem obrtniku v Zalogu, ki je plastificiral ovitke. Knjige sem potreboval, ker sem čez dan ali dva šel na Mlado Suto. No, teh deset izvodov še ni imelo plastificiranega ovitka. Bilo je bolj podobno kakšnim zvezkom kot pa resničnim knjigam. In tako sem stal na soncu, bila je nedelja, konec avgusta in gledal tisto, kar sem imel v rokah, in nisem vedel, kaj bom vesel ali bom razočaran, ko imam v rokah svojo prvo knjigo, nenavadno podobno zvezku. Me je pa Lela, ki je bila takrat zraven, takoj pomirila, ko je rekla, da bo s plastificiranim ovitkom celotna zadeva popolnoma drugačna, bolj podobna knjigi. To se je kasneje izkazalo za resnico. Dever od teh prvih desetih izvodov sem kot nekakšno rariteto razdelil med prijatelje. Enega sem obdržal zase. Iz njega še vedno berem na literarnih večerih."

■ **M: "Ti in Tomaž Šalamun..."**

U: "Res je neverjeten. Vedno znova, ko sva skupaj, se prepričam. Imeti takšno kondicijo trajanja, takšno življenje, in se ne razbiti, ne rastreščiti, ne eksplodirati, ohraniti takšen odnos do sveta, do ljudi, kot ga ima on, najti dobro besedo za vse in za vsakogar, kar se meni na trenutke zaradi moje neuravnoteženosti, nedemokratičnosti, zastopanja nekih elitističnih pozicij, nekih visokih cerkva, zdi smešno, vse to je res neverjetno. Nekoč sem gledal v Konzorciju knjige in ko sem s police potegnil enega od treh izvodov *Izbranih pesmi* Yehude Amichaja, sem se obrnil v desno in zagledal Tomaža. Takrat se še nisva poznala. Bil sem preveč sramežljiv in bilo mi je preveč nerodno, da bi stopil zraven in rekel jaz sem ta in ta, kajti vez je bila že spletena preko besed drugih in preko nevidnega tkanja, ki lebdi nad tlemi in obdaja zemljo, imenuje pa se poezija. Prvič sva govorila kasneje. Bila je sobota, april, začela se je pomlad v Ljubljani, moja prva, tista, o kateri pišem na zavihkih za knjigo *Reka*. Spal sem le nekaj ur. Vedel sem, da moram na tržnico, ker sem bil zmenjen z neko deklico, da pride k meni na kosilo. V Konzorciju sem srečal Tomaža in sva šla nekaj spit. Malo sva se tipala, kot se tipata dva človeka, preden treščita skupaj. Malo Eliot, pa Pound, pa Stevens, pa metafizična poezija, malo nova podoba, pa Paladino in Clemente, potem pa je po nekaj kozarcih piva prišla tista blažena in nora opoldanska pijanost. Gledaš ljudi, ki hodijo na ali pa se vračajo s tržnice, veš, da boš tudi ti odšel med njih in se boš počutil kot kraljevič na ulici. Tisto soboto so osebe opisane v knjigah, ljubezni minule in takratne, hrepenenja, oživel. Pesniki, ki sem jih poznal iz antologij, so se mi zdeli popolnoma blizu, na doseg roke, bilo je kot čudež. Kot nekaj na kar sem se pripravljaj leta. No, to še vedno traja. Res ga imam rad. Zgodba tistega dneva gre naprej takole: na zmenek sem prišel prepozno, kupil nisem nič in povrh vsega sem bil še pijan. Mislim,

BIL SEM DEBEL IN SREČEN

Uroš Zupan zahteva kot pesnik absolutno popolnost, kot človek pa priznava napake. Novi junak slovenske poezije, ki je zaslovel s *Sutrami*, svojo prvo pesniško zbirko, pot slave nadaljuje z *Reko*.

da bolj pijan od euforije in pomladi, kot pa od alkohola. Prinesla je steklenico vina, ki sva jo nemudoma popila, šla k Mačku na kosilo. V tistih časih sem še mislil, da je Maček dobra gostilna. Pa v Mestno galerijo, zabavala sva se, režala, šla k njej na viski, potem pa sem se domov pobral, na žalost."

■ **M: "Zakaj pa žalost?"**

U: "Veš zakaj, punca je blazno fajn. Če sem kdaj imel žensko za prijateljico, če je seveda kaj takšnega sploh mogoče, kajti težko se je izogniti nekim postelnim avanturam s človekom, ki ti je všeč, potem je bila to ona. Imel sem občutek, da bi lahko bila moja punca, jaz pa sem bil tako trapast, da iz tega v končni fazi ni bilo nič. Pa tudi neke kozmične konstalacije so se naredile, da se mi zdi v redu tako, kakor je. Jebi ga."

■ **M: "Kaj pa seks, a misliš, da je fajn?"**

U: "Ja, seveda. Ampak ne tisto, kar je Moro dobro imenoval nabađanje na klinca. Pač pa tisto, čemur se reče ljubljenje, ko ne odrivaš telesa, ko je vse končano, ko ne začneš razmišljati o nekih skalnih masivih, ki si jih videl dvigovati se proti nebu, ko ne razmišljaš o kaktusih, o občutku prostora, o barvi zraka iz nekih daljnih spominov, ko se ti ne zdi, da živiš življenje nekoga drugega, ko ne razmišljaš o tem, ker veš, da moraš preusmeriti misel, moraš nekako izbrisati tisto telo, ki leži zraven tebe, ki ti je sicer nudilo užitek, a nič več kot to. Zbudj samo še želiš, da zgine. Mislim na ljubljenje, ki je kot "drsenje hudičevih ptic", ko zrna v grlu peščene ure zastanejo, ko imaš občutek, da vstopaš skozi vrata v neskončno. Mogoče bo tole zvenelo zelo hedonistično, ko imaš občutek, da si prišel do dokaza za obstoj Boga."

■ **M: "Ali zdaj imaš kakšno žensko?"**

U: "Zdaj so ženske tisoč kilometrov stran od mene. Preživljam obdobje, ki bi ga Rimbaud imenoval Obdobje v peklu. Počutim se kot mrtev rečni rokav, kot veja, ki se je posušila. Ja... Kaj sem hotel povedati, neke zadeve me vstrajno spremljajo, kot tisto iz Czeslawa Milosza, ki pravi, da čeprav boš zamenjal državo, kontinent in ime, boš vedno nosil s sabo svojo sramežljivost, jaz bi zase rekel svojo štorastost in neodločnost."

Vedno! Ona je dala roko in pomagala. Bila je ljubezen, ki je presežala objekt. Bila je potovanje in cilj. Plamen, požar, nikoli sovražnik, čeprav včasih strašna, če je bila premočna. Ko sem pisal pesem *Reka*, sem sanjal vodo, visoke gore, oblačno nebo, gledal sem vodo kot sadhu v Himalaji, ki gol čepi na skali, povsod okrog njega sta led in sneg on pa nepremično gleda v Ganges. Sanjal sem ptice, ki me v pleteni košari selijo iz kraja v kraj, kot Mojzesa, veš Mojzeseva košara je bila položena v Nil in se ni razbila, nikjer se ni poškodovala. Vse je bilo narejeno, jaz sem samo zabeležil tisto, kar sem dobil skozi sanje. Ko sem prenehal pisati, sem bil še vedno popolnoma naelektren, imel sem občutek, da mi nekdo sedi v glavi. Potem je bilo treba tega spraviti ven, ga nagnati, zopet dobiti stik z zemljo, saj tako lepo diši. Vzel sem sesalec in začel sesati preproge, pomil sem posodo, začel sem brisati prah, to so dobri načini za prizemljitev. Fino je, če jih poznaš. S tem, ko pišeš, tvoja substanca odtaka in se le počasi obnavlja. Zato so potrebni predah. Polnjenje. Vedno se mi je zdelo, da ko pišem, dajem iz sebe dobre stvari, ne mislim na avtoterapevtski način, pisanja nikoli nisem smatral za avtoterapijo, kot posebne vrste čiščenja umazanije, ko ven prihajajo demoni in temne sile, ki se naberejo v človeku. Vedno sem hotel metati okrog svetlobo, preplesti nebo in zemljo s fluidno substanco, z vodo, ki ima telo iz svetlobe. Ampak izgleda, da so slabe stvari ostale zame, ostale so notri v meni. Teh se bo treba zdaj na nek način znebiti."

■ **M: "Ali to pomeni, da bo nekoč zavladala praznina v tebi?"**

U: "Mogoče. Ali pa bo treba, kot sem že nakazal pisati o slabih stvareh. Dati svojim strahovom, ki jih poznam le jaz, obliko. O smrti, mogoče. Sicer pa je vsako pisanje tudi pisanje o smrti, senca je vedno prisotna. Stvari se vedno dogajajo na dva načina, kot rojstvo in smrti, kot ljubezen in sovraštvo. Zahodnjaki to ločujemo. Jaz ne ločujem več, navadil sem se na to, da vse poteka v ciklusu, ki so pri meni zelo dolgi, da se dobre in slabe stvari izmenjujejo, da noben

je sptember. Lep dan. Tudi Zagreb je bil lep. Natakariče v uniformah, leto Univerziade. Škoda, ker takšna urejenost in lepota trajata le malo časa. Kasneje se v večini primerov vse spridi. Skratka, z vizo ni bilo problemov."

■ **M: "In potem?"**

U: "Na ameriški carini, na JFK-ju, so pogledali pasove, jaz sem takrat dejansko izgledal kot ruski hipi, bil sem debel in srečen. Pa veš, kaj je naredil carinski uslužbenec, odprl je moj potni list, vzel lupo in kot Sherlock Holmes gledal, če viza ni slučajno ponarejena. Kaj pa zdaj? A si predstavljaš, da bi prijateljico spustili noter, mene pa ne. Potem je rekel, da je O.K.. Strah me je bilo kot psa, saj veš vse zgodbe o Ameriki, da te za prvim vogalom oropajo, ali pa še kaj hujšega... Kasneje se je to potovanje spremenilo v nek iniciacijski vstop v poezijo, neko fizično prestavljanje telesa iz kontinenta na kontinent je dobilo popolnoma simbolične razsežnosti. Prvo srečanje s tlemi, s cestami je bilo res fascinantno. Nisem ljubitelj in poznavalec avtomobilov, ampak sem pa prve tri dni samo avtomobile gledal in reklamne napise, pa nebotičnike na Manhattanu, ki se izgubljajo v nebu. Vse skupaj se mi je zdelo kot ena sama poezija, že če si izgovarjal imena ulic in avenij je to zvenelo kot poezija. Šele takrat sem lahko razumel Franka O'Hara, kralja newyorških pesnikov iz pedesetih in šestdesetih let, šele takrat sem lahko začutil njegovo ljubezen do mesta in obsedenost z mestnim življenjem. Zdaj mi Amerika počasi uhaja iz duhovnega obzorja. Vsaj njena poezija. Dvignil sem kriterije in ostali so le še vrhovi, visoki čas. Ashbery, Stevens, Ginsberg v Kaddishu. Obrnil sem se v Evropo, se vrnil k tradiciji."

■ **M: "Povej kaj o svojih dveh pesniških zbirkah. V prvi zgradeš na sliki tak vesel fant, v drugi pa zamišljen, mogoče celo zamorjen..."**

U: "Takšna je razlika med knjigama. V drugi sem se malo zamislil."

■ **M: "Zakaj pa taka razlika?"**

U: "Do razlike je prišlo oziroma razlika je v tem, ker se je spremenilo življenje. V času *Sutre* je bilo mirno, nek raven let, brez prevelikih oscilacij. Vsaj v prvem delu knjige. *Hotel sem brncniti v vso to melanholijo*, ki je kot gobe rasla po slovenski poeziji, hotel sem razstreliti ta črni oblak nad zemljo, da bo kaj sonca, da bodo rože lahko rasle, se odprle. Nekako je šlo. Ampak se pa pojavljajo tudi že drugačni toni, drugačni odtenki, s tem, da se upanje ohranja, da ostaja, obstajajo krogi tekoče svetlobe, v katero se bom oblekel, v drugi knjigi ni strukture, mislim name, na strukturo človeka, ki je uravnovežen, ni več ravne črte, pač pa "jadram, tlim in ugašam", vedno pa sem prepričan, da je "vreme v vesolju primerno za žetev". Meče me sem in tja kot plutovinast zamašek, ki ga je nkdo vrgel v morje. Ni ženske, ki bi dajala ravnotežje. Obenem jih je pa kopica, ki ga jemljejo. Za časa *Reke* sem živel v veliki ekstazi, v veliki pijanosti. Takrat sem se prebival iz anonimnosti, spoznaval ključne ljudi, glavnina *Reke* je bila že napisana, ko so izšle *Sutre*. Pil sem in objemal ljudi. Vendar pa se je vedno našel kakšen dan, ko sem bil spočit in naspan, da sem lahko pisal. To je predpogoj za pisanje, vsaj pri meni. Samo na stavek sem čakal, čakal sem, da se odpre razpoka v času. In to se je tudi dogajalo, dogajalo se je v ciklusu. Vsak teden sem imel eno pesem. Paralela, ki se mi zdi zelo umestna, ki se mi zdi zelo umestna med *Sutrami* in *Reko* bi bila takšna. Vedno sem si želel postati rockovski glasbenik. Ampak nimam posluha. Tako, da se mi zdi, da sem s *Sutrami* nekako zapolnil to luknjo. *Sutre* so kot Nirvana, kot kaj vem kaj, Guns'n'Roses. Nič drugega mi zdaj ne pade na pamet. *Reka* pa je klasična glasba, Beethoven, orgelska glasba, kadence gregorianskega petja. *Sutre* polne strasti, velike ljubezni in nedolžnosti, *Reka* polna nežnosti, svet na katerem stojim, je porušen, ali pa se ruši in jaz to katastrofo popisujem popolnoma mirno, z veliko

■ **M: "Ženske jemljejo, kaj pa poezija?"**

U: "Bili so trenutki, ko sem jo čutil kot nevarnost, kot nekaj kar me lahko ubije, zažge. Vse celice so bile prenapolnjene, kot bi bil le še nek malenkosten odmerek pod zlatim strelom, le še kapljo vode pred tem, da bo jez popustil. Dejansko so bila obdobja, ko nisem mogel brati poezije, ne svoje ne tuje. Tekst me je preprosto preveč raztegoval, nategoval je možgane in živčne končiče. Ampak ni bila kriva poezija, pač pa življenje. Vse tiste tekočine, ki sem jih vlival vase. Poezija sama se je vedno, vsaj do zdaj, kazala kot rešiteljica, kot rešilna biljka.

poraz ni sestavljen iz poraza in nobena zmaga izključno iz zmage. Sicer pa pišem o tem. Večino literature se še vedno dogaja na tleh, ki so znana človekovemu izkustvu, treba je iti preko tega, pisati o stvareh, ki jih ne poznamo, ki nas plašijo, pred katerimi smo nemočni, kot sta recimo Bog in smrt."

■ **M: "Leta 1987 si šel v Ameriko..."**

U: "Ja, takrat smo še po svetu hodili. Šla sva s takratno prijateljico. Ljudje so naju strašili, da ne bova dobila vize. Ampak ni bilo nobenih problemov. Verjetno sva bila uslužbenecem na ameriški ambasadi v Zagrebu simpatična, pa še dosti denarja sva imela. Pojma nimam, od kod se je nabral. Bil

nežnostjo, upanjem v ozadju, dosti bolj latentnem kot obstaja v Sutrah. Tako jaz vidim ti dve knjigi."

M: "Kako torej nastane pesem?"

U: "Pesem je nepredvidljiva. Dolgo nič. Čakanje, o tem sem že nekaj govoril. Pri poeziji ni delavnih navad, kot so pri prozi. Če recimo pišeš roman, delaš od te do te ure. Poezija je čakanje na ugoden veter, čakanje na val, nepričakovani obiski, rešitev iz obupa, zahrbtnost, ljubezen, vstopanje skozi neznana vrata, hoja po nivojih jezika, padanje skozi nadstropja, dihanje pod vodo, korakanje v zraku. Če pride jo je treba zgrabiti in držati, kajti nikoli se ne bo dvakrat ponovila na isti način. Še kakšen konkretni primer. Gledal sem veliko modrina, zraven jokaj, se čudil, trepetal, imel zavarjene ustnice od tistega prikaza smrti. Delfina sem nosil v sebi mesec, dva, pa ni in ni šel ven. Nosečnost je tu vedno komplicirana zadeva, nikoli ne poznaš pravih rokov, nič ni točno določeno, recimo, kdaj boš dobil popadke, kdaj bo prišlo. Ob petih zjutraj sem se vračal iz Palme. Če sem hotel priti do Viča, kjer sem takrat stanoval, sem moral čez Tivoli. V tisti jutranji tišini, v prihajajoči jeseni so prišli prvi verzi, od kod, pojma nimam, drugi glas, pravijo pravijo nekateri, naj bo, imel sem papir in kuli, ustavljal sem se pod lučmi v Tivoliju in norel od sreče, pisal verze, vulkan je izbruhnil, žareča magma je bruhnila v zrak, lava se je začela valiti po pobočju.

Ampak zmanjkalo je diha. Ko sem prišel domov, sem moral malo pod kovter, pa malo odsanjat, da sem lahko zjutraj nadaljeval. Finalna verzija, tista ki je objavljena v knjigi Reka, pa je napisana letos spomladi. **Pesem mora biti kot ljubljenje. Drsiš, drsiš, bližaš se vrhuncu, ta vrhunec pri ljubljenju je orgazem, pri pesmi pa zadnji verzi.** Do konca, ki mi je všeč, sem prišel šele letos. Pa še nečemu je podobno pisanje poezije, da se malo spustim iz metafizičnih višin, podobno je kuhanju, isto je kot kuhanje."

M: "Kako isto kot kuhanje?"

U: "Pride občutek, da ne more biti napake. Da bo vse v popolnem skladju, v popolni harmoniji. Pride kak dan, ko enostavno mečeš začimbe v lonec, dodajaš sestavine, soliš, in tistega, kar kuhaš, sploh ne poskusiš. Poskusiš šele, ko je že gotovo, da se preprčaš v to, da napaka ni bila mogoča. Če se vrnem nazaj in poiščem še kakšno paralelo. Delfin, Velika modrina, to niso naključne stvari, topapljači na dah ali pa alpinisti, ki se brez kisika vzpenjajo na osemstisočake, iščejo isto stvar, kot jo išče pesnik, skušajo se približati Absolutnemu, pogledati, kaj je tam preko, se nagniti preko roba, skušajo se dotakniti Absolutnega, se vsaj za trenutek spogledati z njim. Če prenesejo pogled nanj preživijo, če ne, umrejo. Jih potegne in posrka. Isto je s pesniki."

M: "Ali pri pisanju iščeš popol-

nost?"

U: "Zahtevam jo. Kot človek delam napake, oslarije. Kot pesnik pa zahtevam od sebe absolutno popolnost. Če ta zahteva ni postavljena pred piscočega, je sploh nesmiselno pisati. Je pa problem, kolikokrat ti uspe splezati na točko popolnosti, pa še nekaj je: če bi cel čas stal na točki popolnosti, če bi cel čas bil na vrhu sveta, kako bi sploh vedel, da si tam. Zato so nihanja. Zato se kriterij zvišuje in zvišuje. Kaj ostane iz Suter, ena pesem, mogoče dve, kaj iz Reke, par pesmi, kaj od tistega, kar pišem sedaj, tudi par pesmi. Mislim, da imam eno dobro lastnost, ki jo večina pesnikov nima, vsaj imel sem jo, da lahko pišem tudi iz občutka sreče, iz harmonije. Res pa je, da takšni neproblematizirani teksti nimajo posebne teže. Ljudem je bolj všeč, če so tu rane, fizične ali pa metafizične, odvisno od bralca, če je vse skupaj neka pravšnja mešanica sperme in krvi. Sicer pa se rad zapletam v paradokse, nekje nekaj potrdim, druge zanam, rad sem "hitra riba v vodi neba", ki jo je težko prijeti in spraviti v predal. Nedvomno pa je večji delež tekstov napisanih iz občutka poraza, nekateri pa so pisani tudi iz jeze, predvsem jeze nad porazom."

M: "Jeze ali nemoči?"

U: "Enega in drugega. Kot bi se branil — oziroma kot bi napadal, odgovarjal z njim. Takole hodiš okrog s čisto, nedostopno

glasbo v svojem duhu. Ljudje tega jasno ne vidijo. Venomer se nekaj dogaja, nekaj brbota v notranjosti. In potem pride tisto fascinantno spoznanje, da postavljaš, s tistim, kar napišeš, pred ljudi ogledalo. Včasih daješ zrak, daješ kri. Pomagaš živeti, ko so se ti pripravljeni pridružiti, ko vse izgine, ko gledaš svet pod seboj. Dostikrat so mi ljudje rekli, neznanci, da sem povedal tisto, kar si oni niso upali, ali pa niso znali. To je največji kompliment, enak tistemu, če ti drug pesnik reče, madona, le zakaj nisem jaz tega napisal."

M: "Zakaj si posvetil drugo pesniško zbirko mami in očetu?"

U: "Zakaj, preprosto zaradi tega, ker ju imam rad. Ne opravičujem se zaradi Psalma. Eden od budističnih zakonov hvaležnosti pravi, da moraš biti hvaležen staršem, ker so ti dali življenje, ne rečem, da ga včasih ne preklinjam. Ampak tako je. Ko sem pisal Psalm, sem bil popolnoma na dnu, vendar pa je tudi kategorija dna relativna, vidiš, da je dno globlje, in ko že misliš, da se boš odrinil in mirno zaplaval proti površju, ugotoviš, da cepetaš v prazno. Skratka kozmična katastrofa, rušenje sveta, to je bilo takrat, nihče mi ni verjel, da bo iz tega, kar delam, kaj nastalo, da lahko kaj rata, ampak jaz sem bil tisti, ki sem verjel."

INTERVJU USTVARIL UROŠ ZUPAN
SPRAŠEVALA MARIJA POLJAK

ROMANJE V ARLES

Arles. Tam stoji mogočen rimski amfiteater. Tam si je van Gogh odrezal uho. Tam je poleti Meka za fotografe, ki pridrvijo s celega sveta fotografskim dogodkom naproti. Če se v tem času sprehajaš po mestu, vidiš skoraj več fotografov kot domačinov. Med domačini prevladujejo Alžirci in Maročani, kakšen čistokrvni Francoz je že prava redkost. Sicer pa me to ni motilo, saj so mešanci mnogo lepši.

Fotografe, ki prihajajo v Arles, bi lahko razdelili v tri skupine. Prvi se kar krivijo od teže vseh svojih aparatov in kar naprej škljocajo, drugi imajo le en fotoaparat in tu in tam kaj pritisnejo, tretji pa si privoščijo hoditi okrog kar brez vsega — to so velike ribe.

Letos so nam organizatorji ponudili osemnajst glavnih razstav, poleg tega pa je na voljo še cel kup razstav manj znanih fotografov. Razstave so razmetane po celém mestu, nekatere celo v cerkvah. Naj omenim le nekaj najzanimivejših. Cecil Beaton, portreti slavnih osebnosti, kot so Churchill, Marlin Monroe, Greta Garbo, Picasso, Dali, Mick Jagger, itd., itd. Richard Avedon, 69 portretov, nastalih med ameriško predsedniško kampanjo 1976, vsi

postavljeni
na belo

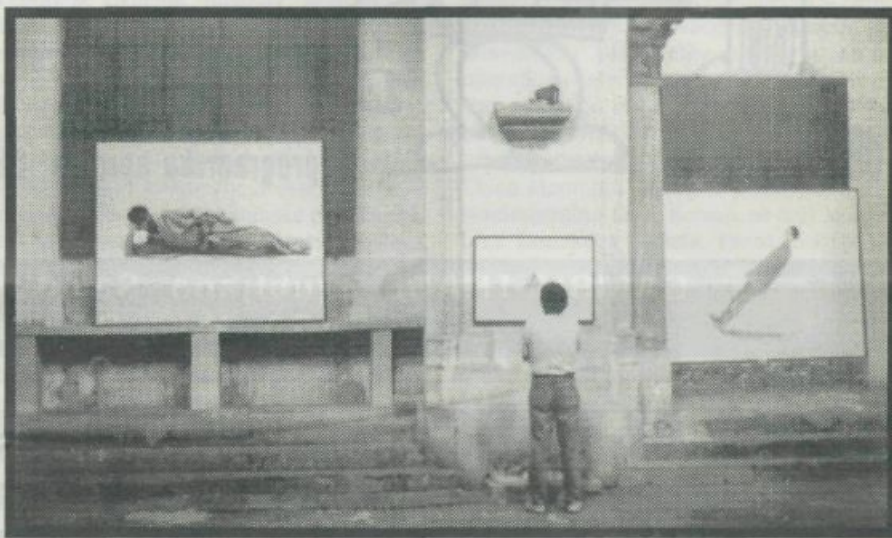
Catalina Cot

ozadje in vsi gledajo direktno v kamero. Larry Fink, zanimiv zaradi izredno nekonvencionalnih izrezov, tradicionalna, socialna in politična tematika. Dva Japonca, Koji Inoue, poročilo o Japonski v 50-ih, ter Eiichiro Sakata, portreti ogromnih formatov. Louis Jammes, portreti iz Sarajeva. Ernest Pignon Ernest, neke vrste iluzionizem, fotografije risb, nalepljenih na primerno arhitekturno okolje.

Od šestega do desetega julija smo si lahko ogledali tudi večerne fotografske predstavitve, ki so se odvijale v antičnem teatru. Prvi večer je zaradi premočnega vetra odpadel. Drugi večer, imenovan "Nuit Noire" (Črna noč) Prvi del, Seydou Keita iz Malija, kolekcija portretov, nastalih v roku petdesetih let, izvirna malijska glasba v živo. V drugem delu večera pa se nam je predstavilo okoli dvajset mladih temnopoltih britanskih fotografov. Kratke multivizije, črni reggae, užitek za oči in ušesa. Po tem smo si ogledali še program, predviden za prvi večer, predstavitev mladih fotografov. Tretji večer "In & Out Of Fashion", William Klein, projekcija fotografij in kratkih filmov o modi.

Izjemno duhovito, žal mi je le, da ne razumem francoščine. Francozi so namreč preveč ponosni na svoj jezik, da bi dopustili, da se v Franciji sliši

24. Mednarodno fotografsko srečanje

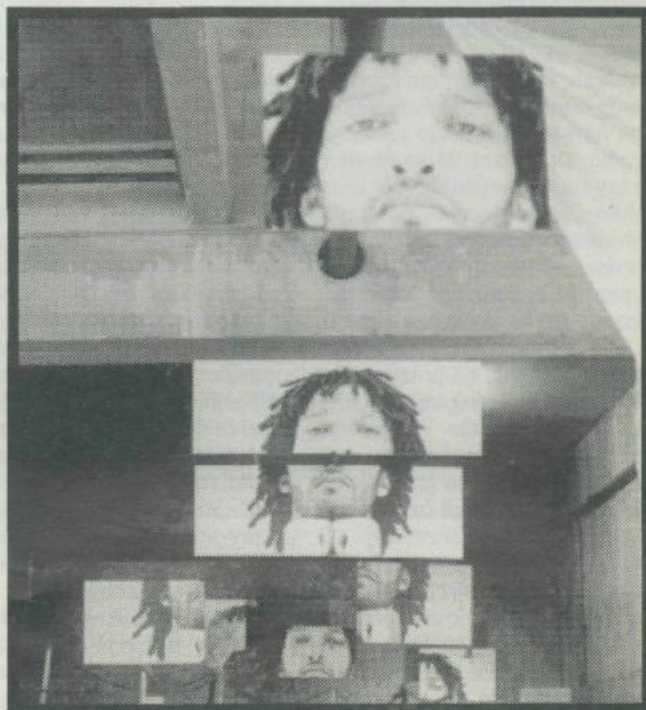
Eiichiro Sakata, portreti velikih formatov, razstavljenih v cerkvi

kakšna angleška beseda, pa četudi je stvar mednarodna. Četrti večer, predstavitev mladih fotografov. Najbolj so mi ostale v spominu fotografije resnične zgodbe o brezposelni narkomanki, ki ima šest otrok s šestimi različnimi ljubimci in nekega dne ugotovi, da ima AIDS..... Zadnji večer, Jazz, fotografija in bikoborbe. Prvi del, Lucien Clergue, fotografije z bikoborb, jazz trio v živo. Drugi del, Guy Le Querrec, fotografije z jazz festivalov, nastale v roku desetih let. Istočasno koncert jazz kvarteta, ki se je zbral posebej za to priložnost: Portal, Sclavis, Texier, Droult. Ker mi za zadnji večer press kartica ni veljala, 100 frankov pa je zame velik strošek, sem se po vzoru nekaterih predhodnikov (oz. predplezalcev) odločila za plezanje čez trimetrski zid. Uspelo mi je in splačalo se je, le hlače so najeb.... Opazila sem, da je v tem delu Francije daleč najbolj popularen parfum Autan. Če ga zvečer, ko greš ven, slučajno pozabiš doma, te komarji živega požrejo.

Moram pa priznati, da sem bila totalno presenečena, ko sem v press centru zagledala reklamo za našo ljubo državico, v obliki povabila na "Photo Session In Slovenia", ki se ima zgoditi septembra letos. Pa nisem srečala nobenega Francoza, ki bi vedel, kje sploh je Slovenija.

That's it.

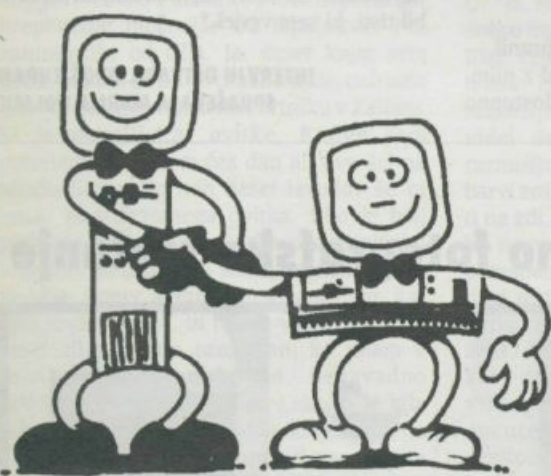
TEKST IN FOTO TINA HAUSER

Projekt umetniške skupine EUX iz Arlesa

RAČUNALNIKI ŽE DANES DELAJO PO SVETOVNIH NORMAH

z izbranimi sestavnimi deli, rednim vzdrževanjem in odpravljanjem napak zagotavljamo vsaj 99 procentno izkoriščenost vašega informacijskega sistema.

računalniki GAMBIT, svetovanje, tiskalniki

GAMBIT™

EPSON, računalniški inženiring, lokalne mreže

NOVELL, servis, risalniki ROLAND, modemi in

Odločitev poslovnih ljudi!

telefaksi ZYXEL, zastopstva, monitorji EIZO,

programska oprema, DEICO, izobraževanje, SMC

Gambit je zaščitena blagovna znamka z nadzorovano kvaliteto.

GAMBIT TRADE, Ljubljana, Savska 3, tel. 061 111 318, fax 061 120 108

SAGA, Nova Gorica, fax/tel. 065 32 322

ZA ALBANCE SMO ŠIPTARJI

Pogovor z albanskim ambasadorjem Napoleonom Roshijem
(*"V naravi Albancev je, da ne diskriminirajo drugih narodov."*)

M.C.: Mi lahko na kratko poveste, kaj se je zgodilo v Albaniji po padcu "komunizma"?

ROSHI: Komunizem je bil tudi drugod, le da je bil pri nas nekaj posebnega - ko je videl, da več ne obvladuje stvari, je začel uničevati vse po vrsti. Kaj smo storili v letu in pol? Najprej smo sprejeli zakone, ki so standardni v demokratičnih družbah. Ker nismo sprejeli ustave, smo po listinah Združenih narodov sprejeli Zakon o človekovih pravicah. Privatizirali smo zemljo, okrog 60 do 70 odstotkov Albancev živi na vasi, zdaj imajo vsi svojo zemljo. Državljanji, ki so živeli v državnih stanovanjih, so le-te lahko zelo pocenili, odkupili. Privatizirali smo tudi trgovino in servisne dejavnosti. Trenutno smo v procesu privatizacije industrije. Upamo, da bo do konca leta ta proces zaključen; z izjemo nekaterih panog, na primer težke industrije. Ljudje so zdaj svobodni, imamo svobodo govora, Demokratska stranka ima svoj dnevnik, tiska se pa je še okrog petnajst opozicijskih časopisov.

M.C.: Koliko strank imate?

Toliko, da bi jih lahko tudi izvažali. Okrog sedemindvajset. Vmes so tudi take, ki ne štejejo več kot tristo ljudi, toliko jih je potrebnih, da se ustanovi stranka. Na srečo pa nimamo inflacije. En dolar je še vedno sto novih lekov, kot pred

enim letom, čeprav smo zvišali plače. Pri tem nam je veliko pomagala privatizacija zemlje in trgovine, ki že cveti. Pomagali so nam tudi izseljenci, okrog 300.000 naših ljudi dela v tujini. Problemi so v industriji, del je še vedno paraliziran.

M.C.: Kako je z industrijskim onesnaženjem?

Zaprlj smo veliko tovarn, ki so onesnaževale; ni bilo lahko, ker je veliko ljudi ostalo brez dela. Smo relativno čista dežela, seveda pa napredek stori svoje - zdaj imamo okrog 100.000 osebnih avtomobilov, prej so jih imeli le ljudje na oblasti.

M.C.: Kako se bo lažje odpreti Evropi - preko Italije ali preko Slovenije?

Italija nam je veliko pomagala, posebej glede transporta. Slovenija in Albanija imata interes za zблиževanje. Pojavile so se tudi že manjše slovenske investicije v Albaniji. Trajekt iz Kopra v Drač vozi že skoraj vsak dan, petkrat na teden lahko letimo iz Tirane v Ljubljano...

M.C.: Ste razmišljali o ustanovitvi posebne agencije, ki bi skrbela za posle na relaciji Albanija - Slovenija - ostala Evropa?

V Sloveniji je veliko tujega kapitala in velikokrat se ne ve, ali gre za slovensko ali za avstrijsko podjetje. Posli se sklepajo brez pokroviteljstva, neposredno med

slovenskimi in albanskimi podjetji, ki tako vstopajo tudi na evropski trg. Obstaja komisija za ekonomske odnose, lahko pa bi se ustanovila agencija, ki bi skrbela za posredovanje poslov mimo ministerstev.

M.C.: Ali ste razmišljali o tem?

Roshi: Naše občine imajo možnost, da investirajo do 500.000 dolarjev, ne da bi spraševale za dovoljenje centralno oblast.

M.C.: Ali potem sploh obstaja interes za takšno agencijo?

Za te stvari skrbim kot ambasador, agencija bi zahtevala določeno investicijo.

M.C.: S katerimi državami trenutno največ trgujete?

Težko je reči, zaenkrat bolj uvažamo; izvažamo nafto, baker, krom, tobak... Po izvozu kroma smo drugi na svetu, takoj za Južno Afriko. Na teh področjih bi lahko sodelovali s Slovenijo.

M.C.: Kako rešujete probleme manjšin?

Z manjšinami je veliko problemov, posebej na Kosovu, čeprav to v bistvu ni manjšina, gre za dva milijona Albancev, ki živijo na svoji zemlji in se borijo za najelementarnejše človekove pravice. Problemi so tudi v Makedoniji, hočem doseči, da se tamkajšnje Albance, ki jih je 40 odstotkov, ne obravnava kot manjšine. Makedonci pravijo, da jih je le 22

odstotkov. Makedonska ustava Albance omenja kot manjšino. Kljub temu imamo dobre odnose z Makedonijo in upamo, da bodo demokratični procesi storili svoje. Veliko prahu se dviga tudi v Grčiji zaradi pravic njihove manjšine v Albaniji. Glede tega moram povedati, da ni vse v najlepšem redu, česar tudi ni za pričakovati od države, ki je komaj stopila na pot demokracije. Je pa v naravi Albancev, da ne diskriminirajo drugih narodov.

M.C.: Ali obstaja strah pred vojno s Srbijo?

Roshi: Glede na to, kar se je zgodilo v Bosni, je jasno, da je v mednarodnih odnosih sila priznana oblika občejanja, s tem svet podpira Miloševića, ki vidi, da nihče ne ukrepa proti njemu.

M.C.: Se je vaša vojska sposobna upreti napadu?

Roshi: Imamo

vojaško tradicijo

in se znamo braniti,

seveda pa upamo,

da do tega ne pride.

Smo miren narod.

M.C.: Kdaj bodo naslednje volitve?

Na zadnjih volitvah je Demo-

kratska stranka

dobila okrog 63

odstotkov, So-

cialisti (bivši

komunisti) ima-

jo v parlamentu

38 poslancev,

Demokratska stranka pa 85. Po petdesetletni diktaturi ni bilo pričakovati, da bodo novi politiki padli z neba in je normalno, da so se Demokrati rekrutirali tudi iz vrst komunistov. To so poštene ljudje z ideali, proti njim nimamo nič. Preganja se tiste, ki so si umazali roke s krvjo.

Postregli so mi tudi s pravim albanskim konjakom. Sem prosil samo za en prst in dobil točno en prst. To cenim. Pred ambasado stoji plav jugo, najbrž edini na svetu z diplomatsko registracijo. Slovenskim ambasadorjem daje lep zgled, kako ni treba pregloboko seči v državno blagajno, če hočeš po opravih z avtomobilom.

M. C. ASHTRAY

Znanstveno fantastiko prebiram že od malega. Zelo mi je pri srcu, čeprav ne več tako brez zadržkov, kot leta 1963, ko sem vzel v roke prvo številko te revije. Pa še pisatelj sem in vse, kar bom povedal, bo obarvano z mojimi lastnimi izkušnjami. Kar pogosto se dogaja, da moram ocenjevati knjige, ki so jih napisali meni znani ljudje, in tedaj skušam jasno opozoriti na svoje predsodke, da ne bi zameglili tistega koristnega, kar bi rad povedal.

Preživljam se z seminarji o ameriški književnosti, ZF, fantastiki ter pisateljevanju. Čeprav (ali pa prav zato) sem večji del življenja preživel po fakultetah, imam predsodke proti akademskim kritikom. Večina kritičnega gradiva je za povprečno inteligentnega bralca bolj malo uporabna, za pisatelja pa še manj. Všeč so mi dela, ki bralca izzivajo, a ga ne preženejo. Upam, da bom navedel nekaj prepričljivih stališč, vendar pa obenem pričakujem, da se bom spraševal o stvareh, na katera ne bom znal odgovoriti. V preteklosti sem se premislil že o marsičem in pričakujem, da bo tako tudi v bodoče.

Tisti med nami, ki imamo močna politična prepričanja (*in kdo neki jih nima, vsaj o tem ali onem?*), lahko hitro zaidemo v težave,

ko se lotimo pisanja o velikih Resnicah. Ideološki roman tvega, da bo zapacal svojo resničnost, da bi ustregel svoji ideologiji. Po drugi strani pa je skoraj nemogoče napisati literarno delo brez političnih implikacij. Avtor, ki bi rad bralca le zabaval, pač podpira status quo. Včasih je to težko videti takrat, ko je knjiga napisana, leta kasneje pa nepreizprašane predpostavke in prepričanja zaštrijo, kot šele sedaj vidimo diskretni razizem hollywoodskih komedij tridesetih let.

Trdim, da je roman *China Mountain Zhang* Maureen McHugh najboljši politični roman, ki sem ga bral v zadnjih letih, in to zato, ker je v glavnem videti, kot da se sploh ne ukvarja s politiko.

Naslov romana je prevod imena glavne osebe, Žanga Žoga Šana, mladega inženirja v ZDA, ki jih obvladuje izjemno uspešna

PREPISANA RECENZIJA:

KITAJSKA GORA ŽANG

MAUREEN F. MAC HUGH: CHINA MOUNTAIN ZHANG, 1992, 320 STRANI

JOHN KESSEL V THE MAGAZINE OF FANTASY AND SCIENCE FICTION

komunistična Kitajska. To ime je del Žangovih problemov, saj je kitajska različica imena George Washington Jones (obenem pa ironičen namig na protagoniste romanov Roberta Heinleina od Daniela Boona Davisa do Thomasa Palna Barletta). Dodajmo še, da je Žang gay v New Yorku, kjer homoseksualnost kaznujejo s smrtjo, da je samo na pol Azijec (njegova mati je bila latino, a starši so poskrbeli za genetsko spremembo sinovih genov, da so prikrili ta del porekla), in da je izgubil svoje mesto v socialističnem združenem delu. Žang ima torej kar resne skrbi.

Kot med trilogijo *USA Dos Passosa* pripoved romana skače od Žanga na pol ducata drugih oseb, katerih usoda je vsaj bežno povezana z njegovo. Mlada ženska sprva trpi, ker ni dovolj lepa, nato pa trpi, ker so jo genetsko spremenili, da je postala lepota. "Trdi realist", ki se naseli na Marsu, se preračunljivo poroči z očetom mladega dekleta. Mlada tekmovalka z jadrnimi zmaji manevrira med newyorškimi vlačugami. Politčne in socialne spremembe ne silijo iz ozadja romana, dogodki pa nihajo od komedije do pustolovščine in tragedije, ne da bi podrli občutek vsakdanjosti.

Ko pripovedi tečejo, roman raziskuje mnoge obraze politike, od sociale do spolnosti. Čeprav se življenja "junakov" le tu in tam srečajo, pa vsi iščejo svojo identiteto. McHugh se dobro znajde v svojem svetu kitajskega socializma. Dogodki se dotikajo težkega življenja "neoznačenih" na planskem trgu delovne sile, na nevarnosti, ki v tej družbi preže na gaye, govorijo o družbenih pritiskih v marsovskih komunah, a svet v romanu obenem ponuja več ekonomske pravičnosti, kot to uspeva sodobnemu sistemu prostega trga. Njen od Kitajcev obvladovani svet ni postal grozljivka v stilu 1984. Ni ne monolitna totalitarna mora ne utopija v steklu in porcelanu.

Jedro knjige je v Žangovi izgubi službe, njegovi poznejši selitvi na Kitajsko, da bi študiral tehniko, njegovi spolnosti in političnih poskusih. To je roman o

ambivalenci. Žang je homo v hetero svetu, kitajskega videza, a napol latino, ima trapasto heroično kitajsko ime, obenem pa še skrivnega romanskega, prijetno mu je v New Yorku, a se preseli se v Šanghaj, domuje v marksističnem sistemu, katerega krivičnosti prepozna in katerega zmotam se ne pusti zavesti. Upira se v malih rečeh in po tiho. Avtorica razume, da preživetje v družbi, ki te nima za svojega, terja mnogo pretvarjanj. Namesto da bi gradila roman okoli nekakšnega patriotskega upora podzemlja proti komunistični tiraniji, McHughovi uspeva, da ustvari trdo napetost že z enostavnimi vprašanji oseb Žangu, *kdaj se bo poročil*. Kot mi se mora tudi Žang spoprijemati s stiskami družbenih norm, pričakovanji okolice, osebnimi dvomi, restriktivnimi zakoni, ekonomskimi potrebami in fizično nesposobnostjo, da bi se uskladi s svetom, za katerega meni, da je kaotičen sistem, občutljivo odvisen od začetnih pogojev.

Med študijem na Kitajskem se Žang uči zen inženirstva, metode, ki razumom dopolnjuje s taoistično filozofijo nedejavnosti. Svet ima preveč obrazov, da bi racionalni postopki lahko ustvarili okolje, ki bi komu povsem ustrezalo. To je mogoče le v intuitivnih skokih. V svojem osebnem življenju si Žang s tem zenovskim procesom gradnje iz dosegljivih materialov ustvarja dom, uporabljajoč srečo, naključja, želje, načrte in spet naključja. In ko je knjige konec, osebe ne obstojijo na varnem dvorišču, temveč s tokom potujejo dalje.

China Mountain Zhang je pozitivno, a nič sentimentalno delo. Roman se drži skupaj brez žanrskega zapleta. Proza je čista in vznemirljiva. Nadvse spretno prepleta pripovedi z večjih zornih kotov. To je znanstveno fantastični roman, ki nam pripoveduje, da prihodnost ni predvidljiva in nam v svoji pripovedi ponuja prihodnost, ki je prav tako trdna, kot sedanjost, v kateri živimo.

PREVEDEL SAMO R.

Metelkova: Vstop prost

NAJBOLJŠE ZF KNJIGE, IZŠLE LETA 92 V ANGLEŠČINI

Maureen Hugh - China Mountain Zhang
Kim Stanley Robinson - Red Mars
Geoff Ryman - Was
John Varley - Steel Beach
Vernor Vinge - A Fire Upon the Deep
Connie Willis - Doomsday Book (nagrada z Nebulo)
(po nominacijah za britanske in ameriške nagrade)

JACK THE RIPPER !

Oktobra izide (hkrati v Britaniji (Smith Gryphon) in ZDA (Warner Books) preverjeni dnevnik gospoda Jacka Razparača, ki ga je potrdil tudi New Scotland Yard. Knjiga naj bi razkrila identiteto slavnega morilca, o katerem so ugibali dobro stoletje.

V EVROPI ...

Pričakujejo, da se bo jeseni v V. Britaniji ponovil politični pritisk za obdavljenje knjig (17,5%), ki pomladi ni uspel. Založniki trdijo, da bi davek sesul knjižno industrijo, tudi s stroški za spreminjanje cen na že natiskanih knjigah. Knjige so obdavljene v mnogih evropskih državah in večini ameriških zveznih držav, a nekatere ameriške zvezne države ne obdavljujejo časopisov in revij, kot je Time.

OZON, OZON

Skupina italijanskih in ameriških astrono-

mov, ki so odkritje objavili v reviji Nature, dokazuje, da je bližnja supernova kakih 340.000 let tega skurila pribl. 20% naše ozonske plasti. Geminga, nevtronska zvezda, ki je samo 195 sv. let od nas, je eksplodirala in izvrgla dovolj sevanja, da so ga čutila bitja na površini Zemlje in v plitvih morjih - ne z masovnimi izumrtji, pač pa s kožnim rakom in očesnimi mrenami. Eksplozija je ustvarila mehur medzvezdnega plina, ki meri 320 x 490 svetlobnih let, naš sončni sistem pa je na njegovem robu.

"POLNA KLET KNJIG"

To je projekt skupine avtorjev, ki sami prodajajo svoje "out of print" knjige. Med njimi so John Brunner, Harlan Ellison, Vonda McIntyre, Joe Haldeman, Gene Wolfe ... Listo knjig dobijo, če pošljejo bankovc za 1 dolar, nase naslovljeno kuverto in klop za odgovor Vondi N. McIntyre, Box 31041, Seattle WA 98103-1041, USA.

MISLI NA VESOLJE IN NE NA VOJNO

Arthur Clarke, ki je bil nekoč pri nas skoraj tako znan kot lani umrli Isaac Asimov, je preveč zaposlen s kozmičnimi zadevami, da bi se posebno vznemirjal zaradi dolge in surove državljanske vojne na Sri Lanki, kjer živi s partnerjem, ženo in skupino sodelavcev. Ko se je vojna začela, so mislili, da bodo morali oditi, sedaj upajo, da je najslabše mimo. "Ego" Clarke živi v nekdanji rezidenci nekega verskega voditelja, za visokim zidom, pokritim s koščki stekla, s 16 metri različnih izdaj svojih knjig in 103 projekti, od romanov (naslednji naj bi izšel v oktobru) do TV programov.

RAPE FEAR!

Po štirinajstih letih zapornik pride na svobodo, podeduje par desetisoč dolarjev in se nameni zagreniti življenje odvetniku, ki je na sojenju preskočil olajševalne okoliščine. Film je potem do konca tak, kot če bi tovornjaki na Dolenjki redno štartali po napačnem pasu.

Cape fear je dober film, ob katerem mi je šlo vseskozi rahlo na bruhanje. Dober scenarij z majhno dozo slaboumnosti, odlična igra, dovršena fotografija in seveda Robert De Niro, ki je na tem, da prekosi Jacka Nicholsona in Zlatka Sugmana. Če sem natančnejši - slaboumno je, če nas film prepričuje, da tri čokata goveda, oborožena z verigo in železnimi cevmi, iz zasede ne morejo pošteno polomiti četrtega goveda, ki je neoboroženo. De Niro dobi izdatno porcijo udarcev, ki bi smrtniku polomila vsaj pet kosti, katere v pretepu nujno rabiš nepoškodovane. On se na to poživlja in udarce vrne z obrestmi. Proti koncu filma ga pošprica z bencinom za vžigalnik, ravno ko si prižiga cigaro, z dobro razsvetljeno glavo skoči iz ladje v razburkano reko, se ujame za odrezano vrv od sidra in postane s svojim predzadnjim življenjem že skrajno nadležen. Še čisto na koncu, ko se spet znajde v reki, si nisem bil na jasnem, a je utonil, ali pa je pregriznil lisice in šel težit podvodni favni.

Fotografija se v filmu zlije z montažo - v ospredju se ljudje gibljejo z običajno

hitrostjo, v ozadju pa oblaki povsem popenijo in so za nekaj sto kilometrov na uro prehitri, v določenih prizorih (kopalnica) je globinska ostrina prevelika glede na zdajšnje razvojno stopnje optike (ali pa se moram naročiti na strokovno literaturo).

Stranski vlogi sta bili plačani Gregoryju Pecku in Robertu Mitchumu, ki sta že prestara, da bi igrala kaj drugega kot samega sebe. Pojavi se tudi Joe Don Baker, ki razen tega, da spominja na Simone Signoret, poskrbi za ogromno lužo krvi, v kateri spodrsne Nicku Nolti. Slednji se kot izkušen odvetnik povalja v krvi, prešlata morilsko orožje, dvakrat ustrelji v tla in pobegne s kraja zločina. Jessica Lange ne bom omenil, ker nastopa brez kralja Konga. Krvava kolobocija se vleče do konca, ko nas ženski glas pospremi iz dvorane z globokoumnostjo, da "ne bo nič več, kot je bilo". De Niro naj bi redno "ponotranjal vloge". Kakor že, ne more iz svoje kože. V vlogi maščevalnega kaznjence je izdatno tetoviran, ima poudarjene gube med očmi, melje milozvočno ameriškanščino z juga, kadi cigare kot Al Capone in se blefersko smehlja kot Taksist.

Tokratna transformacija nam ne bo všeč, nemara prav zato, ker se bomo z njim identificirali. Vsaj tako pravi Marcel, ampak on piše za psihopatske morilce. Jaz sem izjema.

M.C. ASHTRAY

RESTA

GOSTINSTVO TURIZEM

Topniška 33 - 61 000 LJUBLJANA
TELEFON: (061) 327 374 327 384
TELEFAX: (061) 122 089

PONUJA

GOSTINSKE STORITVE V RESTAVRACIJAH S POSTREŽBO
ALI SAMOPOSTREŽBO
ORGANIZIRA PREHRANO V ŠOLAH, FAKULTETAH
IN ZAVODIH
ORGANIZIRA ZABAVNE PRIREDITVE
BRUCOVANJA

Vključeni smo v verigo gostinskih lokalov: Topniška 33, Emonska 8,
Jamova 2 v Ljubljani, kjer lahko vnovčite naše bloke za prehrano.

STRELIŠKA 12,
61000 LJUBLJANA

tel.: 314-766
fax.: 313649

Vljudno vas vabimo v naše restavracije in
gostilne:

- restavracija Triglav, Miklošičeva 12, Ljubljana
- restavracija Ljudska Kuhinja, Streliška 12, Ljubljana
- gostilna Lovec, Trg MDB 1, Ljubljana
- gostilna Stari Tišler, Kolodvorska 8, Ljubljana
- bistro Štajerski hram, Wolfova 14, Ljubljana
- bistro Vodnikov hram, Vodnikov trg 2, Ljubljana

Za obisk se priporočamo!

Potem ko en teden prodajaš po ljubljanskih ulicah Tribuno (in ta se prodaja kot sveža opeka), se ti stoji po morju. Procent od prodaje je bil visok, prodali pa smo malo manj kot celo naklado. A mislite, da nakladam? Že prav. Kakor že, v nedeljo bi se kmalu ubil, ko sem plezal po policah domače shrambe in stikal za marmelado. Očetu sem se zelo zasmilil in mi je izplačal poletno žepnino. V ponedeljek sva s prijateljem A. B. Dustbinom že stala sredi Ljubljane, otovorjena kot begunca. Dež je tako scal, da so iz kanalizacije leteli dreki tudi deset metrov visoko. Vlak, na katerega sva se vkrčala, pa so železničarji že opremili z akvalungi. Po poti smo kadili tobak, jadli jajca in brali tedensko napoved afer (delno do pretežno isto). Nekje sredi Notranjske so se pojavili uslužbenci ministrstva notranjih zadev. Rjavook mladenič je zaprosil za dokumente in težil mojemu prijatelju, ker je imel na osebni napisano, kje ga ni moč dobiti. Organa smo takoj izdatno informirali o njegovih dolžnostih in naših pravicah. Na vprašanje, zakaj nas legitimirajo, smo zvedeli, da smo na vlaku sami begunci brez papirjev in tatovi, da nas bodo popisali in tiste, ki niso tatovi, poslali čez Kolpo, ostanek pa na koncu potovanja informirali o bilancii tatvin. Spricho elegantne retorike sem bil tiho kot rit.

Končno je zadišalo cvetoče morje v Kopru. Sprehodila sva se po ulicah, ki so jih neki huligani uničevali s kotnimi brusilkami, zraven pa se je še par vandalov izživljalo s svedri. Bila sva zgrožena, a se nisva hotela vmešavati, ker sva končno turista in naj kar policija opravi z nepripravi, ki sabotirajo turistično sezono. Zavila sva v krčmo in se jela nalivati s pivom, zraven sva polnila razglednice s tistimi banalnimi frazami ("Prejmite prešvicane pozdrave izpod ozonske luknje, heroin smo prodali, orožja

SEM ŠEL NA MORJE

(EKSOTIČNA REPORTAŽA)

pa je nekaj ostalo, včeraj nam je utonil učitelj plavanja..."). Avtobusov za divjino je bilo dovolj tudi izven voznega reda. Čez dobro uro sva že stala pod Tartinijem, ki je besno zmerjal turiste in zahteval nazaj svojo violino. Na tržnici sva se pri branjevkah pozanimala za ceno mehkotrdih drog (pivo stane od 110 do 200 tolarjev). Popila sva par piksen in se namenila v Fiesio. V taborišču je bila takšna gneča, da nisi imel kam pljuniti. Po krajšem iskanju sva našla prostor, ki bi ob racionalni izvedbi dovoljeval tudi bruhanje. Postavila sva šotor. Ko je bil zabit zadnji klin, se je od nekod vzel nekakšen gremlin, ki ni znal niti pozdraviti, le spraševal je, kdo nama je dovolil, da tam postaviva šotor. Takoj sem vprašal, če bi morala koga vprašati, zraven pa sem že tipal za nožem. A. B. Dustbin se je zapletel v sila prijazen pogovor o kašinu, sosedih in najini krotki naravi. Sam pa sem na tihem sklenil, da bledoličniku ne odstopiva niti pedaj apaške zemlje. Stvar se je na srečo iztekla brez skalpiranja, a takoj po prvem je pritežil še en bledoličnik s kačjim jezikom, začuda ga je A. B. odslovil s par modrimi besedami. Spricho suvereno-vehementno-avtohtone zagovodnosti nama je zavrela kri, katero sva hladila s pivom; takšne žalitve se lahko sperejo samo z alkoholom. Pozneje sva videla šotore, postavljene v klanec. Taboriščniki v njih so bili najbrž bolni pod skalpi ali pa so si spalne vreče pribili s klini.

Po prvem soljenju (morje je slano, kot bi ga solila ženska) sva se vrnila do šotora, pred katerim je nek šaljivec parkiral svojo katro tako, da je izpušna cev malodane štrlela med palice. Po šoku sva ujela obtožujoč pogled sosedja, ki je jezno

godel o njegovem parkirnem prostoru. Sva dejala, da se vigvam ne da primerjati z nekakšnim železnim konjem in obratno, zraven pa svareče ropotala s tomahavki. Zvečer sva odšla v Portorož, ta betonski biser naše obale. V neki beznici sva igrala biljard, miza je bila tako svinjska, da na njej ne bi postregel niti prašiču, pa še stene so bile preveč skupaj, da se ni dalo postaviti palice v horizontalo. Spila sva še nekaj dragega (nam) piva in sklenila, da se naslednji dan postiva (skoraj bi uspela). Plaža v Fiesi je nabito prazna in za naslednje soljenje sva si izbrala Pacug, ki je takoj za ovinkom. Tam obstaja nekakšen otroški lager in celo tuš na prostem. Nekoč sem bil tam z otroki, ki so se šli nekakšno šolo v naravi. Nek znanec učitelj me je najavil kot vaterpolista, tako da sem se moral še sam zlagati, da sem vaterpolist. Dobil sem skupino otrok, katere naj bil učil plavati, čeprav so vsi plavali bolje od mene. Pa ni bilo problemov, z otročki se je dalo vse pomeniti, še plavati so me učili. Hotel sem povedati tole - v tem lagerju obstaja hladilnik, poln mrzlega piva in zraven zvezek, kamor si na račun zapisuješ pijačo. Nič hudega sluteči zamisel segel na pivo, ko so me ozmerjali in zaslišali, da je bilo smešno videti. Ampak na koncu sem vseeno spil tisti pir.

Posebno poglavje zasluži stranišče v Fiesi, ki premore bore malo školjk za krdelo bizonjih riti. Pravi labodji spev nekrofilije! Umazan fitness studio, v katerem se več serje kot telovadi. Dile na školjkah niso pritrjene in nikoli ni ritobrisa (papirja). Ključavnice so praviloma pokvarjene, če pa že funkcionirajo, se vrata ne ujemajo s podboji. Za vse te in druge ugodnosti se plačuje deset mark na dan. Letos v

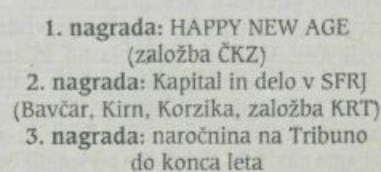
predsezoni je poln penzion v Bernardinu stal osemindvajset mark. Ampak to ni nobena primerjava, ker je kemp neprimerno bolj pester. Okrog omenjenega sekreta mrgoli svobodnih podjetnikov, ki pijejo vino na begu pred geografskim poreklom in sprašujejo mimoidoče: "Ej stari, a maš kaj drobiža?" Lepo sem jim razložil, da imam samo bankovce za tisoč mark (All my money is tied up in cash). Takšno nagovarjanje me je do konca zmedlo in sem v umivalnici pozabil še zadnjo zobno pasto, zato sem sklenil, da si odsihdob praskam protezo brez nje, pa nisem imel te sreče, ker mi je še krtačka padla v školjko, ravno ko sem lovil trakuljo. Zdaj sem imel že vsega dovolj in sem že hotel pobegniti v Tujsko legijo ali vsaj na soline, tam dobiš tisoč tolarjev za tono premetane soli. Tam ni trupel, ki se cvarijo na soncu, jokajočih otrok, solznih mamic, ki berejo Jano, niti očkov, ki perejo svoje avtomobilčke. V takšnem razpoloženju sem srečal znanca iz faksa, ki mi je razložil, da je veliko lepše v Splitu in Zadru, da je tam trava po eno marko, kurbe po petnajst, da z vsako srbsko granato marka še poskoči. Pa malo se je pobahal, da mu eminentni slovenski časopisi odlično honorirajo neobjavljene članke, ampak teh zgodbic sem se že prenažrl - tistemu, ki jamra, je treba vzeti in dati tistemu, ki se baha.

Z Dustbinom sva kuhala na plin. Lahko napišem odlični recept za paradiznikovo juho. V lonec vode stresi abstraktno juho iz vrečke, na kateri je narisana paradiznik. Vrečke nikar ne zavrzi, ampak jo pošlji na naslov Kolinska, Ljubljana. Čakajo te lepe nagrade. Potem na zmernem ognju kuhaj petnajst minut ob

neprestanem mešanju (od tega postaneš lačen), nato dodaj sladko smetano ter vse skupaj prevrni po šotorskem krilu, na katerem kuhaš, zavijaj robove, da se ne zlije po tleh, spij kozarec konjaka in pojdi spat. Zjutraj odnesi šotorsko krilo v malo globjo vodo in ga pokrij s kamni, čez tri ure ga vzameš ven in posušiš - o juhi ne bo niti sledu. Toliko o kuhi. Lager nudi še drugo zabavo - kino. Z neko čudno napravo so video kasete projicirali na platno. V pomanjkanju boljših idej sva šla zvečer res gledat film. Bila je grozljivka, v kateri se negodna dekleta nastavljajo nekim slabo oblečenim zombijem, ki punce potem koljejo kot za šalo. Stvar bi lahko jemal tudi kot dokumentarec o slabi igri, neznosnem scenariju in zanikrni kameri, pa mi ni uspelo in sem gospoda, ki je prodajal karte, vprašal, če lahko od groze kričim. Sploh ni bil komunikativen in je samo zamrmral nekaj o tem, da je pizdarija, če siromak pride ob denar. A. B. Dustbin se je delal, da se ga stvar na platnu ne tiče in je pridno praznil steklenico štoka, ki jo je pritrgal po prvem umoru. Predzadnji dan sva srečala dve puncici, ki sta prišli s skoraj novim šotorom, nista pa ga znali spraviti v okolju prijazno obliko. Dustbin, ki je strokovnjak za vse, je šotor postavil v dveh minutah in dekletoma takoj prirasel k vranici. Anita menda študira na FSPN (faks s preveč nadarjenimi), Eva pa PA (polavtomat?). Revici niti plinskega gorilnika nista imeli in sta živeli samo od jogurta. Iz neznanih razlogov ni prišlo do spolnih odnosov.

Končno je prišel petek, dan odrešitve. Sence galebov so se še bolj leno lepile po tleh in med zobmi nama je pihala sveža (po kloru dišeča) sapica. Skuhala sva še zadnjo polento, spakirala, plačala in pobegnili domov. Morja bo za nekaj časa dovolj.

M. C. ASHTRAY

NACIONALNA SRAMOTA (Koroška II.)

Po preokrožani noči smo se z avtomobili odpravili preganjat tigre, ki so grebli po naših glavah, direktno na morje. Sonce, ki je pripekalo brez milosti, je pripomoglo, da mi je alkohol v glavi ponovno zavrel. Tolažil sem se takole: "Saj bo, saj bo, samo še malo, še mičkeno, pa se namočim v morju. Že takoj ob prvem pogledu na morje in obalo pa mi je stvar postala popolnoma jasna. V hipu sem postal NACIONALNO NESTRPEL, ljudi je bilo dobesedno kot dreka na prašičji farmi. Da bi jih v peči pa..., pardon, da bi jih grom z jasnega neba. Ustavili smo se v Kopru, Izoli, Strunjanu, Portorožu, Piranu. Vroče, da nam je od jajc kapljalo, mi pa nismo dobili niti mesta za parkirat. Človek bi popizdil, in ker smo bili mi ljudje, smo tako popizdevali do Fiese. Tja smo se komaj zrinili, šlo je zelo na tesno, kot pest v anus. Seveda so nam takoj zaračunali parkirano, HA, vstopnine na plažo pa ni bilo. V glavi mi je že nemogoče nabijalo, nisem mogel verjeti lastnim očem, bilo je kot v mravljišču. Takoj sem izvedel maneuver in zavil kar proti bifeju na en pir. Tam sem se zopet prerival in potil, preden sem prišel do pulta. Nato sem suvereno čakal, da si je natakar vzel čas in izdihnil svoj "Šta bi ti".

V trenutku sem postal selektivno ksenofobičen, stvar mi je postala jasna, da bom moral v tem bifeju biti vojno za vsako naročeno pivo.

"Tri pire, pa mrzle, hej, poudarek na mrzle!", mu zabijam.

Avstralopitek ne pokaže z nobeno kretnjo, da me je razumel. Pogledam ga v ksiht, nobena mišica mu ne trza. Dobil sem slab občutek. Tolažil sem se, to je, hm, kaj je že to?!

Prinesel je pire. Takoj sem jih potipal in kurac. "Mrzle!", sem ponovil.

Zrla sva si v oči. Vedel sem, da je sedaj preklopil na jugo stil.

"Pa mrzle su!"

JA HA. Nategovalna taktika (lukavstvo). Sedaj sem bil jaz na potezi. Ali naj mu rečem: "Se bolj mrzlega!"

Opičjak: "Ovaj je najmrzljiji!"

Ali pa: "Daj mi šefa!"

Opičjak: "Nema ga!"

Lahko bi odšel do drugega bifeja. Vedel sem, kaj je pomenil tisti slab občutek od prej. Za naslednjim pultom bo njegov brat enojajčni dvojček, za spet naslednjim normalen brat. V drugem bifeju sta pa bratčič pa deda. Postajal sem panično ksenofobičen, že malo fašistoiden. "Daj zmigaj se!", so začeli vpiti naši in me drezati v hrbet.

Vrgel sem denar, brz besed pograbil pire in odšel. Vedel sem, kaj si je mislil. "Glupi Slovena misli, da ima hladno pivo, dobro sam ga nadmudrio, čak mi ostavio višak para, pa baš sam lukav."

Vse to sem lahko razbral z njegove grimase, ko sem se ozrl med prebijanjem skozi množico. Ja to so pa psihološke izkušnje iz JNA.

Eno pivo sem spil že kar med potjo, do najbližjega grmovja. Drugo sem takoj zatem v senci pod grmovjem. Ob tretjem piru pa sem začel sanjati, kako lepo bi bilo, če bi imeli Istro. Gotovo mi potem ne bi bilo treba ležati v tem

presranem grmovju in čakati, da se izprazni desmetrska vrsta ljudi pred stopničkami za v morje. Še dobro, da niso tudi tu pobirali kakšnega denarja, ne bi bilo nič čudno. Ljudje pri nas so kot ovce, nič se sekirajo, nič grdega reče, vsi se imamo radi, bratstvo in edinstvo, človek je človek, kaj pa potem, če je malo gužvice, ne bodimo nestrpni (to je grdo), lepo pokimajmo z glavico, pa rokico, tukaj je denarček. Pizda, jajc nimamo, normalno, sami pezdetejmo, milo rečeno. Slovenci so kot Indijanci, zmeraj manj jih je in samo tuje otroke redijo. Lastnih pa ne delajo. V glavi mi je že odzvanjal tilt. TILT!!!

Ja, salamenska cangula, pa kdaj smo izgubili to ISTRO? Spoznanje. Zaključek, točno ta trenutek jo izgubljam, meja še ni določena. Toda en pogled na čredo ovac pred menoj me je spet stregnil. Ta pasivnost, melanholičnost in medlost v teh ljudeh, seveda, stvar je izgubljena. Seveda, ti ljudje potrpijo in verjamejo vse, še celo to, da Milanček ni bil nikoli komunist, temveč je bil od vedno demokrat, naprednjak... Drugi grdikomunisti so ga prisilili, da se je samo iz nuje tako simpatiziral s komunisti... Ah. Skoraj bi bruhal pivo, o ne, to pa ne, ga je škoda. Že če pomislim, da bom moral iti zopet tja v vrsto.

Usedel sem se v lotosov cvet, globoko vdihnil, prdnil, popil požirek pira.

MEDITIRANJE NA ISTRO:

Pred seboj sem videl Kozlarjev zemljevid vseh slovenskih dežel iz leta 1856. Zemljevid ni narejen v propagandne namene SNS, temveč je pristen in zgodovinsko dokazan. Da takrat ideja o slovenski državi še ni zaživela, je nesmisel, ki so nam ga govorili v šolah stare YU. Jakob Kreft, prvi Slovenec, ki je bil leta 1848 izvoljen v Štajerski deželni zbor v Gradcu, je zahteval nič manj kot Zedinjeno Slovenijo.

Zemljevid se je prvič spremenil štiriindvajsetega junija 1866. leta, druga bitka pri Kustoci, v kateri so padli številni slovenski vojaki - v uniformah stare Avstrije. Kljub avstrijski zmagi je tedanja Avstrija in z njo Slovenija zaradi "čedadskega plebiscita" izgubila velik del ozemlja, poseljenega s Slovenci. S tem so se končale vojne Napoleona III., z njim pa je bila poražena tudi Benečija (Benetke). Vendar so se sforsirale plebiscit, veliko vlogo pri tem so imeli Angleži. Slovencem so obljubljali večjo vaško samoupravo kot pod Avstrijo in tako smo izgubili Furlanijo-Julijsko krajino do Trsta. Italijani se sedaj sklicujejo prav na ta plebiscit, češ da so se ljudje takrat odločili za Italijo in s tem avtomatično priznali, da so Italijani. Zato nočejo priznati slovenske manjšine.

Slovenci smo sodelovali potem še v dveh plebiscitih za Slovenijo kot samostojno državo. Vendar pa ostala dva plebiscita, "čedadski" in "koroški", nista bila precedenčna tretjemu, saj so se Slovenci odločali za tuje države. Prvič med Italijo in Avstrijo. Drugič med Avstrijo in Jugoslavijo. Kakšni bi bili rezultati, če bi se odločali med Slovenijo in Italijo oziroma med Slovenijo in Avstrijo, si ni težko zamisliti. Leta 1914 izbruhne prva svetovna vojna. Italijani prvo leto čakajo in gledajo, kako se

začasno uravnovežiti predvidene učinke nove zakonodaje.

Tiskarsko črnilo na tem obvestilu je pomešano z aerosolom in vsebuje strogo zaupni vojaški patogen, ki je izpuhtel v zrak, ko ste odprli pismo. V približno tridesetih minutah po patogen povzročil popolno prekinitev vaših življenjskih funkcij. Naj vas ne zagrabi panika! Panika bo zmanjšala vaše sposobnosti, da bi se ravnali po priloženih navodilih, ki so natisnjena na posebnem listu. Navodila so sestavljena tako, da jim lahko sledi vsak posameznik s povprečno bralno spretnostjo in sposobnostjo dojemanja in tako v razpoložljivem času odkrije skrite nagradne znamkice in jih obližne v pravilnem zaporedju.

Počasni bralci ali tisti, ki že v srednji šoli niste radi reševali uporabnih nalog, se rajši takega posvetite navodilom in preberite obvestilo šele potem, ko jih boste uspešno opravili. Naslednjo izjavo objavljamo zato, ker tako zahtevajo zakonska določila:

* število prejemnikov, ki jim je bilo poslano obvestilo:

vojni metež odvija, in tuhtajo, kako bi uresničili svoje imperialistične težnje. Na tihem potekajo pogajanja med Italijo in vojskujočima se blokoma. Avstro-Ogrska se ni bila pripravljena odreči Istri, delu Slovenije do Postojne in Dalmaciji. Italija leta 1915 napade brez vojne napovedi. Izbruhne Soška fronta, na katero so slovenski fantje odhajali kot prostovoljci, saj je za njih Italija predstavljala okupatorja. Na avstrijski strani se je v polkih borila več kot polovica Slovencev. Italijani so imeli trikratno pomoč v topovih in množici, vendar v trinajstih ofenzivah fronte niso prebili. V dveh letih je padlo skoraj milijon in pol vojakov. Kar nasmehe se mi, drago so plačali Istro. Leta 1917 pride elitna devizija iz Prusije. V njej sta major Rommel in Von Paulus, ki se pozneje izkažeta kot generala v drugi svetovni vojni. Tu sta se učila obrti. Skratka, naši fantje so s Prusi spustili plen po dolini Soče, v treh dneh katastrofalno porazili Italijane, ki bi kapitulirali, če jim na reki Piavi ne bi prihitele na pomoč francoske in angleške kopenske sile. Leta 1918 Avstro-Ogrska monarhija kapitulira in razpade. Italijan si je kljub temu, da so ga Slovenci zopet dobro našgali, vzel obljubljeni mu kos pogače in izgubili Istro z otoki. Na žalost nismo bili na pravi strani vojne. Meja s Slovenijo je tekla pri Postojni (dobro so nas okradli), Triglavu... (poglejte si učbenike).

Medtem je general Rudolf Maister leta 1919 obranil našo severno mejo. Kljub vsemu izgubimo s plebiscitom leta 1920 center stare Karantanije, Koroško. Pri tem nam je bila močno v pomoč srbska vojska (*verjetno je bila taka kot je sedaj v Bosni, z istimi dobrimi manirami in navadami*) na Koroškem, ki je poskrbela s svojo prisotnostjo za antipropagando. Nekateri vodilni slovenski politiki pa so imeli takrat v Avstriji banke. Kaj to pomeni? Verjetno so prodali našo samostojnost na eno stran, Koroško pa na drugo. Tako smo dobili drugo manjšino.

Vsa čast pri tem tudi Ivanu Cankarju, ki ni samo pisatelj, temveč je krepko širil misel o Jugoslaviji in reko: "Slovenci so narod hlapcev."

Za piko na i pa so nam na SV še malo vzeli Mađžari, ti še najmanj, ker smo tudi mi njim malo in je zato to naša najboljša sosed, kar se tiče manjšin je ena proti ena.

Flnk, Flnk, rekli boste, čisto se mu je zmešalo, pa se mi ni. Samo koncentracija za nadaljno meditacijo je bila važna tisti trenutek. Popil sem še par požirkov piva in zopet sem bil ves vzvišano, liberalno, kozmopolitično navdahnjen za nadaljna potovanja po zgodovini Slovenije in Istre. Pri tem me ni motilo ne vpitje ljudi, niti otrok, ki je na moji levi onaniral v grmovju, niti to, da sta mi dva mimoidoča stopila na nogo. Ostajal sem liberalno strpen.

Meje so se zopet spreminjale leta 1945 po končani drugi svetovni vojni. Izgubili smo Trst

in Gorico, ozemlja poseljena s Slovenci. Hrvatoma dajo Istro vse do Mirne, pod izgovorom, da smo tako ali tako vsi v isti državi. Po letu 1954, ko Slovenija v STO (Svobodno tržaško ozemlje) izgubi cono A, Hrvati dobijo s sporazumom Kardelj-Bakarič še polovico cone B, zopet v škodo Sloveniji. Meja se premakne na Dragonjo. Da vse to ni bilo pravično, govori dejstvo, da se je med obema svetovnima vojnima borila za osvoboditev okupirane Slovenije in Istre organizacija TIGR. To je bila izključno slovenska antifašistična organizacija. Tudi imperialistična ni bila. Istro so imeli še za slovensko deželo.

TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka).

Za tako razdelitev nosijo krivdo komunisti s Kardeljem na čelu. Saj, kaj bi drugega pričakovali od človeka, ki zamenja Koroško za trideset tisoč slovenskih fantov in jih da suvereno pobiti. Osamljena dekleta so zadovoljili naši južni bratje, izmed katerih mi še sedaj eden noče dati mrzlega piva.

"Glu, glu," seveda o tem nihče nič ne ve. To so samo moje fobije, "glu, glu",. Sranje, res je ogabno tole pivo.

A ja. Hotel sem še reči, da smo tako dobili četrto manjšino v Istri. Ta uradno ni priznana, "saj Slovencev v Istri ni bilo nikoli". Popraskam se po glavi. Zelo je vroče.

Če se ne motim, etnična meja Slovencev v Istri poteka takole: reka Mirna, Buzet, Čičarija (izjema je Umag).

Mogoče bi morali vojaško presekati od Slovenske Bistrice k Reki, pa ena os h Karlovcu. Elitna divizija Adam Ravbar in Andrej Turjaški. Hrvaško na tri dele, omogočiti Istri plebiscit in se umakniti.

Mogoče bi se moral za to potruditi Peterle, ne Zmago, tak špicelj, ne onaj Kučan. NE, NE!! TILT. Bilo je prevroče, začel sem zopet blesti. "Hej, ni se treba ozirati na število sovražnikov, temveč Boga je treba prositi zmage!!"

Stekel sem v morje in pri tem podrli na stopnicah, sluzastih od alg, staro celolitično babo. Ej, morje je super, to je prava stvar. Takoj sem izscal dva piva, pa smo ga imeli že malo več. V brado pa sem si zamrmral: "Ko jebe Jugose, moje ledvice so še zmeraj O.K."

Poklical sem še ostalo klapo v vodo in jim razložil načrt: "Če hočemo še bolj uživati, na primer v Istri, se ne moremo ozirati na število težav, temveč moramo nemudoma v akcijo!" Debelo so me gledali in na obrazih se jim je že videlo, da preiščujejo, koliko je telefonska številka od Ljubljana Polje.

"Glejte, žurat moramo neprekinjeno proti Bledu, tam plavati na otok (kjer je bilo staro slovensko pogansko svetišče) in se tam vsi obesiti na vrvi za zvonjenje. Pri tem si moramo zaželeli: SLOVENIJA DO REKE!"

Glej ga zlomka, prvič so bili vsi za to, brez razmišljanja. Odšli smo naprej v akcijo za Istro.

BLAŽ CESAR

Pošiljalci: Urad za posredovanje in odstranjevanje

Prejemnik: naključni poštni odjemalec

Spoštovani državljani!

Mogoče že veste, da je vrhovno sodišče v enem od novejših sodnih primerov, *Bricman proti Ministrstvu za prehrano*, presodilo, da mamila XTN-2040, ki podaljšuje življenjsko dobo in je bolj znano pod imenom "daljšec" ni več mogoče uvrščati med rizične artikole in da lahko postane dostopno najširši javnosti. Tako vam zdaj to zdravilo lahko predpiše vaš zdravnik ali pa ga lahko kupite pri kateremkoli uradnem prodajalcu mamil.

Urad za posredovanje in odstranjevanje (UPO) je preučil posledice te pomembne odločitve in ugotovil, da bo posledični padec smrtnosti povzročil nevzdržno breme za nacionalne naravne in proizvodne zmogljivosti. V skladu s pooblastili, ki nam jih je z Intervencijskim zakonom za nujne posege v okolju dodelil kongres Združenih držav, skušamo s tem obvestilom, ki ga pošiljamo naključno izbranim prejemnikom,

začasno uravnovežiti predvidene učinke nove zakonodaje.

Tiskarsko črnilo na tem obvestilu je pomešano z aerosolom in vsebuje strogo zaupni vojaški patogen, ki je izpuhtel v zrak, ko ste odprli pismo. V približno tridesetih minutah po patogen povzročil popolno prekinitev vaših življenjskih funkcij. Naj vas ne zagrabi panika! Panika bo zmanjšala vaše sposobnosti, da bi se ravnali po priloženih navodilih, ki so natisnjena na posebnem listu. Navodila so sestavljena tako, da jim lahko sledi vsak posameznik s povprečno bralno spretnostjo in sposobnostjo dojemanja in tako v razpoložljivem času odkrije skrite nagradne znamkice in jih obližne v pravilnem zaporedju.

Počasni bralci ali tisti, ki že v srednji šoli niste radi reševali uporabnih nalog, se rajši takega posvetite navodilom in preberite obvestilo šele potem, ko jih boste uspešno opravili. Naslednjo izjavo objavljamo zato, ker tako zahtevajo zakonska določila:

* število prejemnikov, ki jim je bilo poslano obvestilo:

JUNK MAIL

- 4.529.397
- * strupenost patogena: 100%
- * učinkovitost protistrupa: 97%
- * število prejemnikov, za katere pričakujemo, da se ne bodo ozirali na navodila: 0,0001%
- * število pisem, pri katerih navodila ne bodo priložena zaradi malomarnosti ali napake: 0,1%
- * število prejemnikov, ki jih bo zaradi panike zadela kap: 2%
- * število prejemnikov, ki bodo zapravljali čas z razburjanjem, namesto da bi se ravnali po navodilih: 5%
- * število prejemnikov, ki ne bodo dovolj pazljivi in bodo v navodilih v trinajsti vrstici prezrli dvojno nikalnico: 32%
- * število prejemnikov, katerim bodo življenjske funkcije

prenehale zaradi drugih razlogov: 8%

* celotno število prejemnikov, za katere pričakujemo, da jih

bomo s tem nujnim ukrepom odstranili iz nacionalnega fizičnega in ekonomskega prostora: 2.265.165

Če ste zgornjo izjavo prebrali potem, ko ste uspešno zaključili z navodili, vam čestitam. Ste povprečno ali nadpovprečno inteligentni. Če pa vas mrazi ali v okončinah čutite ščemenje, potem vas prosimo, da označite ustrezen kvadrant:

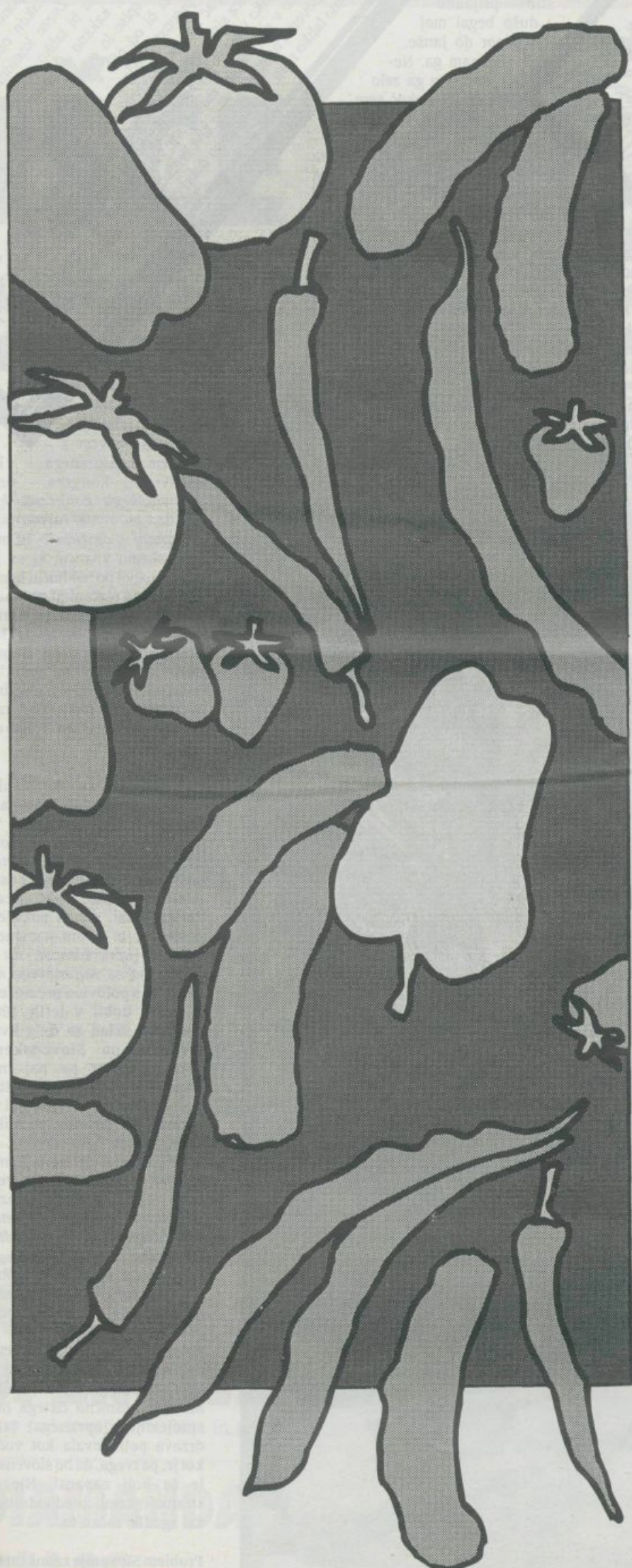
želim □ ne želim □ da znesek v višini 1dolarja, ki ga država prispeva za moj pogreb, pripade Uradu za posredovanje in odstranjevanje za fond za nujne intervencijske posege v okolju.

Opravičujemo se vam za morebitne težave, ki smo vam jih povzročili in se vam najlepše zahvaljujemo za sodelovanje.

JERRY OLTION IN ŽIGA LESKOVŠEK

Ozimnica

MALA OZIMNICA

(6 x 720 ml)

kumarice	2 kom 650 g
paprika	1 kom 650 g
rdeča pesa	1 kom 650 g
mešana solata	1 kom 650 g
nepekoči feferoni	1 kom 600 g

930,00 SIT

VELIKA OZIMNICA

(12 x 720 ml)

kumarice	3 kom 650 g
paprika	3 kom 650 g
rdeča pesa	3 kom 650 g
mešana solata	1 kom 650 g
kislo zelje	1 kom 650 g
nepekoči feferoni	1 kom 600 g

1.870,00 SIT

PAKET KUMARICE

(6 x 720 ml)

kumarice	6 kom 650 g
----------	-------------

890,00 SIT

PAKET MEŠANA SOLATA

(6 x 720 ml)

mešana solata	6 kom 650 g
---------------	-------------

970,00 SIT

PAKET PAPRIKA

(6 x 720 ml)

paprika paradižnik	3 kom 600 g
paprika fileti	3 kom 650 g

990,00 SIT

PAKET KISLO ZELJE IN REPA

(6 x 720 ml)

kislo zelje	3 kom 650 g
kisla repa	3 kom 650 g

690,00 SIT

DELIKATESNI PAKET

(6 x 370 ml)

paprika fileti	1 kom 370 g
šampijoni	1 kom 370 g
ajvar	1 kom 370 g
kumarice	1 kom 370 g
črne olive	1 kom 370 g
gorčica	1 kom 270 g

1.100,00 SIT

PAKET RDEČA PESA

(6 x 720 ml)

rdeča pesa	6 kom 650 g
------------	-------------

790,00 SIT

PAKET OMAKCE

(6 x 210 ml)

omakca iz pelatov	2 kom 210 g
omakca z zelenjavo	2 kom 210 g
omakca z gobami	2 kom 210 g

670,00 SIT

PAKET NIZKOKALORIČNI DŽEMI

(6 x 210 ml)

ananas	1 kom 220 g
brusnice	1 kom 250 g
robide	1 kom 220 g
maline	1 kom 220 g
kivi	1 kom 220 g
mango	1 kom 220 g

820,00 SIT

PAKET MARMELADE

(6 x 720 ml)

slive	2 kom 750 g
marelice	2 kom 750 g
mešana	2 kom 750 g

1.290,00 SIT

PAKET KOMPOTI

(6 x 720 ml)

	6 kom 650 g
--	-------------

1.050,00 SIT

Mercator Živilska industrija Kamnik

PLASTIČNI JEZUSI

Gledam spopad okoli "mariborskega" orožja in se smehljam. Ko mariborska sodna srenja, ki jo čisto dobro poznam in v glavnem* (z vsem zakonsko potrebnim spoštovanjem) preziram iz političnih sojenj v poznih 80. letih, obrača bogaboječe obraze k lepi slepi Justu in bleja o krivici, ostane itak le izbira med kozlanjem in nasmeškom. Nasmešek je cenejši. Nekaj let tega je ljubljanska študentska organizacija veliko ostreje pritisnila na t.i. neodvisnost mariborskega pra-vo-sodje, ko je neko po-litično

Nekaj tega sem oponešel uredniku Delove Sobotne priloge, da tiska članke, ki o temeljnih vprašanjih, kot je bila Janševa vojna s Sistemom, pišejo bodisi belo bodisi črno, da pa ne tiska barvnih pogledov, kar morda pomeni, da jim zavrača objavo, ali pa jih zgolj ne išče.

Manjkal mi je pisanje, ki bi bilo kritično in afirmativno do sistema in do njegovih kritikov. Mislim, da bi bilo v slovenski polarizaciji takšno pisanje vredno uredniškega iskanja, in pri sobotni prilogi mi je bilo npr. žal, da sta se laša Zlobec in Veljko Rus odločila bolj za afirmativnost, za belo pisanje namesto barvnega. Izključevanje tega - civilnega - pogleda pomeni, da - nujno potrebno - kritiko te slovenske preobrazbe starega sistema v romunskem stilu osredinjam medij prepustijo Malensku in Janši, Podobniku in Pučniku. Namenoma ali naključno.

In tako osredinjam medij - namenoma ali naključno - ustvarjajo črno bele velikane, ki so za mnoge poštene, čuteče in ne ravno neumne ljudi sverniki in nadnaravni velikosti.

Ker praviloma vidim v teh svetnikih negativne Midase, ki vse, česar se dotaknejo, sčasoma spremenijo v drek, sem morda preveč previden.

A kako naj zaupam Pučniku, ki sem ga moral gledati, kako si je po prihodu v domovino in potem spet po prihodu na oblast brisal rit z idejami in vrednotami, ki so mu odprle pot domov in je prvi pri tem igral teflonsko ponev kot nekdanji politični mučenik, potem pa kot predsednik Demosa, ki je bila kritika Njega sprejeta kot napad na nacionalno imperativni projekt osamosvojitve?

Orwell je nekoč zagovarjal cenzuro bolnih in javnosti škodljivih umetniških del - zakaj potem ne bi bilo mogoče reči - "ta mož je narodni junak in trpin za svobodo, domovina bi ga bilo potrebovala, a najprej naj gre v zapor, ker je kradel in lagal"?

Plastični Jezusi niso menjava za rdeče bandite. Plastični Jezus, ki maha z zastavo demokracije in civilnih odnosov, obenem pa si z njo vsakega nekaj časa obriše rit, ohranja in pomlaja totalitarist in je po mojem slabši od vseh se kar benignega razbojnika, proti kateremu se bori.

sodbo treh njih-
vih cvetk raz-
sila za sramoto za
sko sodstvo in - na
rečeno - norčevanje iz
države. Sodstvo je pač takrat - mami partiji v
veselje - neodvisno in profesionalno tacalo po
preveč civilnih študentih, pri čemer je sprva
indiferentna javnost (zabavno se je spomniti
*triumfalističnega članka, ki ga je po prvem od
tistih mariborskih sodnih uspehov napisal mlad
Večerov novinar, ki se je letos znašel na
Mladinini listi agentov KOS - in ki seveda sedaj
uživa vso solidarnost novinarskih kolegov*)
počasi spregledala in zasovražila prodane
sodniške in tožilske duše. Tako je bil zadnji
mariborski politični proces konec osemdesetih
prenešen na celjsko območje, ker je bilo - tako se
je takrat zdelo - mariborske sodnike strah. Če bi
bila sodba oprostilna, bi jih linčala partija, če
obsodilna, pa morda sosedje.

Dokaj verjetno se zdi, da so za "mariborsko" orožje vedeli vsi. Kot se tudi zdi prav verjetno, da so si vsi (mišljeni sta obe strani v sporu, komunisti in obogateli demokrati) vtaknili kaj v žep ali skrinjo po trgovini z orožjem.

ZAKLAD SIERRA MADRE

Po eni strani bi torej lahko šlo za prepričanje med razbojniki, po drugi, in veliko resnejši plati pa morda le gre za civilen spopad med Janšo in komunistično oblastjo na Slovenskem.

Estetsko simpatično pri tem je, da je Janša - formalno gledano "poštena stran v konfliktu" - osebno najbrž daleč bolj pokvarjen od protagonistov polminulega moralno precej zavrženega sistema, proti kateremu se bojuje. Tako se lahko smehljam. Kar prepričan sem, da so v tem spopadu na obeh straneh lopovi in padlih torej ne bo škoda, in tudi kolateralna škoda bo najbrž minimalna. Ker se načelno gledano obe strani borita za pravico in lepe ideale, bo morebiti le kaj koristi, kakorkoli se že boj konča. Vmes pa se lahko pridružimo nedolžno hudobnemu veselju novinarskega kolega, ki ga je pred

leti kot študenta mariborski udbaš prišel ob z o r i o d -

baš sedel v priporu več dni kot je on takrat ur. Mor-da pa le kdaj drži, da se v življenju vse povrne, dobro in slabo. Na to smo enega od po-letnih večerov v mariborskem Jazz klubu spili pivo.

Morda bo kak-šno prijazno dušo begal moj odpor do Janše. Poznam ga. Ne-koč sem ga zelo cenil. Nekoč sem se celo strinjal s pisatelji, ki so Janeza videli kot političnega voditelja za demokratični slovenski prostor. A človek se z leti tudi česa nauči. Videl sem Janšo, ko se je nepošteno in primitivno vedel - in tvegala nacionalno škodo - zgolj zaradi minorne materialne koristi. Že leta so, odkar mi je ponavadi modri Veno Taufer postavil kot končni argument v neki analizi "KAJ NE ZAUPAŠ JANŠI?" in sem sveto-skrunsko rekel "Ne." Najbolj me moti, ker igra pravičnika in poštenjaka. In mislim, da so podli demokrati slabši od najslabših komunistov.

Da se opravičim za prerodne stavke, naj povem nekaj bolj zabavnega, potem pa bi

peljat v pripor (spomnim se, kakšen šok je bil takrat to za njegovo deklico), ko je po Janševi zasluzi ta isti ud-

On kaj storiti s sodniško in tožilsko množico? Masivna čistka bi verjetno prinesla več škode kot koristi, čeprav se zdi prav da bi nekaj bolj politično kompromitiranih (predvsem s "stalinističnimi" sodniki) in nekaj bolj profesionalno šibkih sodnikov, ki bodo kandidirali za trajni mandat, zahtevali ponovitev sodnikov, ki bodo kandidirali za plačilo. Morda bi lahko odrekli pravosodnega izpita, in morda bi bilo celo prav, če bi zakon omogočil možnost trajnega mandata sodnikom, ki so bili člani zveze komunistov. Končno so imeli od tega članstva dovolj koristi, da bi od njih v bodoče lahko političnih obsojencev, da bi preučila stare sodne spise in pripravila nekdanjih sodnikov in tožilk in etiko, potem pa bi odločila, da bi od njih v bodoče lahko profesionalnejše pa bi bilo storiti, kar se pač da, za pozitivno selekcijo mladih kadrov. Če bo recimo negativna selekcija (preferenca sistema za slabše ljudi) ne bo premočno nadaljevala, in da ne pozabimo, da imamo v pravosodju najbolj kar veliko opravičeno in profesionalno spornih ljudi, in da sledimo staremu Levstikovemu nasvetu - "bog živi kritik!" Ko bo torej "DELO" uvedlo redno rubriko "Sporna sodba tedna", bomo lahko rekli, da smo že na dobri poti v pravno državo.

p r e d k o n c e m še nekaj konstruktivnega predlagal.

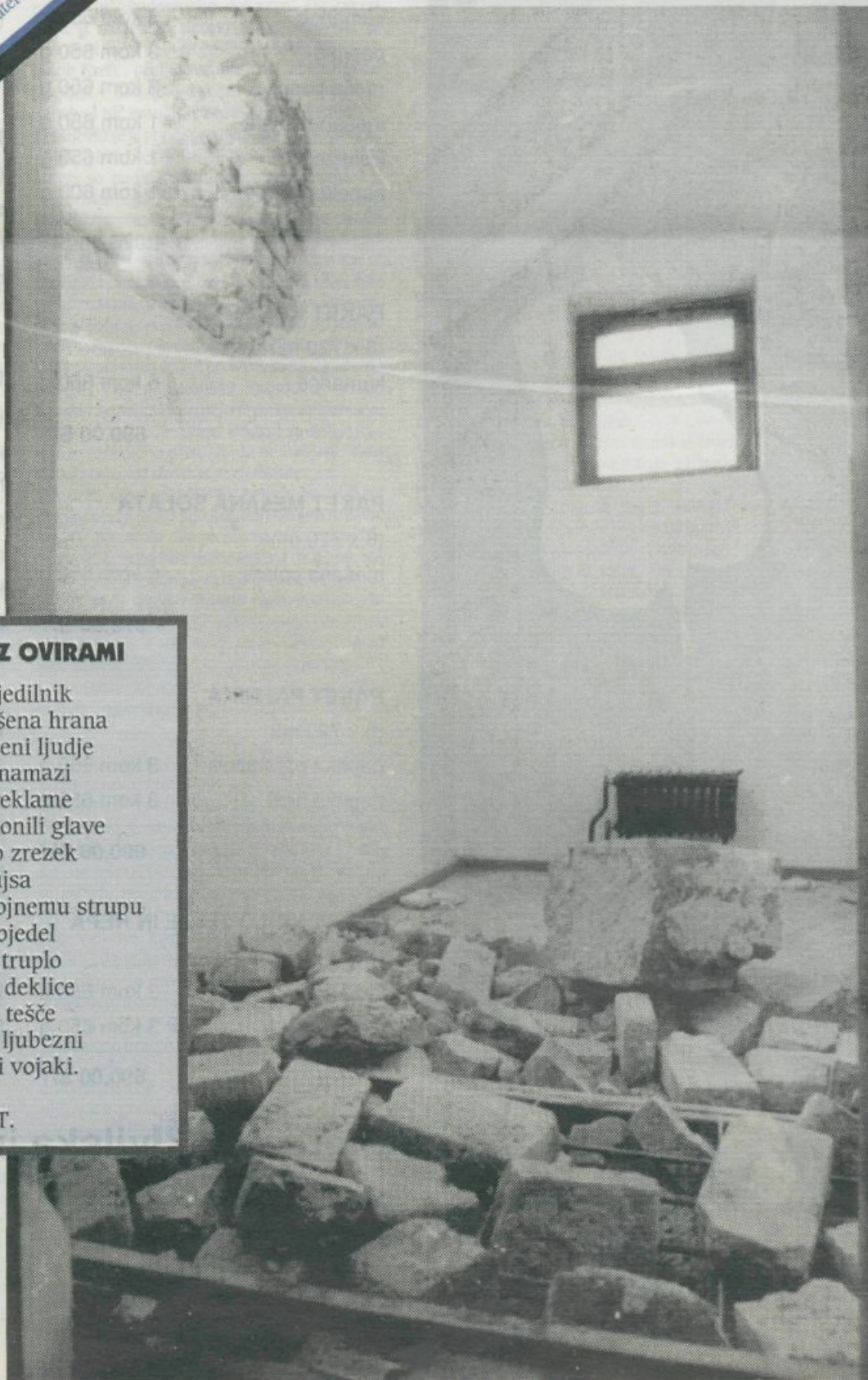
Smešna zgodbica je, da sem slišal, da se je naš uradni in od države plačani mirovnik lani v Libiji udeležil

sestanka trgovcev z orožjem, maskiranega k o t mirovniški kongres - oziroma mirovniškega kongresa, kjer so nekateri mirovniki razpravljali tudi o trgovini z orožjem - in mojemu evropskemu znancu, ki se je tam znašel napol po naključju in napol iz zabave nad plačanimi počitnicami v eksotični deželi, ni bilo niti približno jasno, ali je omenjeni Janšev kolega prišel v Gadafiland kot mirovnik ali kot "mirovnik", je pa poudaril, da se mu je naš ljubi mirni & idealistični rojak zdel izjemno neumen in aroganten. Toliko o naših malih svetnikih.

Pa bodimo še konstruktivni. Humanistična tradicija pozna nekaj, čemur bi se lahko reklo "pot v Canosso", skratka možnost, da lopova sprejmeš kot bona fide poštenjaka, če se potruži z ustrezno dostojno gesto. Tako predlagam kolegu Janši, da mi pokaže svojo poštenost in dobre namene - ter moralno upravičenost, da lahko pretendira za Kučanovega naslednika - in s polovico premoženja, ki si ga je dobil v letih 1989-93, ustanovi sklad za dvig kvalitete življenja na Slovenskem, za upravnih odbor pa naj imenuje nacionalno usmerjene člane študentskih predsedstev, s katerimi je imel opravka od ustanovitve MikroAde dalje. (Sam se časti odrečem, da J.J.-ju ne bo preveč nerodno. Končno mi je Janša kot študentskemu predstavniku nekoč fizično grozil, ob vprašanjih usode študentskega premoženja in poslovne poštenosti. Nasmeška - ali kozlanja - je tudi vredno, da je temu politiku, leto preden je prišel na oblast, Joan Baez na koncertu v Ljubljani posvetila pesem.)

Polovico v zadnjih štirih letih pridobljenega premoženja naj potem Janez obdrži, in bog mu jo požegnaj. Moralno resnično čistega (ali vsaj sprejemljivo opranega) Janšo bi država potrebovala kot vodo, tak kot je, pa tvega, da bo slovenski hlev le še bolj zapacal. Njegovemu strankarskemu predhodniku se je žal zgodilo točno to.

Problem Slovenije zaenkrat seveda ni v aferah, temveč v tem, da se nič nikamor ne premakne. Da dežela tiho ali čenčavo gnije.

Metelkova: JANŠA COME HOME